

Comhairle an
Aontais Eorpaigh

An Bhruiséil, 17 Nollaig 2021
(OR. en)

15109/21

**Comhad Idirinstitiúideach:
2021/0420(COD)**

**TRANS 760
CODEC 1669
IA 210**

TOGRA

ó:	Ardrúnaí an Choimisiúin Eorpaigh, arna s(h)íniú ag Martine DEPREZ, Stiúrthóir
dáta a fuarthas:	15 Nollaig 2021
chuig:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Ardrúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh
Uimh. an doic. ón gCoim.:	COM(2021) 812 final
Ábhar:	Togra le haghaidh RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE maidir le treoirlínte an Aontais chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt, lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1153 agus Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013

Gheobhaidh na toscaireachtaí i gceangal leis seo doiciméad COM(2021) 812 final.

Faoi iamh: COM(2021) 812 final

AN COIMISIÚN
EORPACH

Strasbourg, 14.12.2021
COM(2021) 812 final

2021/0420 (COD)

Togra le haghaidh

RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

maidir le treoirlínte an Aontais chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt, lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1153 agus Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013

(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

{SEC(2021) 435 final} - {SWD(2021) 471 final} - {SWD(2021) 472 final} -
{SWD(2021) 473 final}

MEABHRÁN MÍNIÚCHÁIN

1. COMHTHÉACS AN TOGRA

• Forais agus cuspóirí an togra

Is príomhghníomhaíocht é an togra reachtach seo le haghaidh athbhreithniú ar Rialachán (AE) 1315/2013 – Treoirlínte an Aontais chun an gréasán tras-Eorpach iompair (TEN-T) a fhorbairt de chuid Dhéileáil Ghlas na hEorpa agus na Straitéise um Shoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste. Is é is aidhm do Rialachán TEN-T gréasán éifeachtach uile-Eorpach, ilmhódach iarnróid, uiscebhealaí intíre, bealaí loingseoireachta gearrthuais agus bóithre a thógáil, ar gréasán é atá nasctha le nóid uirbeacha, calafoirt mhuirí agus intíre, aerfoirt agus críochfoirt ar fud an Aontais. Tá na fadhbanna a dtugtar aghaidh orthu san athbhreithniú neamhleor agus/nó neamhiomlán i dtaca le bonneagar TEN-T agus easpa comhtháthaithe maidir le caighdeán do bhonneagar breoslaí malartacha ar TEN-T agus tionchar diúltach aige sin ar an aeráid agus ar an gcomhshaol. Ar an dara dul síos, tá scrogaill acmhainne ag gabháil do ghréasán TEN-T agus ní leor an nascacht líonra leis na réigiúin uile a chuireann isteach ar ilmhódúlacht. Ar an tríú dul síos, ní mór aghaidh a thabhairt ar shábháilteacht agus iontaofacht neamhleor bhonneagar TEN-T. Ar deireadh, ní leor na hionstraimí rialachais i gcomparáid le riachtanais nua agus is gá athbhreithniú a dhéanamh ar dhearadh gréasáin TEN-T chun cur leis an gcomhleanúnachas le beartais eile.

Is é is aidhm don athbhreithniú ar TEN-T, dá bhrí sin, ceithre phríomhchuspóir a bhaint amach. Ar an gcéad dul síos, tá sé d'aidhm aige an t-iompar a dhéanamh níos glaise tríd an mbonn bonneagair iomchuí a sholáthar chun brú tráchta a laghdú agus chun astaíochtaí gás ceaptha teasa (GCT) agus truailliú an aeir agus an uisce a laghdú trí gach modh iompair a dhéanamh níos éifeachtúla agus trí ghníomhaíocht iompair mhéadaithe trí fhoirmeacha iompair níos inbhuanaithe a chumasú. Tá sé mar aidhm aige go háirithe méadú ar sciar na n-iarnród, na loingseoireachta gearrthuais agus na n-uiscebhealaí intíre a éascú i bhfianaise chomhdhéanamh módach níos inbhuanaithe an chórais iompair agus, dá bhrí sin, laghdú a dhéanamh ar na seachtrachtaí diúltacha a bhaineann leis. Ar an dara dul síos, tá sé mar aidhm leis iompar gan uaim agus éifeachtúil a éascú, ilmhódúlacht agus idir-inoibritheacht idir modhanna iompair TEN-T a chothú agus na nóid uirbeacha a chomhtháthú níos fearr sa ghréasán. Trí scrogaill agus naisc atá in easnamh a bhaint, agus tríd an ilmhódúlacht agus an idir-inoibritheacht sa chóras iompair Eorpach a fheabsú, cuirfear le comhlánú an mhargaidh inmheánaigh. Ar an tríú dul síos, déanann sé a dhícheall athléimneacht TEN-T i gcoinne an athraithe aeráide agus guaiseacha nádúrtha eile nó tubaistí de dhéantús an duine a mhéadú. Ní mór do TEN-T a bheith athléimneach ó thaobh thionchair dhochracha ionchasacha an athraithe aeráide chun infheistíochtaí poiblí a chosaint agus chun a n-inúsáidteacht leanúnach san aeráid nua a chosaint; agus ba cheart dóibh tacú le neodracht aeráide trí na costais a bhaineann le hastaíochtaí gás ceaptha teasa a chomhtháthú san anailís costais is tairbhe. Agus ar deireadh, léiríonn sé feabhas a chur ar éifeachtúlacht na n-uirlisí rialachais TEN-T, na hionstraimí tuairiscithe agus faireacháin a chuíchóiriú agus athbhreithniú a dhéanamh ar dhearadh an ghréasáin TEN-T.

Leis an mbeartas athbhreithnithe TEN-T seo, ba cheart dúinn féachaint le gréasán tras-Eorpach iompair iontaofa, rianúil agus ar ardchaighdeán a thógáil a chinntíonn nascacht inbhuanaithe ar fud an Aontais Eorpaigh gan bearnaí fisiciúla, scrogaill tráchta ná naisc atá in easnamh faoi 2050. Cuirfidh an líonra seo le dea-fheidhmiú an mhargaidh inmheánaigh, le comhtháthú eacnamaíoch, sóisialta agus críochach chríoch an AE agus le cuspóirí Mhargadh Glas na hEorpa. Ba cheart é a fhorbairt de réir a chéile de réir a chéile, le spriocdhátaí idirmheánacha in 2030 agus in 2040.

Tá an tionscnamh seo mar chuid de Chlár Oibre an Choimisiúin 2021 faoi Iarscríbhinn I (tionscnaimh nua).

- **Comhsheasmhacht le forálacha beartais atá sa réimse beartais cheana**

Mar phríomhcholún de bheartas an AE maidir le bonneagar iompair, feidhmíonn Rialachán TEN-T mar chumasóir agus braitheann sé freisin ar bheartais chomhlántacha. Tá baint dhíreach ag na caighdeáin agus na ceanglais a leagtar síos i Rialachán TEN-T leis na cuspóirí agus na riachtanais ábhartha in earnálacha/réimsí eile iompair agus, dá bhrí sin, le reachtaíocht níos sainiúla ó thaobh earnála de. Ciallaíonn sé sin, mar shampla, nach mór do bhonneagar iarnróid TEN-T – chun iompar agus soghluaisteacht trasteorann gan uaim a áirithiú – an reachtaíocht idir-inoibritheachta a leagtar síos sa bheartas iarnróid a chomhlíonadh. Ar an gcaoi chéanna, ní mór do bhonneagar bóithre TEN-T reachtaíocht an Aontais maidir le sábháilteacht ar bhóithre a ghlacadh agus a chomhlíonadh. Tá gá freisin le creat láidir de Rialachán TEN-T chun beartais earnála a chur chun feidhme ós rud é go soláthraítear leis an GTE-I an gréasán bonneagair chun bearta earnála eile nó píosáí eile reachtaíochta a chur chun feidhme, agus tá cuid acu sin níos faide ná TEN-T, áfach.

Braitheann feidhmíocht Rialachán TEN-T ar tháscairí amhail na cinn a bhaineann le scaireanna módacha, cáilíocht seirbhíse níos fearr, glacadh bonneagair athluchtaithe/athbhreoslaithe ar iarrachtaí comhordaithe le réimsí beartais gaolmhara. Baineann sé sin go háirithe leis na sineirgí idir GTE-I agus úsáid bhonneagair breoslaí malartacha (tograAFIR) chomh maith le TEN-T agus Córais Chliste Iompair (ITS), ós rud é go bhfuil an dá cheann ag brath go dlúth ar a chéile. Mar shampla, rialaíonn an AFIR soláthar pointí luchtaithe/breoslaithe ar TEN-T agus soláthraíonn Rialachán TEN-T bunús bonneagair dá gcur in úsáid go forleathan i bpeirspictíocht an ghréasáin Eorpaigh. Ar an gcaoi chéanna, rialaítear le CCI soláthar córas cliste iompair don GTE-I, mar chuid de phacáiste beart níos leithne. Tá gá le sainmhíniú ar TEN-T le AFIR agus le CCI araon chun iad a chur chun feidhme (i.e. raon feidhme geografach), a sholáthraítear leis na léarscáileanna atá i Rialachán TEN-T. Baineann na nithe seo freisin le tionscnaimh eile atá mar chuid de phlean gníomhaíochta na Straitéise Soghluaisteachta Inbhuanaithe agus Cliste, amhail an t-athbhreithniú ar an Rialachán maidir le Conairí Lasta Iarnróid, an t-athbhreithniú ar an bpacáiste um shoghluaisteacht uirbeach, nó Plean Gníomhaíochta NAIADES III. Sainmhíneofar le Rialachán TEN-T ailíniú na gConairí Iompair Eorpacha a thiocfaidh in ionad na gConairí Lasta Iarnróid agus na gConairí Croíghréasáin. Áiritheofar leis sin comhleanúnachas i bhforbairt an ghréasáin agus cuideoidh sé le sineirgí a chruthú idir an bonneagar agus gnéithe oibríochtúla an líonra.

- **Comhsheasmhacht le beartais eile de chuid an Aontais**

Le Margadh Glas na hEorpa, a ghlac an Coimisiún Eorpach i mí na Nollag 2019, tá an gníomhú ar son na haeráide ina chroílár, trí chuspóir AE maidir le neodracht aeráide a leagan síos faoi 2050. I réimse an iompair, iarrtar le Bheart Glas na hEorpa go ndéanfaí laghdú 90 % ar astaíochtaí gás ceaptha teasa ón iompar chun go mbeidh an tAontas ina gheilleagar atá neodrach ó thaobh na haeráide de faoi 2050, agus ag an am céanna oibriú i dtreo na huaillmhéine neamhthruaillithe.

Ina theannta sin, tá nasc dlúth idir TEN-T agus beartais na ngréasán tras-Eorpach i réimsí an fhuinnimh agus na teileachumarsáide agus forálacha chun leas a bhaint as sineirgí idir na trí bheartas atá cumhdaithe sa reachtaíocht. Ar an gcaoi chéanna, tá dlúthbhaint ag TEN-T leis an

mbeartas muirí, i.e. tá an t-iompar muirí ar cheann de na príomhearnálacha den gheilleagar gorm inbhuanaithe¹.

Maidir le maoiniú agus maoiniú AE, tá nasc díreach idir Rialachán TEN-T agus Rialachán na Saoráide um Chónascadh na hEorpa (SCE) mar sainmhínítear ann na tionscadail leasa choitinn atá incháilithe faoi SCE. Ina theannta sin, tá bonneagar TEN-T á mhaoiniú den chuid is mó ó Chistí Struchtúracha agus Infheistíochta na hEorpa (CSIE) agus ó shin le déanaí freisin tríd an gCiste um Théarnamh agus Athléimneacht (RRF). Ar deireadh, tá TEN-T ailínithe go hiomlán le beartais chomhshaoil agus aeráide an AE amhail an Straitéis Bhithéagsúlachta agus reachtaíocht Bhithéagsúlachta, lena n-áirítear an Chreat-Treoir Uisce agus an Treoir maidir le hÉin agus an Treoir maidir le Gnáthóga agus straitéis an Aontais Eorpaigh maidir le hoiriúnú don athrú aeráide².

2. BUNÚS DLÍ, COIMHDEACHT AGUS COMHRÉIREACHT

• Bunús dlí

Sonraítear sa Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE) (Airteagail 170-172) gréasáin thras-Eorpacha a bhunú agus a fhorbairt i réimsí bhonneagair an iompair, na teileachumarsáide agus an fhuinnimh³. Beidh sé d'aidhm ag an Aontas idirnascadh agus idir-inoibritheacht na ngréasán náisiúnta agus rochtain ar na gréasáin sin a chur chun cinn. Cuirfidh sí san áireamh go háirithe an gá atá ann oileáin, talamhiata agus forimeallach a nascadh le réigiúin láir an Aontais (Airteagal 170 CFAE). Chuige sin, bunóidh an tAontas sraith treoirlínte a fholáionn cuspóirí, tosaíochtaí agus imlínte na ngníomhaíochtaí arna mbeartú i réimse na ngréasán tras-Eorpach. Sonróidh na treoirlínte sin tionscadail leasa choitinn, cuirfidh siad chun feidhme aon bhearta a mheastar is gá chun idirinoibritheacht na ngréasán a áirithiú, go háirithe i réimse an chaighdeánaithe theicniúil agus féadfaidh siad tacú le tionscadail chomhleasa lena dtacaíonn na Ballstáit. Ina theannta sin, féadfaidh an tAontas rannchuidiú freisin tríd an gCiste Comhtháthaithe arna chur ar bun de bhun fhorálacha Airteagal 177 le maoiniú tionscadal sonracha i mBallstáit i réimse bhonneagair an iompair. Déantar foráil chomhionann maidir le comhar le tríú tíortha chun idir-inoibritheacht gréasán a áirithiú (Airteagal 171 CFAE).

• Coimhdeacht (i gcás inniúlacht neamheisiach)

Sainítear in CFAE go gcuirfidh na gréasáin thras-Eorpacha ar chumas shaoránaigh an Aontais, oibreoirí eacnamaíocha agus pobail réigiúnacha tairbhe iomlán a bhaint as limistéar gan teorainneacha inmheánacha. Cuirfidh siad san áireamh freisin an gá atá ann comhtháthú eacnamaíoch, sóisialta agus críochach an Aontais a neartú agus a fhorbairt chomhchuí i gcoitinne a chur chun cinn.

Dá bhrí sin, is beartas é beartas TEN-T a shíneann thar theorainneacha na mBallstát ós rud é go bhfuil sé dírithe ar scéim líonra Eorpach aonair thar theorainneacha. Is léir nach féidir le Ballstát amháin líonra uile-Eorpach den sórt sin a bhunú ina aonar. Dá bhforbródh na Ballstáit bonneagar ina n-aonar amháin, is minic gur mhó leas na hEorpa ná leas na hEorpa. Dá réir sin, bheadh na buntáistí a bhaineann le gréasán iompair inbhuanaithe agus ar ardchaighdeán san Eoraip ligthe thar ceal. Sa chás sin, is dócha nach rachfaí i ngleic go leordhóthanach ach

¹ Teachtaireacht maidir le cur chuige nua i ndáil le geilleagar gorm inbhuanaithe san Aontas Eorpach, COM (2021)240

² Eoraip atá seasmhach ó thaobh na haeráide de a chruthú – straitéis nua an Aontais Eorpaigh maidir le hOiriúnú don Athrú Aeráide (COM(2021) 82 final).

³ An Conradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, Teideal XVI, Gréasáin Thras-Eorpacha (Airteagail 170-172)

oiread le saincheisteanna a bhaineann le nascacht trasteorann agus idir-inoibritheacht ós rud é gurb iad na Ballstáit is mó a thugann tús áite do naisc laistigh de na Ballstáit fiú más rud é go bhfuil tionscadail trasteorann riachtanach chun leas a bhaint as an ngréasán ina iomláine agus chun deireadh a chur le scrogaill a ghineann plódú. Ní hamháin go mbeadh an baol ann go mbeadh easpa nascachta taistil gan uaim ar fud na hEorpa mar thoradh air sin, ach d'fhéadfadh sé nach mbeadh cur chuige pleanála náisiúnta ag teacht salach ar a chéile. Ar ais, chuirfeadh caighdeáin éagsúla agus ceanglais idir-inoibritheachta i mBallstáit éagsúla an Aontais bac ar shreafaí iompair gan uaim ar fud an Aontais agus mhéadódh siad fiú na costais d'úsáideoirí iompair. Ar an iomlán, tá sé rithábachtach TEN-T gan bhearnaí fisiciúla a bheith ann, agus réitigh chliste nuálacha a chomhtháthú chun an margadh inmheánach a éascú, chun comhtháthú a mhéadú agus chun cur le cuspóirí an Mhargaidh Eorpaigh Ghlas.

Ó bunaíodh é in 1993, tá breisluach foriomlán bheartas TEN-T á dhearbhu go láidir ag na Ballstáit, na réigiúin, na cathracha agus na geallsealbhóirí tionsclaíocha. Tá breisluach AE GTE-I ar cheann de phríomhchonclúidí na meastóireachta ar Rialachán TEN-T atá ann faoi láthair. Go deimhin, aithnítear go soiléir gur fis é iarrachtaí chun gréasán coiteann iompair uile-Eorpach a chruthú a théann níos faide ná gníomhaíocht náisiúnta ar leith. Is luach breise a aithnítear go forleathan agus go soiléir a bhaineann le TEN-T é bonn coiteann agus comhleanúnach a áirithiú ar fud an AE chun 'tionscadail leasa choitinn' a shainnithint agus, dá réir sin, chun iarrachtaí pleanála agus cur chun feidhme de chuid raon leathan gníomhaithe a ailíniú.

Baineann sé seo freisin le gné na nóid uirbeacha mar go bhfuil sé tábhachtach go mbeadh baint mhaith ag trácht uirbeach le trácht idir-réigiúnach agus idirnáisiúnta. Go deimhin, téann ról na nóid uirbeacha ar TEN-T níos faide ná an leibhéal áitiúil, mar go dtosaíonn agus/nó go gcríochnaíonn gníomhaíochtaí iompair ar nós nóid TEN-T, nó go n-iompraíonn siad iad, rud a éilíonn comhordú maith idir na leibhéil éagsúla chun scrogaill a sheachaint.

Mar sin féin, is beartas faoi shainchúram na mBallstát (údaráis áitiúla) í an tsoghluaisteacht uirbeach agus leanfaidh sí de bheith ina beartas den chuid is mó. Ba cheart go leanfadh gníomhaíocht AE de bheith teoranta do ghnéithe den tsoghluaisteacht uirbeach a bhfuil baint acu le trácht idir-réigiúnach agus idirnáisiúnta. Is éard atá i gceist leis sin freisin cothabháil an bhonneagair: Cé gurb iad na Ballstáit is mó a bheidh freagrach as an mbonneagar a chothabháil agus gur faoi na Ballstáit a bheidh sé i gcónaí, tá sé riachtanach a ráthú trí rialacha íosta i Rialachán TEN-T go leanfaidh TEN-T de sheirbhísí d'ardcháilíocht a sholáthar do shaoránaigh agus do ghnólachtaí.

• **Comhréireacht**

Mar a shonraítear i gCaibidil 7 den Mheasúnú Tionchair a ghabhann leis an togra seo, ní théann aon cheann de na roghanna beartais thar a bhfuil riachtanach chun na cuspóirí beartais foriomlána a bhaint amach. Dreasaíonn an idirghabháil atá beartaithe méideanna iompair a aistriú chuig modhanna iompair níos inbhuanaithe a bhfuil gá leo chun an uailmhian mhéadaithe aeráide do 2030 a bhaint amach agus chun an cuspóir foriomlán neodracht aeráide a bhaint amach faoi 2050. Tá na Roghanna Beartais ceaptha chun creat comhtháite beartais agus gréasán comhtháite, ardchaighdeáin iompair a chruthú mar bhonn do bheartais earnála eile chun a gcuspóirí a bhaint amach. Ceapadh iad chun tionchair dhíríreacha ar údaráis phoiblí, ar oibreoirí bonneagair agus ar sholáthraithe seirbhísí soghluaisteachta a sheachaint, go háirithe trí chóras rialachais seanbhunaithe a fhorbairt agus a fhorbairt tuilleadh. Léiríodh é sin go hiomlán sa mheastóireacht ar Rialachán (AE) 1315/2013 agus san anailís bhunlíne atá mar bhonn leis an measúnú tionchair le haghaidh athbhreithniú an Rialacháin sin. Dá bhrí sin, urramaíonn siad prionsabal na comhréireachta go hiomlán.

- **An rogha ionstraime**

Ós rud é gur togra é seo maidir le Rialachán atá ann cheana a athbhreithniú, dealraíonn sé go bhfuil sé dlisteanach stádas na hionstraime mar atá sé a choinneáil.

3. **TORTHAÍ AR MHEASTÓIREACHTAÍ EX POST, AR CHOMHAIRLIÚCHÁIN LEIS NA PÁIRTITHE LEASMHARA AGUS AR MHEASÚNUITHE TIONCHAIR**

- **Meastóireachtaí ex post/seiceálacha oiriúnachta ar an reachtaíocht atá ann cheana**

Baineadh de thátal as an meastóireacht ar Rialachán TEN-T (SWD(2021)117 final)⁴ go soláthraítear le TEN-T na gníomhaithe ábhartha uile (i.e. na Ballstáit, na réigiúin, na cathracha, an tionscal iompair, bainisteoirí bonneagair ar gach modh iompair, úsáideoirí) le comhchreat beartais a oibríonn chun gréasán coiteann comhsheasmhach bonneagair iompair na hEorpa a thabhairt chun críche de réir a chéile. Dá réir sin, cuireann sé peirspictíocht Eorpach leis an bpleanáil bonneagair náisiúnta agus tugtar aghaidh ann ar riachtanais agus tairbhí thar aon chur chuige náisiúnta amháin. Thángthas ar an gconclúid sa mheastóireacht freisin, áfach, gur gá dlús a chur leis na hiarrachtaí d'fhonn spriocanna nua polaitiúla a bhaint amach. Go deimhin, ó bunaíodh Rialachán TEN-T in 2013, tá athrú suntasach tagtha ar an gcomhthéacs beartais, go háirithe trí Mhargadh Glas na hEorpa agus an Straitéis um Shoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste a ghlacadh chomh maith leis an bPlean Gníomhaíochta um Thruailliú Nialais. Léirítear na naisc idir conclúidí na meastóireachta ex-post, lena n-áirítear na heasnaimh a sainaitníodh, agus an togra thíos:

Príomhchonclúidí na meastóireachta ex-post	Togra
Conclúidí maidir le hábharthacht	
Tá gach ceann de na ceithre chuspóir shonracha de Rialachán TEN-T ábhartha i gcónaí, tá siad chomh tábhachtach céanna agus comhlánaíonn siad a chéile.	Coimeádtar agus forbraíonn an togra cuspóirí sonracha an Rialacháin a thuilleadh
Tá sé cruthaithe go bhfuil struchtúr an deartha chomh maith leis na spriocdhátaí 2030 agus 2050 a chur i gcrích.	Coinnítear struchtúr an líonra agus na spriocdhátaí maidir le críochnú a bheag nó a mhór sa togra ach cuirtear isteach spriocdháta nua (2040) chun cur chuige céim ar chéim i dtreo 2050 a áirithiú.
Maidir leis na cuspóirí sonracha “éifeachtúlacht na forbartha bonneagair chun an margadh inmheánach a éascú” agus “comhtháthú sóisialta, eacnamaíoch agus críochach”, tá gá láidir le dul chun cinn a dhéanamh maidir le ceanglais lena gcuirtear feabhas ar cháilíocht bhonneagar TEN-T.	Is é is aidhm don togra cáilíocht TEN-T a mhéadú agus a áirithiú go gcaomhnófar an cháilíocht sin thar shaolré an bhonneagair. Tugtar isteach bearta breise chun idir-inoibritheacht agus inrochtaineacht an líonra a chur chun cinn.
Maidir leis an gcuspoir sonrach “inbhuanaitheacht”, is gá an easpa oiriúnachta chun dícharbónú a chumasú i gcomhréir le cuspóir Mhargadh Glas na hEorpa a sháru. Ní féidir astaíochtaí iompair a laghdú 90 % faoi 2050 gan TEN-T cuí a	Treisióinn an togra na ceanglais i gcomhréir leis an méid is gá chun cuspóirí Mhargadh Glas na hEorpa a bhaint amach do gach modh

⁴ Evaluation of the Regulation (EU) No° 1315/2013 on Union Guidelines for the development of a trans- European transport network [Meastóireacht ar Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013 maidir le Treoirilnte an Aontais maidir le gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt], SWD (2021) 117 final an 26 Bealtaine 2021

Príomhchonclúidí na meastóireachta ex-post	Togra
bheith ann chun iompar níos glaise a cheadú.	iompair.
Maidir leis an gcuspóir sonrach “tairbhí na n-úsáideoirí a mhéadú”, ba cheart Rialachán TEN-T a chur chun cinn chun sainaithint, teaghlaim agus cur chun feidhme tionscadal a neartú ó thaobh seirbhísí úsáideoirí comhtháite ó dhoras go doras. Is cosúil go bhfuil an easpa oiriúnachta atá ann faoi láthair soiléir go háirithe in earnáil na bpaisinéirí.	Sainítear bearta sa togra chun peirspictíocht seirbhíse agus úsáideoirí TEN-T a neartú, go háirithe i ndáil le hiompar paisinéirí.
D’fhéadfaí comhlántacht idir an croighréasán agus an gréasán cuimsitheach a neartú chun cuidiú leis na bearnaí inrochtaineachta agus nascachta atá fós ann a shárú agus chun an cumhdach is leithne agus is éifeachtaí is féidir a áirithiú maidir le paraiméadair nua cáilíochta bonneagair.	Sainítear sa togra bearta atá dírithe ar chaighdeán agus ar cheanglais a ailíniú idir an dá chiseal ghréasáin (gréasáin chuimsitheacha agus croighréasáin) i réimsí amhail bonneagar iarnróid, breoslaí malartacha nó nóid uirbeacha.
Conclúidí maidir le héifeachtacht	
Ar an iomlán, bhí Rialachán TEN-T an-éifeachtach maidir leis na mílte tionscadal a shainaithint ar bhonn aon chreat beartais amháin ar fud na hEorpa.	Coinnítear an creat chun tionscadail ar an líonra a shainaithint sa togra.
Mar sin féin, tá fadhbanna ann go fóill maidir le moill a chur ar roinnt tionscadal mar gheall ar nósanna imeachta casta ullmhúcháin, dibhéirseachtaí atá fós ann idir cuspóirí comhaontaithe Eorpacha agus bonneagar náisiúnta agus pleanáil infheistíochta nó uirlisí rialachais teoranta ar leibhéal an AE.	Sainíonn an togra bearta chun ailíniú leasanna agus freagrachtaí náisiúnta le cuspóirí TEN-T a áirithiú, agus coimhdeacht á hurramú ag an am céanna ⁵ .
D’fhéadfaí cur chun feidhme TEN-T a fheabhsú tuilleadh – go háirithe i bhfianaise na ndúshlán agus na gcuspóirí nua (dícharbónú, digitiú agus rioscaí a bhaineann le himeachtaí géarchéime gan choinne a mhéadú)	Sainíonn an togra bearta chun ionstraimí an AE atá ann cheana a neartú tuilleadh (e.g. conairí croighréasáin, pleananna oibre, cinntí cur chun feidhme an Choimisiúin). Ina theannta sin, sainíonn sé bearta atá dírithe ar athléimneacht an líonra a fheabhsú.
Fuarthas amach go bhfuil ionstraim chonairí an chroighréasáin, lena n-áirítear na Comhordaitheoirí Eorpacha, an-ábhartha agus éifeachtach araon.	Déanann an togra coincheap na conaire a fhorbairt agus a leathnú tuilleadh agus neartaíonn sé ról na gComhordaitheoirí Eorpacha
Conclúidí maidir le héifeachtúlacht	
I ndáil leis na hoibleagáidí tuairiscithe agus faireacháin a leagtar amach i Rialachán TEN-T, is féidir na huirlisí sin a chuíchóiriú agus a neartú.	Sainítear sa togra bearta chun ionstraimí faireacháin a chuíchóiriú agus chun tuairisciú a éascú.
Mar thoradh ar an gcomhordú idir conairí croighréasáin agus conairí lasta iarnróid, tá méadú tagtha ar an éifeachtúlacht ach d’fhéadfaí gan leas a bhaint as i gcomhréir níos fearr idir an dá ionstraim ó thaobh pleanáil infheistíochta agus sainaithint tionscadal de.	Áirithítear leis an togra ailíniú geografach an dá ionstraim conaire le Conairí Iompair Eorpacha agus déantar an comhordú idir an dá ionstraim a neartú tuilleadh.
Conclúidí maidir le comhleanúnachas agus comhordú	
Chun cuspóirí Mhargadh Glas na hEorpa a bhaint amach, bheadh gá le bonneagar TEN-T a ailíniú go hiomlán leis na forálacha atá mar thoradh ar thionscnaimh bheartais eile i réimsí na mbreoslaí malartacha (AFIR), FuelEU Maritime	Áirithítear leis an togra ailíniú iomlán le tionscnaimh bheartais eile maidir le breoslaí malartacha.

⁵ Tugtar aghaidh freisin ar cheist na nósanna imeachta ullmhúcháin casta fadálacha trí Threoir (AE) 2021/1187 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2021 maidir le bearta cuíchóirithe chun dul chun cinn a dhéanamh maidir leis an ngréasán tras-Eorpach iompair (TEN-T) a chur i gcrích

Príomhchonclúidí na meastóireachta ex-post	Togra
and the ReFuelEU Aviation.	
An gá le feabhas a chur ar chomhleanúnachas leis na dúshláin a bhaineann leis an aistriú digiteach agus le teicneolaíochtaí nua eile	Áirithítear leis an togra ailíniú iomlán le tionscnaimh bheartais eile maidir le córais chliste iompair.
Conclúidí maidir le breisluach AE	
Is iad na Ballstáit, na réigiúin, na cathracha agus na geallsealbhóirí tionsclaíocha a dhearbhaigh go láidir an breisluach a bhaineann le beartas TEN-T ar an iomlán. Ina theannta sin, meallann beartas TEN-T spéis níos mó lasmuigh den AE, go háirithe i Stáit chomharsanachta ach i réigiúin eile den domhan freisin, mar shampla i ndáil le naisc iompair talún a leathnú chun na hÁise.	Coimeádtar an cur chuige maidir le rannpháirtíocht tríú tíortha agus tíortha comharsanachta. Dirítear ar fhís an AE maidir le TEN-T a leathnú chuig tríú tíortha i dteachtaireacht ar leith ón gCoimisiún
Is bonn soiléir agus comhtháite ar fud an AE é a áirithiú go mbeidh ‘tionscadail leasa choitinn’ ann chun ‘tionscadail leasa choitinn’ a shainaithint agus, dá réir sin, chun iarrachtaí pleanála agus cur chun feidhme de chuid raon leathan gníomhaithe a ailíniú agus ní fhéadfaí iad a dhéanamh gan Rialachán (AE) 1315/2013.	Rinneadh an creat TEN-T le haghaidh phleanáil agus chur chun feidhme comhchuibhithe an ghreasaín a chothabháil agus a fhorbairt tuilleadh sa togra.

• **Comhairliúcháin leis na páirtithe leasmhara**

Rinneadh na comhairliúcháin seo a leanas le linn chéim na meastóireachta:

Comhairliúchán poiblí oscailte Rinne an Coimisiún, mar chéad chéim den phróiseas athbhreithnithe foirmiúil idir an 24 Aibreán agus an 17 Iúil 2019, comhairliúchán poiblí oscailte. Bhí an ceistneoir ar fáil i ngach teanga oifigiúil den AE. Gin an comhairliúchán seo níos mó ná 600 freagra ó raon leathan páirtithe leasmhara, lena n-áirítear údarais phoiblí (idir náisiúnta agus áitiúil), bainisteoirí bonneagair, úsáideoirí iompair tráchtála, an tsochaí shibhialta agus saoránaigh. Rud atá tábhachtach, bhain níos mó ná 150 páirtí leasmhar – lena n-áirítear roinnt Ballstát agus príomhchomhlachas Eorpach – úsáid as an gcéim thosaigh sin cheana féin chun páipéir sheasaimh a chur isteach ina leagtar béim ar láidreachtaí agus laigí an bheartais agus – go háirithe – ar na deiseanna agus ar na riachtanais a bheidh ann amach anseo. Rinneadh anailís ar thorthaí OPC agus cuireadh isteach iad sa phróiseas meastóireachta foriomlán.

Comhairliúcháin spriocdhírithe le páirtithe leasmhara: Bhí trí phríomhghné sa chur chuige chun dul i gcomhairle le páirtithe leasmhara saineolacha a cheap an sainchomhairleoir: Suirbhéanna ar líne, agallaimh agus cás-staidéir ar shaincheisteanna a bhfuil tábhacht ar leith ag baint leo. Ba é an aidhm a bhí leis na comhairliúcháin spriocdhírithe sonraí a bhailiú ó ghrúpaí geallsealbhóirí ar leith ar an leibhéal áitiúil, ar an leibhéal náisiúnta agus ar leibhéal an Aontais. Tríd is tríd, léiríodh i dtuairimí na bpáirtithe leasmhara go bhfuil dearcadh an-chomhleanúnach ann maidir le tuairimí agus nach bhféadfaí aon idirdhealú suntasach a dhéanamh idir grúpaí páirtithe leasmhara éagsúla, ach amháin má shonraítear a mhalairt sa mheastóireacht.

Ceistneoir ar líne: Cuireadh ceistneoir suirbhé chun feidhme idir an 20 Eanáir agus an 16 Márta 2020 d’fhonn sonraí a bhailiú maidir le braistintí agus taithí na bpáirtithe leasmhara ar Rialachán TEN-T, a chur chun feidhme agus a thorthaí go dtí seo, agus a gcuid tuairimí ar mholtaí d’fhorbairtí beartais AE sa réimse seo amach anseo. Tríd is tríd, chuathas i

dteagmháil le breis agus 2000 geallsealbhóir a bhfuil saineolas acu ar na hábhair atá i gceist chun suirbhéanna ar líne a dhéanamh. Fuarthas 198 fhreagra san iomlán.

Agallaimh: San iomlán cuireadh 44 páirtí leasmhar faoi agallamh le trasrannáin de fhreagróirí ar an suirbhé agus ionadaithe ó ghrúpaí páirtithe leasmhara ábhartha. Ba é príomhaidhm na n-agallamh leathstruchtúrtha sin léargas domhain a fháil ar chur chun feidhme Rialachán TEN-T, ar an dul chun cinn a baineadh amach agus ar thosca ratha/dúshláin ó thaobh geallsealbhóirí éagsúla de. Leis na hagallaimh dhomhanda, comhlánaíodh an taighde deisce, comhairliúchán poiblí oscailte agus suirbhé domhanda chun míniú a thabhairt ar na sonraí cainníochtúla a fuarthas agus chun aon bhearnaí a líonadh, chun tacú le cás-staidéir théamacha, agus chun mionsaothrú a dhéanamh ar shaincheisteanna tábhachtacha ina raibh sonraí ó fhoinsí eile doiléir nó inar ghá míniú breise a thabhairt orthu.

Cás-staidéir: I dteannta na meastóireachta ginearálta ar Rialachán TEN-T rinneadh naoi gcás-staidéar téamacha ar réimsí beartais roghnaithe TEN-T. Tugadh faoi na bearta sin i réimsí inar léirigh obair an Choimisiúin le linn chur chun feidhme Rialachán TEN-T fianaise go bhféadfadh easpa ábharthachta a bheith ann, i bhfianaise forbairtí le blianta beaga anuas agus i bhfianaise forbairtí a d'fhéadfadh a bheith ann amach anseo. Forbraíodh agus cuireadh chun feidhme trí cheardlann ar líne ina raibh oifigigh an Aontais, geallsealbhóirí iompair agus comhpháirtithe sóisialta chun na torthaí a bhailíochtú, agus chun conclúidí agus moltaí na gcás-staidéar a bhaineann le soghluaisteacht uirbeach, (digitiú) agus nuálaíocht agus teicneolaíochtaí nua a phlé.

Rinneadh na comhairliúcháin seo a leanas le linn chéim an mheasúnaithe tionchair:

Rinneadh **comhairliúchán poiblí oscailte breise** le linn chéim an mheasúnaithe tionchair. Rinneadh é idir an 10 Feabhra agus an 5 Bealtaine 2021 ar shuíomh gréasáin Shuirbhé an Aontais Eorpaigh. Roinneadh an comhairliúchán ina chúig roinn, ag tosú le ceist ghinearálta faoin Rialachán, agus ina dhiaidh sin ceisteanna maidir le bearta breise a d'fhéadfaí a ghlacadh i Rialachán leasaithe agus an fócas a d'fhéadfaí a chur air. Fuair an comhairliúchán 496 freagra san iomlán. Is iad seo a leanas na príomh-shaincheisteanna a pléadh:

- Bearta lena gcumasaítear dícharbónú agus laghdú astaíochtaí truaileán aeir sa chóras iompair;
- Bearta a bhaineann le cáilíocht agus athléimneacht bonneagair;
- Bearta a bhaineann leis an nuálaíocht, leis an digitiú agus leis an uathobriú; agus
- Réimsí fócais a d'fhéadfadh a bheith ann do na roghanna beartais.

Baineadh úsáid as gach ionchur ó na páirtithe leasmhara chun an togra a fhorbairt. Cé gur úsáideadh an t-ionchur a fuarthas le linn na céime meastóireachta go háirithe chun na bearta éagsúla a bhí le hanailís bhreise sa mheasúnú tionchair a shainiú agus a bheachtú, bhí an t-ionchur a fuarthas i gcéim an mheasúnaithe tionchair tábhachtach chun na bearta agus na roghanna a roghnaíodh a bhailíochtú agus, ar an gcaoi sin, an cur chuige maidir le hathbhreithniú an Rialacháin a bhailíochtú.

• **Bailiú agus úsáid saineolais**

An Chúirt Iniúcháirí

Rinne an Chúirt Iniúcháirí roinnt iniúchtaí agus athbhreithnithe ar bheartais a bhaineann le bonneagar iompair agus TEN-T, go háirithe ar an ngréasán iarnróid ardluais Eorpach, ar

mhuiriompar san AE, ar iompar lasta d'iarnród san AE, agus ar bhonneagair iompair an Aontais⁶. I gcás inarb infheidhme agus i gcomhréir leis na freagraí a thug sé ar na tuarascálacha faoi seach, tá breithniú déanta ag an gCoimisiún ar na moltaí ábhartha agus an togra seo á ullmhú.

Meastóireacht

Cuireadh tús leis an meastóireacht ar Rialachán (AE) 1315/2013 maidir le Treoirínte an Aontais i ndáil leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt i Meán Fómhair 2018 agus tógadh í go háirithe ar an staidéar tacaíochta do mheastóireacht an GTE-I a rinne comhairleoirí Coffey⁷ agus ar an staidéar tacaíochta a rinne Panteia⁸ don athbhreithniú ar bheartas TEN—T. Cé go raibh aghaidh á tabhairt ag an gcéad cheann ar sholáthar Rialachán TEN-T ina iomláine agus gur bailíodh faisnéis ó na geallsealbhóirí agus na modhanna iompair go léir lena mbaineann, díriodh an fhaisnéis sin ar údarais na mBallstát den chuid is mó. Cuireadh cur chuige caighdeánach triantánaithe i bhfeidhm chun aghaidh a thabhairt ar na ceisteanna meastóireachta, trí uillinneacha éagsúla: Taighde deisce, agallaimh agus suirbhéanna.

Measúnú tionchair

Tá an measúnú tionchair bunaithe ar thaighde agus anailísí a rinne an Coimisiún. Rinne an Coimisiún foireann sheachtrach, neamhspleách sainchomhairleoirí (Ricardo Nederland B.V. mar cheannaire ar an ngrúpa mar aon le Ricardo-AEA Limited, TRT Trasporti e Territorio srl (TRT) agus M-Five GmbH Mobility, Futures, Innovation, Economics (M-FIVE)) a chonradh freisin chun tacú leis an measúnú tionchair i dtascanna sonracha, i.e. measúnú ar na roghanna beartais, comparáid ar na roghanna beartais, measúnú ar na roghanna riaracháin, measúnú ar chostais, measúnú ar na roghanna riaracháin, measúnú ar na roghanna riaracháin. Foilseofar an staidéar tacaíochta seachtraí in éineacht leis an togra seo. Ina theannta sin, is é E3Modelling with the PRIMES-TREMOVE a d'fhorbair an Cás Bunlíne, agus leas á bhaint as cás MIX atá mar bhonn le measúnuithe tionchair an phacáiste 'Suíomh do 55'. Tá samhlacha Astra agus TRUST calabraithe ar an gcás Bunlíne seo de réir M-BEO agus TRT faoi seach.

• Measúnú tionchair

Chun aghaidh leordhóthanach a thabhairt ar chuspóirí an athbhreithnithe ar GTE-I, rinneadh measúnú ar thrí rogha beartais (PO) i dtéarmaí a dtionchar eacnamaíoch, sóisialta agus comhshaoil. Is é is aidhm do RB1 na ceanglais agus na caighdeáin maidir le cáilíocht bhonneagar TEN-T atá ann cheana a thabhairt cothrom le dáta agus foráil a dhéanamh maidir le bonn leordhóthanach bonneagair chun breoslaí malartacha agus córais chliste iompair a úsáid. Ina theannta sin, áirítear ann bearta chun uirlisí faireacháin agus tuairiscithe TEN-T atá ann cheana a chomhchuihbhiú agus a chuíchóiriú. I dtéarmaí ghréasán TEN-T, áirítear freisin athbhreithniú ar an ngréasán iompair agus ar nóid iompair. Is éard atá i RB2, ag cur le rogha 1, athrú céime trí chaighdeáin nua níos uailmhianaí a thabhairt isteach do na modhanna

⁶ Tuarascáil Speisialta 19/2018, Tuarascáil Speisialta 23/2016, Tuarascáil Speisialta 08/2016, Tuarascáil Speisialta 10/2020, ach féach freisin Athbhreithniú 09/2018 agus Tuarascáil Speisialta 19/2019.

⁷ Staidéar tacaíochta maidir leis an meastóireacht ar Rialachán (AE) 1315/2013 maidir le Treoirínte an Aontais maidir leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1f938a68-4c20-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-243058839> (agus cás-staidéir ghaolmhara)

⁸ Staidéar tacaíochta don athbhreithniú ar bheartas TEN-T, maidir le pleananna agus clár náisiúnta ábhartha sna Ballstáit. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9beb4836-d55b-11eb-895ú-01aa75ed71a1>

iompair ar fad chun cur le dícharbónú, le laghdú truaillithe, le digitiú, le hathléimneacht agus le sábháilteacht an chórais bhonneagair iompair. Ina theannta sin, áirithítear comhtháthú níos fearr ar na nóid uirbeacha sa TEN-T trí cheanglais shonracha chun trácht paisinéirí agus lasta chuig/ó chathracha a bhainistiú. Cuireann RB3, arb é an rogha thosaíochta í, dlús le tabhairt chun críche TEN-T tríd an spriocdháta maidir le caighdeáin agus codanna áirithe den ghréasán a thabhairt chun críche a chur ar aghaidh ó 2050 go 2040 agus na caighdeáin agus na ceanglais uailmhianacha a tugadh isteach le RB2 a choinneáil ag an am céanna. Áirithítear leis freisin forbairt leathan agus chomhleanúnach ar an ngréasán, ag aistriú go dtí athbhreithniú suntasach ar dhearadh an ghréasáin TEN-T.

Ó thaobh na dtorthaí de, tá tairbhí suntasacha eacnamaíocha ag baint le RB3, go háirithe méadú 0.4 % de OTI in 2030, 1.3 % in 2040 agus 2.4 % faoi 2050 i gcoibhneas leis an mbonnlíne. Is ionann sin agus méadú EUR57 billiún ar OTI i gcoibhneas leis an mbonnlíne in 2030, EUR229 billiún in 2040 agus EUR467 billiún in 2050. Le hinfheistíochtaí níos airde ar TEN-T cruthaítear fostaíocht freisin, rud a d'fhágfadh méadú measta 0.1 % ar fhostaíocht in 2030 i gcoibhneas leis an mbonnlíne, 0.3 % in 2040 agus 0.5 % faoi 2050, is ionann sin agus 200,000 duine fostaíthe breise in 2030, 561,000 in 2040 agus 840,000 faoin 2050. Feidhmíonn RB3 go maith freisin maidir le gníomhaíocht iompair lasta agus paisinéirí a aistriú chuig modhanna iompair níos inbhuanaithe. Meastar go dtiocfaidh méadú ar ghníomhaíocht iompair d'iarnród d'iarnród nua do phaisinéirí (luas nua iarnróid (160 km/u luas), go dtabharfar isteach leithead lódála P400 (a fhágann gur féidir leathleantóirí a chur i gcúrsaíocht ar vaigíní iarnróid) chomh maith le roinnt caighdeán iarnróid a leathnú ón gcroí-ghréasán go dtí an gréasán cuimsitheach, mar aon leis an síneadh ar an ngréasán sin. Léirítear é sin freisin i sciar níos airde iarnróid sa scoilt mhóduil chun dochair don earnáil bóithre. Cé go bhfanann an sciar módach d'iompar d'uiscebhealaí intíre agus d'iompar muirí cobhsaí den chuid is mó, cuireann cur chun feidhme caighdeán nua ar chumas na hearnála an fás a thuartar do mhéideanna tráchta AE27 agus ar thrácht muirí laistigh den AE a ionsú. Ina theannta sin, meastar go mbeidh astaíochtaí CO₂ agus laghduithe ar astaíochtaí ó thruailliú aeir mar thoradh ar an aistriú ó na bóithre chuig modhanna nach n-astaíonn a n—astaíochtaí a oiread is féidir de bharr na mbeart atá san áireamh i RB3. Meastar gur timpeall EUR 445 bhilliún, i gcoibhneas leis an mbonnlíne le linn na tréimhse 2021-2050, a bheidh sa laghdú ar chostais sheachtracha a bhaineann le hastaíochtaí CO₂, méid arna shloinneadh de réir an luacha reatha, agus meastar gur EUR 75 bhilliún a bheidh sa laghdú ar chostais sheachtracha a bhaineann le truailliú aeir. Ina theannta sin, cuirtear feabhas ar shábháilteacht ar bhóithre trí chaighdeáin cháilíochta agus gnéithe sábháilteachta gaolmhara a leagan síos do gach cuid den ghréasán os cionn tairseach laethúil áirithe tráchta, rud a laghdaíonn líon na mbásanna agus na ndaoine gortaithe. Meastar gurb ionann an laghdú ar chostais sheachtracha tionóiscí agus thart ar EUR 3,930 milliún i gcoibhneas leis an mbonnlíne thar an tréimhse 2021-2050, arna shloinneadh mar luach láithreach. Meastar gurb ionann an laghdú ar chostais sheachtracha an phlódaithe tráchta idiruibh agus thart ar EUR 2,891 milliún i gcoibhneas leis an mbonnlíne le linn na tréimhse 2021-2050.

Ó thaobh costas de, baineann an rogha thosaíochta an chothromaíocht is fearr amach idir na cuspóirí a baineadh amach agus na costais fhoriomlána cur chun feidhme. Meastar gurb ionann na hinfheistíochtaí chun na bearta uile faoi RB3 a chur chun feidhme agus EUR247.5 billiún i gcoibhneas leis an mbonnlíne, arna shloinneadh mar an luach reatha le linn 2021-2050. Ina theannta sin, meastar gurb ionann na costais riaracháin don earnáil phríobháideach agus EUR 8.6 milliún i gcoibhneas leis an mbonnlíne, arna shloinneadh mar luach reatha thar 2021-2050, agus costais riaracháin ar na húdaráis phoiblí ag EUR25.4 milliún. Bhí sé deacair tionchair eile, a bhaineann le hastaíochtaí torainn agus le cailliúint bithéagsúlachta a d'fhéadfadh a bheith ann, a chainníochtú ós rud é go mbraitheann

tionchair torainn go mór ar an staid (trácht) áitiúil agus ar an mbithéagsúlacht ar shuíomh agus ar shaintréithe sonracha an bhonneagair.

Is gné thábhachtach é an bonneagar d'iompar comhcheangailte iarnróid agus do chríochfoirt a uasghrádú chun a áirithiú gur d'iarnród, d'uiscebhealaí intíre nó do loingseoireacht ghearrthuais den chuid is mó a dhéantar an t-iompar idirmhódach agus go mbeidh aon chéimeanna tosaigh agus/nó deiridh a dhéantar de bhóthar chomh gearr agus is féidir. Cuirfidh na huasghráduithe bonneagair sin deiseanna ar fáil do FBManna cé go bhfuil gníomhaithe móra ann freisin i gcodanna áirithe. Is iad na príomhpháirtithe leasmhara lena mbaineann na gnóthais iarnróid sa mhargadh lasta, na hoibreoírí críochfoirt lasta iarnróid, cuideachtaí trucaile agus oibreoírí ag críochfoirt phaisinéirí. In earnáil na mbóithre, má chuirtear feabhas ar na limistéir scíthe agus ar an staid pháirceála do thrucaíl réigiúnacha agus fadraoin, rachaidh sé chun tairbhe do líon mór na gcuideachtaí beaga trucaile atá faoi úinéireacht tiománaithe, atá i measc na bhfiontar is lú i réimse an iompair, mar go mbraitheann siad ar dhlúthlín agus ar chaighdeán na limistéar páirceála.

Cuireann R3 gné thábhachtach leis an gcuspóir comhtháthaithe TEN-T trí nód uirbeacha a shainnithint agus trí chríochfoirt paisinéirí/lasta a chomhtháthú ar chríoch AE ina iomláine, rud atá ríthábhachtach don nascacht réigiúnach. Le RB3 is fearr a chothaítear teacht aniar agus oiriúnú an athraithe aeráide i mbonneagar TEN-T. Ar deireadh, cuireann RB3 luach tábhachtach ar fáil chun comhleánúnachas le beartais eile a áirithiú trí athbhreithniú a dhéanamh ar dheardh an ghréasáin TEN-T (e.g. trí Chonair Iompair Eorpacha a chruthú, a chuirtear in ionad an dá chineál conairí atá ann cheana – Conairí Croíghréasáin agus Conairí Lasta Iarnróid).

- **Oiriúnacht rialála agus simpliú**

Tá an tionscnamh seo mar chuid de Chlár Oibre an Choimisiúin 2021 faoi Iarscríbhinn I (tionscnaimh nua) agus ní cuid é d'Iarscríbhinn II (tionscnaimh REFIT).

Feabhsaíonn sé feidhmiú bheartas TEN-T trí éifeachtúlacht an chreata rialála ina iomláine a mhéadú. Anuas air sin, soiléiríonn sé ceanglais agus coincheapa áirithe. Mar shampla, tá sé aitheanta ag líon mór saineolaithe agus tionscnóirí tionscadail go bhfuil coincheap Mótarbhealaí na Farraige, mar atá sainmhínithe sa Rialachán faoi láthair, róchasta. Deimhnítear sa mheastóireacht ar Rialachán TEN-T go mbainfeadh sé tairbhe as simpliú agus as comhtháthú i gcoincheap uileghabhálach comhtháite de chuid TEN-T lena gcumhdaítear calafoirt, loingseoireacht agus gach gné eile den bhonneagar muirí ar mhaithe le 'Spás Muirí na hEorpa' ina iomláine. Sampla eile is ea ailíniú na gConairí Lasta Iarnróid leis na Conairí Croíghréasáin lena bhféadfarr barrfheabhas a chur ar na hionstraimí agus dúbláil a sheachaint, mar shampla an ceanglas maidir le pleananna infheistíochta a tharraingt suas faoin Rialachán maidir leis an gConair Lasta Iarnróid ar cheart deireadh a chur leo toisc go bhfuil forluí idir na pleananna infheistíochta sin agus na pleananna oibre a ullmhaíonn Comhordaitheoirí Eorpacha TEN-T go rialta.

Sainnithníodh dhá shimpliú eile a mbeidh coigilt fhéideartha ar chostais mar thoradh orthu:

- ionchur uathoibríoch sonraí sa chóras TENtec lena gceadaítear malartú díreach ón bhfoinse sonraí (Ballstát, bainisteoir bonneagair);
- plean oibre a chur in ionad phleananna oibre débhlíantúla na gComhordaitheoirí Eorpacha agus an tuairisciú débhlíantúil ar dhul chun cinn maidir le cur chun feidhme TEN-T ag na Ballstáit, lena n-áirítear na tosaíochtaí d'fhorbairt na gconairí faoi seach gach ceithre bliana, le tuarascáil ghearr bhliantúil stádais maidir le staid

chur chun feidhme na gConairí, Mótarbhealaí na Farraige (sa Spás Muirí Eorpach a bheidh ann amach anseo) agus ERTMS.

Cé go méadaíonn an togra costais fhoriomlána cur chun feidhme na n-údarás, gineann sé feabhsuithe, go háirithe gnóthachain eacnamaíocha agus fostaíochta agus cumasaíonn sé foirmeacha iompair níos inbhuanaithe a fhritháireamh níos mó ná an méadú ar chostais rialála.

- **Ceartha bunúsacha**

Trí cheanglais bhonneagair ábhartha a leagan síos, neartófar leis an togra inrochtaineacht do gach úsáideoir, agus ar an gcaoi sin cuirfear feabhas ar inrochtaineacht do dhaoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus rannchuideoidh sé le comhionannas inscne.

4. IMPLEACHTAÍ BUISÉADACHA

Measadh sa mheasúnú tionchair go bhfuil na costais riaracháin i gcoibhneas leis an mbonnlíne measartha, go háirithe i gcomparáid leis na pleananna athbhreithnithe uailmhianacha faoin rogha tosaíochta beartais. Tá na costais riaracháin do na húdaráis phoiblí measta ag EUR25.4 milliún (i.e. EUR15.8 milliún don Choimisiún Eorpach⁹ agus EUR9.6 milliún d'údarais phoiblí na mBallstát). Ina theannta sin, meastar gur ó mhaoiniú poiblí (cistí poiblí náisiúnta, cistí AE) a thiocfaidh an chuid is mó d'infheistíochtaí agus bheadh EUR244.2 billiún i gcoibhneas leis an mbonnlíne, arna shloinneadh mar luach reatha le linn 2021-2050.

5. EILIMINTÍ EILE

- **Pleananna cur chun feidhme, agus socruithe faireacháin, meastóireachta agus tuairiscithe**

Leanfaidh an Coimisiún an dul chun cinn, tionchar agus torthaí an tionscnaimh seo trí shraith ionstraimí rialachais, bunaithe ar rialachas TEN-T, amhail na Comhordaitheoirí Eorpacha neartaithe agus a bpleananna oibre. Neartófar an faireachán a thuilleadh sa Rialachán athbhreithnithe.

Maidir leis sin, bhí ról lárnach ag na Comhordaitheoirí Eorpacha mar a fheidhmíonn siad mar ambasadóirí ar bheartas TEN-T agus mar idirghabhálaithe do na geallsealbhóirí ábhartha uile a thagann siad le chéile i bhfóraim Chonair mar a thugtar orthu. Cuirfear dlús leis an obair sin trí ról treisithe na gComhordaitheoirí Eorpacha. Ina theannta sin, tacófar le gach Conair Iompair Eorpach agus leis an dá thosaíocht chothrománacha trí staidéir thiomnaithe a dhéanann faireachán ar an dul chun cinn a dhéanfar maidir le comhlíonadh caighdeán, spriocdhátaí agus socrú tosaíochtaí. Léirítear é sin, mar shampla, i ndlúthfhaireschán ar gach tionscadal atá beartaithe nó atá ar siúl ar an GTE-I (anailís ar “phíblíne tionscadail” mar a thugtar air agus tuarascálacha leathbhliantúla ar chur chun feidhme tionscadal). Dá bhrí sin, tá measúnú á dhéanamh ar thionscadail i dtéarmaí a n-aibíochta airgeadais chomh maith lena stádas i dtéarmaí ceada agus soláthair, ionas gur féidir fadhbanna a aimsiú go héasca e.g. i dtéarmaí moilleanna agus idirghabhálacha a bheith á bpleanáil ag an gCoimisiún agus/nó ag

⁹ Is meastachán iad na costais sin a dhéantar laistigh de chreat an mheasúnaithe tionchair bunaithe ar chostais agus ar thaithí roimhe seo. Ní thuigfear gur costais bhreise iad don Choimisiún. Tá na leithreasuithe ar fad a bhaineann le TEN-T cumhdaithe go hiomlán faoi Bhuiséad na Saoráide um Chónascadh na hEorpa (Rialachán (AE) 2021/1153).

Comhordaitheoirí Eorpacha. Áireofar sa Rialachán nua freisin an deis gníomhartha cur chun feidhme a thógáil níos mó ná mar a rinneadh roimhe seo. Ní hamháin go gcothófar leo socrú tosaíochtaí ar an leibhéal náisiúnta, ach éascófar freisin faireachán ar an dul chun cinn a dhéanfar maidir le TEN-T i gcoinne garspriocanna sainithe agus comhaontaithe sna gníomhartha cur chun feidhme sin. Dá réir sin, tá siad ina mbonn an-láidir freisin chun faireachán a dhéanamh ar na tionscadail sin ós rud é gur féidir dul chun cinn rialta a sheiceáil de réir cloch mhíle agus bearta iomchuí a ghlacadh i gcás moilleanna. Agus na gníomhartha cur chun feidhme sin á nglacadh, comhaontaíonn na Ballstáit lena mbaineann freisin tuairisciú rialta a dhéanamh ar an dul chun cinn atá déanta. I dtéarmaí faireacháin, déanfar faireachán ar dhul chun cinn TEN-T i dtéarmaí chríochnú teicniúil bhonneagar TEN-T leis na caighdeáin shainithe TEN-T agus in aghaidh sprioc-amanna sainithe 2030, 2040 agus 2050. Dá bhrí sin, is iad na caighdeáin agus na ceanglais na príomhtháscairí feidhmíochta lena ndéanfar faireachán ar rath TEN-T (e.g. céatadán d'fhad na rann lasta iarnróid atá leictirithe, a fhreastalaíonn ar 22.5 acastóir agus fad traenach 740 m; Líon na gcalafort muirí a bhfuil rochtain iarnróid acu etc.). Chomh maith leis sin, déantar faireachán leanúnach trí bhunachar sonraí TENtec, mar a thugtar air, córas cumhachtach faisnéise lena gceadófar malartú uathoibríoch sonraí go díreach ó fhoinsí na sonraí (an Ballstát, an bainisteoir bonneagair) go tráthúil amach anseo.

- **Míniúchán mionsonraithe ar fhorálacha sonracha an togra**

Imeoidh struchtúr an Rialacháin athbhreithnithe ó struchtúr an Rialacháin atá ann faoi láthair. Ní eagrófar é a thuilleadh de réir ciseal gréasáin (croí agus cuimsitheach) ach trí mhodh iompair, rud a thabharfaidh tuiscint níos fearr ar na riachtanais éagsúla. Áireofar leis sin ceanglais shonracha agus léarscáileanna do na Conairí Iompair Eorpacha agus an spriocdháta nua idirmheánach de 2040. Mínítear sna chéad chaibidlí den Rialachán cuspóirí foriomlána TEN-T agus an cur chuige céim ar chéim chun an gréasán a chomhlánú. Beidh na príomhchaibidlí seo a leanas ann:

Aithrisí

Díreofar sna haithrisí go háirithe ar rannchuidiú TEN-T le Margadh Glas na hEorpa agus ar chuspóirí na Straitéise um Shoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste. Thairis sin, sonraítear iontu naisc TEN-T athbhreithnithe le beartais eile iompair sna modhanna éagsúla agus le réimsí beartais lasmuigh d'earnáil an iompair e.g. beartas comhshaoil agus aeráide, beartas sóisialta, beartas comhtháthaithe, beartas eachtrach etc. Leagtar béim sna haithrisí ar ghnéithe de phleanáil bonneagair AE agus náisiúnta agus de chistiú agus de mhaoiniú.

Caibidil I: Prionsabail ghinearálta

I gCaibidil 1, leagtar síos prionsabail ghinearálta Rialachán TEN-T. Sainítear ann ábhar agus raon feidhme an Rialacháin. Tá sainmhínte ann ar eilimintí éagsúla an Rialacháin agus ar an téarmaíocht a úsáidtear ar fud an téacs. Ina theannta sin, tugtar isteach leis cuspóirí an Rialacháin (comhtháthú, inbhuanaitheacht, éifeachtúlacht agus sochair d'úsáideoirí) agus conas a bhainfear amach iad. Foráiltear sa chaibidil seo freisin go ndéanfar an gréasán tras-Eorpach iompair a phleanáil, a fhorbairt agus a oibriú ar bhealach a bheidh tiosach ar acmhainní, a chomhlíonfaidh na ceanglais chomhshaoil náisiúnta agus AE is infheidhme. Déantar cur síos sna hAirteagail seo a leanas ar ghné gheografach struchtúr an ghréasáin agus ar na Conairí Eorpacha Iompair (ETC). Ar deireadh, i gCaibidil 1, déantar cur síos ar phrionsabail na dtionscadal leasa choitinn agus ar an gcomhar le tríú tíortha.

CAIBIDIL II: Forálacha Ginearálta

I gCaibidil 2, tá forálacha ginearálta an Rialacháin ina sonraítear an croíghréasán, an croíghréasán leathnaithe agus an gréasán cuimsitheach mar aon leis na Conairí Iompair Eorpacha (ETCanna) agus leagtar amach inti tosaíocht a thabhairt do bhearta ar na gréasáin éagsúla.

CAIBIDIL III: Forálacha sonracha

I gCaibidil 3, tá na forálacha sonracha maidir leis na ceanglais do gach modh iompair a dtugtar aghaidh orthu sa Rialachán d'fhonn an méid seo a leanas a dhéanamh:

- sainmhíniú ar chomhpháirteanna bonneagair,
- ceanglais maidir le bonneagar iompair don ghréasán cuimsitheach,
- ceanglais maidir leis an gcroíghréasán agus an croíghréasán leathnaithe,
- tosaíochtaí breise.

Ina theannta sin, tá forálacha sa chaibidil seo maidir le ceanglais an athbhreithnithe is infheidhme maidir le críochfoirt ilmhódacha lasta agus nóid uirbeacha.

CAIBIDIL IV: Forálacha maidir le hiompar cliste athléimneach

I gCaibidil 4, tá forálacha breise maidir le ceanglais an Rialacháin i dtaca le córais TFC le haghaidh iompair, seirbhísí inbhuanaithe, teicneolaíochtaí nua agus nuálaíochta, bonneagar sábháilte agus slán, athléimneacht, infheistíochtaí ó thríú tíortha, cothabháil agus saolré tionscadail chomh maith le hinrochtaineacht do gach úsáideoir.

Caibidil V: Cur chun feidhme ionstraimí Chonairí Iompair Eorpacha agus tosaíochtaí cothrománacha

Baineann Caibidil 5 le cur chun feidhme na gConairí Iompair Eorpacha agus na dtosaíochtaí cothrománacha (an Córas Eorpach um Bainistiú Tráchtá Iarnróid agus Spás Eorpach Muirí). Cuirtear síos ann ar ionstraim CCE agus ar na tosaíochtaí cothrománacha agus tá forálacha ann maidir leis an gcaoi a ndéanfar iad a chomhordú agus a rialú. Ina theannta sin, tá forálacha sa chaibidil maidir leis na huirlisí cur chun feidhme e.g. pleananna oibre na gcomhordaitheoirí agus na gníomhartha cur chun feidhme.

Caibidil VI: Forálacha comhchoiteanna

I gCaibidil 6, tá forálacha coiteanna an Rialacháin maidir le hoibleagáidí tuairiscithe agus faireacháin, na nósanna imeachta chun an líonra a nuashonrú agus na prionsabail le haghaidh rannpháirtíocht le geallsealbhóirí poiblí agus príobháideacha. Tá forálacha ann maidir le pleananna náisiúnta a ailíniú le beartas iompair an AE. Ina theannta sin, tá forálacha ann maidir le tarmligean a fheidhmiú, maidir leis an nós imeachta coiste, maidir leis an athbhreithniú ar an Rialachán, maidir leis na nósanna imeachta maidir le moilleanna i gcur chun feidhme an líonra agus maidir leis an bhféidearthacht díolúintí a bheith ann. Ar deireadh, leagtar amach ann tionchar an Rialacháin ar ghníomhartha reachtacha eile ag féachaint don ghá atá lena leasú.

Iarscríbhinní:

Sna hIarscríbhinní a ghabhann leis an Rialachán tá léarscáileanna mionsonraithe den chroíghréasán, den chroíghréasán leathnaithe agus den ghréasán cuimsitheach, liostaí de nóid iompair agus de nóid uirbeacha i raon feidhme an Rialacháin seo mar aon leis an sainmhíniú ar ailíniú agus léarscáileanna na gConairí Iompair Eorpacha. Ina theannta sin, tá léarscáileanna táscacha do na tíortha comharsanachta ann chomh maith le sonraíochtaí maidir leis na ceanglais maidir le Pleananna Soghluaisteachta Uirbí Inbhuanaithe a fhorbairt. Tá airteagal ann freisin lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1153 agus tábla comhghaoil idir Rialachán (AE) 1315/2013 agus an Rialachán seo.

Togra le haghaidh

RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

maidir le treoirlínte an Aontais chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt, lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1153 agus Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013

(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 172 de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na parlaimintí náisiúnta,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa¹,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste na Réigiún²,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach,

De bharr an mhéid seo a leanas:

- (1) Leagann an Teachtaireacht ón gCoimisiún ‘An Comhaontú Glas don Eoraip’³, ó mhí na Nollag 2019, cuspóir aeráidneodrachta síos a bheidh le gnóthú ag an Aontas faoi 2050 mar aon le cuspóir soiléir na hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú 55 % ar a laghad faoi 2030, i gcomparáid le leibhéil 1990. Tá na cuspóirí sin leagtha síos mar sprioc i Rialachán (AE) Uimh. 2021/1119 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴.
- (2) Is astaíochtaí ón iompar thart faoi 25 % d’astaíochtaí iomlána gás ceaptha teasa an Aontais agus tá méadú tagtha ar na hastaíochtaí sin sna blianta deireanacha. Dá bhrí sin, éilíonn an Comhaontú Glas don Eoraip laghdú 90 % ar na hastaíochtaí gás ceaptha teasa ón iompar chun go mbeidh an tAontas ina gheilleagar aeráidneodrach faoi 2050, agus é ag obair i dtreo na huaillmhéine maidir le truailliú nialasach⁵.

¹ IO C [...].

² IO C [...].

³ Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle Eorpach, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún, ‘An Comhaontú Glas don Eoraip’, COM/2019/640 final.

⁴ Rialachán (AE) 2021/1119 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Meitheamh 2021 lena mbunaítear an creat chun aeráidneodracht a bhaint amach agus lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 401/2009 agus (AE) 2018/1999 (IO L 243, 9.7.2021, lch. 1).

⁵ Teachtaireacht ón gCoimisiún dar teideal *Pathway to a Healthy Planet for All EU Action Plan: ‘Towards Zero Pollution for Air, Water and Soil’* [Conair i dtreo Pláinéad Sláintiúil do Chách: Plean

- (3) Leagan an Straitéis um an tSoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste⁶ clocha míle amach chun conair an chórais iompair Eorpaigh a léiriú ionsar ghnóthú na gcuspóirí a bhaineann le soghluaisteacht inbhuanaithe, cliste agus athléimneach. Beartaítear léi gur cheart go dtiocfadh méadú 50 % ar scar margaidh an tráchta lasta iarnróid faoi 2030 agus go méadódh sé faoi dhó air faoi 2050; go dtiocfadh méadú 25 % ar scar margaidh an iompair ar uiscebhealaí intíre agus ar an loingseoireacht ghearrthuais faoi 2030 agus méadú 50 % faoi 2050; go méadódh an trácht ar iarnróid ardluais faoi dhó faoi 2030 agus faoi thrí faoi 2050; go mbeadh ar a laghad 30 milliún carranna astaíochtaí nialasacha agus 80 000 trucaí astaíochtaí nialasacha á n-oibriú ar bhóithre an Aontais faoi 2030, agus gur feithiclí astaíochtaí nialasacha na carranna, veain, busanna agus na feithiclí tromshaothair nua uile, nach mór, faoi 2050; go mbeadh an taisteal slua sceidealta faoi bhun 500 km neodrach ó thaobh carbóin de faoi 2030 laistigh den Aontas; go mbeadh ar a laghad 100 cathair aeráidneodrach san Eoraip faoi 2030.
- (4) Le cur i gcrích an ghréasáin tras-Eorpaigh iompair cuirtear na dálaí is gá ar bun, ó thaobh an bhunús bonneagair de, lenar féidir cur le hinbhuanaitheacht, inacmhainneacht agus cuimsitheacht na modhanna iompair uile, roghanna malartacha inbhuanaithe a chur ar fáil go forleathan i gcóras iompair ilmhódach, agus na dreasachtaí cearta a sholáthar chun an t-aistriú a bhrú chun cinn, go suntasach trí aistriú cóir a áirithiú, i gcomhréir leis na cuspóirí a leagtar amach i Moladh (AE) [...] ón gComhairle an [...] maidir le haistriú cóir ionsar an aeráidneodracht a áirithiú.
- (5) Pleanáil, forbairt agus oibriú an ghréasáin tras-Eorpaigh iompair, ba cheart foirmeacha inbhuanaithe iompair a bheith indéanta dá mbua, ba cheart foráil a dhéanamh leo maidir le réitigh iompair ilmhódacha agus idir-inoibrithe fheabhsaithe agus maidir le comhtháthú ilmhódach feabhsaithe sa slabhra lóistíochta iomlán, rudaí a rannchuideodh le feidhmiú rianúil an mhargaidh aonair trí na hartairí is gá a chruthú le haghaidh sreabha rianúla iompair paisinéirí agus lasta ar fud an Aontais. Maille leis sin, ba cheart é a bheith d'aidhm ag an ngréasán an comhtháthú eacnamaíoch, sóisialta agus críochach a threisiú tríd an inrochtaineacht agus an nascacht a áirithiú le haghaidh réigiúin uile an Aontais, lena n-áirítear nascacht níos fearr le haghaidh na réigiún is forimeallaí agus réigiúin eile atá iargúlta, imeallacha, nó sléibhtiúil nó ar réigiúin tuaithe nó oileáin iad, chomh maith le limistéir is tearc daonra. Ba cheart, freisin, soghluaisteacht shábháilte inbhuanaithe gan uaim na n-earraí agus na ndaoine, dá éagsúla iad, a bheith indéanta de bhua fhorbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, agus ba cheart di rannchuidiú le tuilleadh fais eacnamaíoch agus tuilleadh iomaíochta i gcomhthéacs domhanda, trí idirnáisc agus idir-inoibritheacht idir na gréasáin iompair náisiúnta a bhunú ar bhealach inbhuanaithe a bheidh tíosach ar acmhainní.
- (6) I ngeall ar an bhfás ar mhéid an tráchta tá méadú tagtha ar an bplódú san iompair idirnáisiúnta. Chun soghluaisteacht idirnáisiúnta na bpaisinéirí agus na n-earraí a áirithiú, ba cheart acmhainn an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus úsáid na hacmhainne sin a bharrfheabhsú agus, nuair is gá, iad a fhairsingiú trí scrogaill

Gníomhaíochta AE: ‘I dtreo truailliú nialasach le haghaidh an aeir, an uisce agus na cré’] an 12 Bealtaine 2021, COM(2021) 400 final.

⁶ Teachtaireacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle, chuig Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa agus chuig Coiste na Réigiún dar teideal *Sustainable and Smart Mobility Strategy – putting European transport on track for the future* [Straitéis um an tSoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste– iompair Eorpach a sheoladh ar bhealach a leasa don todhchaí] COM/2020/789 final.

bhonneagair a bhaint agus bearnaí a líonadh áit a mbíonn naisc bhonneagair in easnamh laistigh de na Ballstáit agus eatarthu, agus, i gcás inarb iomchuí, le tíortha comharsanacha, agus an chaibidlíocht leantach leis na tíortha arb iarrthóirí iad agus na tíortha a d'fhéadfadh a bheith ina n-iarrthóirí á cur san áireamh.

- (7) Bonneagar atá ann cheana atá sa ghréasán tras-Eorpach iompair den chuid is mó. Chun cuspóirí an bheartais nua maidir leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a bhaint amach go hiomlán, ba cheart ceanglais aonfhoirmeacha maidir leis an mbonneagar a leagan síos.
- (8) Ba cheart an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt agus a chothú trí bhonneagar nua iompair a chruthú, trí chothabháil agus uasghrádú ar an mbonneagar atá ann cheana, agus trí bhearta lena gcuirtear a úsáid ar bhealach a bheidh tíosach ar acmhainní chun cinn.
- (9) Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun feidhme, ba cheart aird chuí a thabhairt ar chúinsí sonracha an tionscadail ar leith lena mbaineann. Ba cheart, nuair is féidir, sineirgí le beartais eile a shaothrú, mar shampla sineirgí le gnéithe den turasóireacht trí bhonneagar rothar do raonta rothaíochta, lena n-áirítear na bealaí EuroVelo, a chuimsiú laistigh de struchtúir innealtóireachta sibhialta amhail droichid nó tolláin, nó sineirgí le gnéithe slándála trí theicneolaíochta nua a chuimsiú, amhail braiteoirí sna droichid.
- (10) Chun bonneagar iompair d'ardcháilíocht agus éifeachtúil a chur i gcrích sna modhanna uile, ba cheart slándáil agus sábháilteacht na bpaisinéirí agus na ngluaiseachtaí lasta, an difear d'athrú aeráide agus tionchar an athraithe aeráide agus na nguaiseacha nádúrtha agus na dtubaistí de dhéantús an duine a d'fhéadfadh a bheith ann ar bhonneagar agus ar an inrochtaineacht do na húsáideoirí iompair uile, go háirithe i réigiúin atá faoi thionchar faoi leith ó iarmhairtí diúltacha an athraithe aeráide, ba cheart an méid sin ar fad a chur san áireamh i bhforbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair.
- (11) Agus tionscadail leasa choitinn á bpleanáil, á soláthar agus á gcur chun feidhme acu, ba cheart do na Ballstáit agus do thionscnóirí eile tionscadal aird chuí a thabhairt ar Threoir (AE) 2021/1187 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁷.
- (12) Agus pleanáil bonneagair á déanamh acu, ba cheart do na Ballstáit agus do thionscnóirí eile tionscadal aird chuí a thabhairt ar na measúnuithe riosca agus ar na bearta oiriúnaithe arb aidhm dóibh an athléimneacht a fheabhsú, mar shampla in aghaidh an athraithe aeráide, na nguaiseacha nádúrtha agus na dtubaistí de dhéantús an duine. Trí dhreasachtaí breise a sholáthar chun foirmeacha iompair inbhuanaithe a fhorbairt, agus de bhua caighdeáin ardleibhéil a bheith á gcur chun feidhme le haghaidh bonneagar iompair ghlais, tacóidh cur i gcrích an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair leis an bprionsabal 'gan dochar suntasach a dhéanamh'.
- (13) I bhfianaise shíorathrú riachtanais bhonneagair an Aontais agus na spriocanna dícharbónaithe, Chonclúidí na Comhairle Eorpaí ó mhí Iúil 2020 ina leagtar amach gur cheart do chaiteachas an Aontais a bheith i gcomhréir le cuspóirí Chomhaontú Pháras, agus an phrionsabail 'gan dochar suntasach a dhéanamh', de réir bhrí Airteagal 17 den

⁷

Treoir (AE) 2021/1187 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2021 maidir le bearta cuíchóirithe chun dul chun cinn a dhéanamh maidir leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a chur i gcrích (TEN) (IO L 258, 20.7.2021, lch. 1).

Rialachán Tacsanomaíochta⁸, ba cheart measúnú a dhéanamh ar thionscadail leasa choitinn chun a áirithiú go bhfuil an beartas TEN-T comhleanúnach le cuspóirí bheartais iompair, chomhshaoil agus aeráide an Aontais. Ba cheart do na Ballstáit agus do thionscnóirí eile tionscadal measúnuithe comhshaoil a dhéanamh ar phleananna agus ar thionscadail agus ba cheart measúnú ‘gan dochar suntasach a dhéanamh’ a bheith san áireamh iontu ar bhonn na treoraíochta is déanaí a bheidh ar fáil agus an dea-chleachtais. I gcásanna ina ndéanfaí dochar suntasach do chuspóir comhshaoil nó aeráide de thairbhe tionscadal leasa choitinn a chur chun feidhme, ba cheart roghanna malartacha réasúnta a bhreathnú.

- (14) Ba cheart tionscadail bhonneagair faoi Rialachán TEN-T a bheith athléimneach in aghaidh na dtionchar diúltach a d’fhéadfadh a bheith ann ón athrú aeráide, trí mheasúnú leochaileachta agus riosca aeráide, lena n-áirítear trí bhearta oiriúnaithe ábhartha. Na tionscadail nach mór measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaoil a dhéanamh i dtaca leo, ba cheart iad a bheith faoi réir díonadh ó thaobh na haeráide de agus ba cheart costais na n-astaíochtaí gás ceaptha teasa agus tionchair thairbheacha na mbeart maolaithe aeráide a chomhtháthú sa mheasúnú costais is tairbhe. Ba cheart an díonadh ó thaobh na haeráide de a dhéanamh ar bhonn an dea-chleachtais agus na treoraíochta is déanaí a bheidh ar fáil⁹. Rannchuidíonn sé sin le rioscaí a bhaineann leis an athrú aeráide agus measúnuithe leochaileachta agus oiriúnaithe maidir leis an athrú aeráide a chomhtháthú i gcinntí infheistíochta agus pleanála faoi bhuiséad an Aontais.
- (15) Ba cheart do na Ballstáit agus do thionscnóirí eile tionscadal measúnuithe comhshaoil a dhéanamh ar phleananna agus ar thionscadail de réir na reachtaíochta ábhartha chun tionchair dhiúltacha ar an gcomhshaoil, amhail boghadh tírdhreacha, séalú ithreach, agus truailliú aeir agus uisce, maille le torann, a sheachaint, nó, i gcás nach féidir iad a sheachaint, iad a mhaolú nó a chúiteamh, agus chun an bhithéagsúlacht a chosaint go héifeachtach.
- (16) Ba cheart leasanna údarás réigiúnach agus áitiúil, chomh maith le leasanna an phobail lena mbaineann tionscadal leasa choitinn, a chur san áireamh go hiomchuí nuair atá na tionscadail sna fonsaí tógála agus pleanála.
- (17) Ba cheart sainiú an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bheith bunaithe ar mhodheolaíocht chomhchoiteann thrédhearcach agus ba cheart gurbh é an leibhéal is airde den phleanáil bonneagair san Aontas. Ba cheart é a bheith ilmhódach, sin le rá, ba cheart dó na modhanna iompair uile agus a naisc a chuimsiú, chomh maith le córais ábhartha bainistíochta faisnéise tráchta agus iompair.
- (18) Ba cheart an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt de réir a chéile i dtrí chéim arb aidhm fhoriomlán dóibh gréasán uile-Eorpach ilmhódach idir-inoibrithe ar ardchaighdeán cháilíochta a chur i gcrích, agus cuspóirí foriomlána an Aontais maidir leis an aeráidneodracht agus an gcomhshaoil á n-urramú: croíghréasán a bheith críochnaithe faoi 2030, croíghréasán breisithe faoi 2040, agus an gréasán cuimsitheach faoi 2050.

⁸ Rialachán (AE) 2020/852 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 18 Meitheamh 2020 maidir le creat a bhunú chun infheistíocht inbhuanaithe a éascú, agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2019/2088 (Téacs atá ábhartha maidir le LEE) (IO L 198, 22.6.2020, lch. 13).

⁹ *Commission Notice - Technical guidance on the climate proofing of infrastructure in the period 2021-2027* [Fógra ón gCoimisiún - Treoraíocht theicniúil maidir le himdhíonadh an bhonneagair ó thaobh aeráide de sa tréimhse 2021-2027] (IO C 373, 16.9.2021, lch. 1).

- (19) I dteannta sprioc-amanna 2030 agus 2050 a tugadh isteach cheana faoi Rialachán (AE) 1315/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹⁰, ba cheart sprioc-am idirmheánach 2040 maidir le comhlíontacht an Rialacháin seo ó thaobh an ghréasáin de a chur isteach i dtaca leis an gcroíghréasán breisithe ar cuid de na Conairí Iompair Eorpacha é. Ba cheart feidhm a bheith ag an sprioc-am idirmheánach céanna maidir le caighdeán nua ar an gcroíghréasán a tugadh isteach sa bhreis ar na ceanglais i Rialachán (AE) 1315/2013 ionas go bhféadfar na hinfheistíochtaí is gá a dhéanamh in am trátha.
- (20) Ba cheart an gréasán cuimsitheach a bheith ina ghréasán iompar uile-Eorpach a áiríteoidh inrochtaineacht agus nascacht na réigiún uile san Aontas, lena n-áirítear na réigiúin is forimeallaí agus réigiúin eile atá iargúlta, imeallach, nó sléibhtiúil nó ar réigiúin tuaithe nó oileáin iad, chomh maith le limistéir is tearc daonra, agus a threiseoidh an comhtháthú sóisialta, eacnamaíoch agus críochach eatarthu. Ba cheart na ceanglais maidir le bonneagar an ghréasáin chuimsithigh a leagan síos chun forbairt gréasáin ardcháilíochta ar fud an Aontais a chur chun cinn.
- (21) Ba cheart an gréasán cuimsitheach a bheith feistithe le bonneagar breoslaí ionadúla a bheidh leormhaith chun a áirithiú go dtugann sé tacaíocht éifeachtach don aistriú go soghluaisteacht astaíochtaí nialasacha, i gcomhréir leis na clocha míle a leagtar síos sa Straitéis um an tSoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste.
- (22) I dteannta an croíghréasáin, ba cheart croíghréasán breisithe a shainiú ar bhonn stráicí tosaíochta den ghréasán cuimsitheach ar cuid de na Conairí Iompair Eorpacha iad.
- (23) Sainaithníodh an croíghréasán ar bhonn modheolaíocht pleanála oibiachtúil. Leis an modheolaíocht sin sainaithníodh na nóid uirbeacha, na calafoirt, na haerfoirt agus na pointí trasnaithe teorann is tábhachtaí. Tá na nóid sin le nascadh le naisc ilmhódacha i ngach cás inar féidir, fad atá siad inmharthana ó thaobh an gheilleagair agus indéanta faoi 2030. Leis an modheolaíocht sin tá idirnascacht na mBallstát uile agus comhtháthú na bpríomhoileán sa croíghréasán áirithithe.
- (24) Ba cheart an croíghréasán, ar sprioc-am dó 2030, agus an croíghréasán breisithe, ar sprioc-am dó 2040, a bheith ina bhfondúireacht ag an ngréasán iompair inbhuanaithe ilmhódach, ós é atá i gceist iontu na nóid agus na naisc is tábhachtaí agus is straitéisí sa ghréasán tras-Eorpach iompair ó thaobh riachtanais tráchta de. Ba cheart dóibh forbairt an ghréasáin chuimsithigh iomláin a spreagadh agus é a chur ar a chumas don Aontais a chuid gníomhaíochtaí a dhíriú ar na comhpháirteanna den ghréasán tras-Eorpach iompair is airde breisluach Eorpach, go háirithe na stráicí trasteorann, na naisc in easnamh, pointí nasctha ilmhódacha, agus scrogaill mhóra.
- (25) Ba cheart caighdeán áirithe a bhaineann leis an gcroíghréasán a chur i bhfeidhm maidir leis an gcroíghréasán breisithe agus leis an ngréasán cuimsitheach freisin chun sochair gréasáin iomlána a bhaint amach, an idir-inoibritheacht idir na cineáil ghréasáin a mhéadú agus chun gníomhaíocht bhreise a chur ar a gcumas do na modhanna iompair is inbhuanaithe, é sin trí bhíthin tuilleadh digitithe agus réitigh theicneolaíochta eile freisin.
- (26) Ba cheart gan díolúintí ó na ceanglais bonneagair is infheidhme maidir leis an gcroíghréasán, an gcroíghréasán breisithe agus an ngréasán cuimsitheach a bheith ar

¹⁰ Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Nollaig 2013 maidir le treoirlínte an Aontais chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt agus lena n-aisghairtear Cinneadh Uimh. 661/2010/AE (IO L 348, 20.12.2013, lch. 1).

fáil ach amháin i gcásanna ina dtugtar údar cuí agus faoi réir coinníollacha áirithe. Ba cheart a áireamh ar na cásanna sin cásanna nach féidir údar cuí a thabhairt i leith infheistíochta, nó ina bhfuil srianta geografacha sonracha nó srianta fisiceacha móra, mar shampla sna réigiúin is forimeallaí agus i réigiúin eile atá iargúlta, imeallach, nó sléibhtiúil nó ar réigiúin oileáin iad nó i limistéir is tearc daonra, nó i gcás gréasáin atá scartha go hiomlán nó go páirteach.

- (27) Ba cheart an gréasán bonneagar taobh talún, arna mbunú tríd an gcroíghréasán, an gcroíghréasán breisithe agus an ngréasán cuimsitheach, a bheith comhtháite leis an toise muirí den ghréasán tras-Eorpach iompair. Chun na críche sin, ba cheart Spás Muirí Eorpach fíor-inbhuanaithe cliste athléimneach gan uaim a chruthú. Ba cheart dó comhpháirteanna bonneagair muirí uile an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a chuimsiú.
- (28) Ba cheart an Spás Muirí Eorpach a chur chun feidhme i ndlúthchomhar leis na straitéisí macrairéigiúnacha agus imchuacha farraige Eorpacha lena soláthraítear creat oiriúnach don chomhar críochach Eorpach ar leibhéal trasnáisiúnta an Aontais agus ar an leibhéal trasteorann le tríú tíortha araon.
- (29) Na Conairí Lasta Iarnróid a bunaíodh ar bhonn Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹¹ agus Conairí an Chroíghréasáin a shainmhínítear i Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013, is ionstraimí beartais comhlántacha iad a bhfuil dlúthghaol idir a gcuspóirí, go háirithe maidir le seirbhísí iompair inbhuanaithe, éifeachtúla agus sábháilte a chur chun cinn. Dá thorthúla an comhar maidir lena lán gnéithe, i roinnt cásanna sainaithníodh go raibh forluí ann idir ghníomhaíochtaí agus go raibh malartuithe faisnéise ní b'fhearr ag teastáil. Thairis sin, níl na Conairí Lasta Iarnróid agus Conairí an Chroíghréasáin lánailínithe le chéile go geografach, rud a chuireann teorainn leis an gcomhordú is féidir, mar shampla maidir le saincheisteanna amhail imscaradh riachtanais bonneagair an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair nó feabhsú cháilíocht na seirbhísí iarnród. Dá bhrí sin, tá acmhainneacht neamhshaothraithe tábhachtach ann ar chuíchóiriú, ar bhreis éifeachtachta, agus ar shineirgí.
- (30) Mar a luaitear sa Straitéis um an tSoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste, ní mór Conairí an Chroíghréasáin agus na Conairí Lasta Iarnróid a chomhtháthú i 'gConairí Iompair Eorpacha' chun na sineirgí idir pleanáil an bhonneagair agus oibriú an iompair a mhéadú. Ba cheart gurbh iad Conairí Iompair Eorpacha an ionstraim lena bhforbrófar sreabha iompair paisinéirí agus lasta inbhuanaithe ilmhódacha san Eoraip agus lena bhforbrófar feidhmíocht bonneagair agus oibríochtúil ardcháilíochta idir-inoibrithe. Dá réir sin, ba cheart gurbh iadsan freisin an ionstraim lena dtabharfar i gcrích an fhís gréasán iarnróid an-iomaíoch ar fud an Aontais a chruthú.
- (31) Ba cheart do na Conairí Iompair Eorpacha na sreabha tráchta fad-achair is tábhachtaí a chumhdach, ba cheart gurb é a bheidh iontu aiseanna iompair ilmhódacha Eorpacha barrthábhachtacha bunaithe ar chodanna den ghréasán tras-Eorpach iompair, ba cheart iad a bheith ilmhódach agus ar oscailt do na modhanna iompair uile a chumhdaítear sa Rialachán seo agus ba cheart dóibh síneadh thar dhá theorainn ar a laghad, agus trí mhodh iompair ar a laghad a bheith san áireamh iontu.

¹¹ Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 22 Meán Fómhair 2010 maidir le gréasán Eorpach iarnróid i gcomhair lasta iomaíoch (IO L 276, 20.10.2010, lch. 22).

- (32) Chun an gréasán tras-Eorpach iompair a bhunú ar bhealach comhordaithe tráthúil, lena bhféadfaí na héifeachtaí gréasáin a uasmhéadú, ba cheart do na Ballstáit lena mbaineann a áirithiú go nglactar na bearta is iomchuí le go gcríochnófar na tionscadail leasa choitinn a bhaineann leis an gcroíghréasán, an gcroíghréasán breisithe agus an ngréasán cuimsitheach faoi na sprioc-amanna a leagtar amach faoi seach, eadhon 2030, 2040 agus 2050. Chun na críche sin, ba cheart do na Ballstáit comhleanúnachas na bpleananna iompair agus infheistíochta náisiúnta leis na tosaíochtaí a leagtar amach sa Rialachán seo agus i bpleananna oibre na gComhordaitheoirí Eorpacha a áirithiú.
- (33) Tá sé riachtanach go ndéanfaí tionscadail leasa choitinn a shainaitheint a rannchuideoidh leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a chur i gcrích agus a rannchuideoidh leis na cuspóirí a bhaint amach agus a chomhfhreagróidh do na tosaíochtaí arna mbunú sa Rialachán seo. Ba cheart go mbraithfeadh a gcur chun feidhme ar a aibíocht is atá siad, ar a mhéid a chomhlíonann siad nósanna imeachta dlíthiúla de chuid an Aontais agus nósanna imeachta dlíthiúla náisiúnta agus ar infhaighteacht na n-acmhainní airgeadais, gan dochar do ghealltanais airgeadais ó Bhallstát nó ón Aontas.
- (34) Tá breisluach Eorpach ag baint le tionscadail leasa choitinn chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt atá i gcomhréir leis na ceanglais a leagtar amach sa Rialachán seo, nó cuireann siad le gréasán Eorpach ardcháilíochta idir-inoibrithe ilmhódach, rud a mhéadaíonn an inbhuanaitheacht, an comhtháthú, an éifeachtúlacht nó na sochair d'úsáideoirí. Is airde fós an breisluach Eorpach más toradh air, i dteannta an luacha a d'fhéadfadh an Ballstát féin atá i gceist a bhaint as, feabhsuithe móra ar na naisc iompair nó na sreabha iompair idir Bhallstáit nó idir Ballstát agus tríú tír. Ba cheart go mbeadh tionscadail trasteorann den sórt sin ina n-ábhar d'idirghabháil ag an Aontas ar bhonn tosaíochta chun a áirithiú go gcuirfear chun feidhme iad.
- (35) Ba cheart do na Ballstáit agus do thionscnóirí eile tionscadal a áirithiú go gcuirfear measúnuithe ar thionscadail leasa choitinn i gcrích go héifeachtúil agus moilleadóireacht nach gá á seachaint.
- (36) Ba cheart tionscadail leasa choitinn a lorgáitear cistiú ón Aontas ina leith a bheith faoi réir measúnú costais is tairbhe socheacnamaíoch bunaithe ar mhodheolaíocht aitheanta, agus na sochair agus na costais ábhartha don tsochaí, don gheilleagar, don aeráid agus don chomhshaol á gcur san áireamh chomh maith leis an gcur chuige saolré. Ba cheart measúnú na gcostas agus na tairbhí a bhaineann leis an aeráid agus an gcomhshaol a bheith bunaithe ar an measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol a dhéantar de bhun Threoir 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹².
- (37) D'fhonn rannchuidiú leis na spriocanna laghdaithe um aeráid sa Chomhaontú Glas don Eoraip, lena bhféachtar le laghdú 90 % a dhéanamh in astaíochtaí gáis cheaptha teasa faoi 2050, ba cheart measúnú a dhéanamh ar bhearta chun maolú a dhéanamh ar an tionchar gáis cheaptha teasa atá ag tionscadail leasa choitinn i bhfoirm bonneagar iompair atá nua, a fhadaítear nó a uasghrádaítear.
- (38) Is gá comhar le tríú tíortha, lena n-áirítear tíortha comharsanacha, chun nascacht agus idir-inoibritheacht a áirithiú idir gréasáin bhonneagair an Aontais agus na dtíortha sin. I bhfianaise an mhéid sin, agus i gcás inarb iomchuí, ba cheart don Aontas tionscadail

¹²

Treoir 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Nollaig 2011 maidir le measúnú a dhéanamh ar na héifeachtaí atá ag tionscadail phoiblí agus phríobháideacha áirithe i ndáil leis an gcomhshaol (IO L 26, 28.1.2012, lch. 1).

leasa choitinn a chur chun cinn leis na tíortha sin, agus é á mheasúnú agus á áirithiú aige go gcomhlíontar cuspóirí agus ceanglais an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair chun idir-inoibritheacht ghréasán an Aontais a áirithiú.

- (39) Chun claochlú na hearnála iompair go córas fíor-ilmhódach seirbhísí soghluaisteachta inbhuanaithe agus cliste a chur i gcrích, ba cheart don Aontas gréasán iompair ardcháilíochta a thógáil ina gcomhlíonann na seirbhísí iarnróid an t-íosluas líne. Tá acmhainneacht mhór ag iompar iomaíoch na bpaisinéirí d'iarnród ó thaobh dhícharbónú an iompair de. Is gá gréasán iarnróid ardluais comhleanúnach idir-inoibrithe Eorpach a fhorbairt lena nascfar príomhchathracha agus mórchathracha na hEorpa. Má chomhlánaítear na línte ardluais atá ann cheana le línte paisinéirí ar íosluas líne 160 km/u, ba cheart go ngnóthófaí éifeachtaí gréasáin, gréasán níos comhleanúnaí, agus méadú ar líon na bpaisinéirí a bhíonn ag taisteal d'iarnród. Éascófar freisin, de bhua gréasán ardheidhmíochta a bheith curtha i gcrích, forbairt agus cur chun úsáide múnlaí leithdháilte acmhainne nua nó éagsúla, mar shampla amchláir seirbhísí de réir eatraimh atá indéanta de bhua thionscnamh Timetable Redesign (TTR) [Athdhearú na nAmchlár].
- (40) Ba cheart gréasán lasta iarnróid ar fud na hEorpa a bheidh níos inbhuanaithe, níos athléimní agus níos iontaofa a bhunú chun rannchuidiú le hiomaíochas an iompair traschórais. Ba cheart an bonneagar le haghaidh iompar iarnróid traschórais agus bonneagar na gcríochfort a uasghrádú chun a áirithiú gur d'iarnród, d'uiscebhealaí intíre agus de loingseoireacht ghearrthuais is mó a dhéantar an t-iompar ilmhódach agus go bhfuil aon chéim tosaigh agus/nó dheiridh den turas a dhéantar de bhóthar a ghairne is féidir.
- (41) Ós rud é go bhfuil an Córas Eorpach um Bainistiú Tráchtá Iarnróid (ERTMS) á imscaradh níos gasta, agus go bhfuil pleananna glactha ag roinnt Ballstát cheana ERTMS a imscaradh ar a ngréasán náisiúnta iarnróid iomlán faoi 2040, is gá an t-athrú ó bhonn seo a thabhairt san áireamh agus sprioc-am níos uailmhianaí a leagan síos le haghaidh imscaradh ERTMS ar an ngréasán cuimsitheach.
- (42) Ba cheart ERTMS a imscaradh go leanúnach ní hamháin ar an gcroíghréasán, ar an gcroíghréasán breisithe agus ar an ngréasán cuimsitheach, lena n-áirítear sna nóid uirbeacha, ach ar bhealaí rochtana go dtí críochfoirt ilmhódacha freisin. Dá bhua seo féadfar oibríochtaí a dhéanamh le ERTMS amháin agus cuideofar le cás gnó na ngnóthas iarnróid.
- (43) Ós rud é go rannchuidíonn imscaradh ERTMS atá bunaithe ar raidió le díothú na rialacha náisiúnta a dhéanann difear don oibríocht, ba cheart do na Ballstáit a áirithiú nach n-imscarfar ach ERTMS atá bunaithe ar raidió ó 2025 agus go mbeidh an gréasán tras-Eorpach iompair iomlán feistithe le ERTMS atá bunaithe ar raidió faoi 2050.
- (44) Ba cheart imscaradh ERTMS a cheangal le sprioc-am rialála le haghaidh dhíchoimisíúnaí na gcóras de rang B cois iarnróid, ionas gurb é ERTMS an córas comharthaíochta amháin a úsáidfear sna Ballstáit. Le díchoimisíniú na gcóras de rang B cois iarnróid gnóthóidh bainisteoirí bonneagair coigilteas cothabhála mór, nó tá costas ard agus castacht mhór ag baint le ERTMS a imscaradh agus córais cois iarnróid breise a choinneáil le tréimhse fhada. Ba cheart na córais de rang B a bhaint ar bhealach comhordaithe agus tréimhse aistrithe leordhóthanach a bheith ann, faoi 2040, a chuirfidh ar a gcumas do na gnóthais iarnróid ullmhúchán a dhéanamh faoi chomhair an athraithe agus an straitéis aistrithe is oiriúnaí a ghlacadh. Ós rud é gur córas é ERTMS, ní mór é a imscaradh go sioncronaithe cois iarnróid agus ar bord, agus ní

ghnóthaítear sochair uile an chórais ach nuair a bhíonn na traenacha agus taobh na ráillí araon feistithe.

- (45) Is saintréith í de chuid na n-uiscebhealaí intíre san Eoraip hidreamhoirfeolaíocht ilchineálach a thagann salach ar fheidhmíocht chomhleanúnach ar na stráicí uiscebhealaigh uile. Is féidir le dálaí aeráide agus aimsire tionchar mór a imirt ar uiscebhealaí intíre agus go háirithe ar stráicí a ritheann go saor. Chun trácht idirnáisiúnta iontaofa a áirithiú, agus an hidreamhoirfeolaíocht agus an reachtaíocht chomhshaoil is infheidhme á n-urramú, ba cheart hidreamhoirfeolaíocht shonrach gach uiscebhealaigh (mar shampla aibhneacha a ritheann go saor nó aibhneacha rialaithe) a chur san áireamh, chomh maith le cuspóirí na mbeartas comhshaoil agus bithéagsúlachta. Ba cheart cur chuige den sórt sin a bhreathnú ar leibhéil na n-abhantrach.
- (46) Ós rud é gurb iad na calafoirt muirí pointí iontrála agus imeachta bhonneagar talún an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, tá ról tábhachtach acu mar nóid ilmhódacha trasteorann a fheidhmíonn ní hamháin mar mhoil iompair ach mar thairseacha freisin le haghaidh na trádála agus le haghaidh braislí tionsclaíocha agus moil fuinnimh, mar shampla i dtaca le himscaradh na bhfearas gaoithe amach ón gcósta.
- (47) Is féidir leis an loingseoireacht ghearrthuais rannchuidiú substaintiúil a dhéanamh le dícharbónú an iompair trína thuilleadh lasta agus paisinéirí a iompar. Ba cheart an Spás Muirí Eorpach a chur chun cinn trí bhealaí loingseoireachta gearrthuais a chruthú nó a uasghrádú agus trí chalafoirt mhuirí agus a naisc chúlchríocha a fhorbairt ionas go soláthrófar comhtháthú éifeachtúil agus inbhuanaithe le modhanna eile iompair.
- (48) Is de bhóthar a iompraítear trí cheathrú den iompar lasta intíre iomlán san Aontas (ar bhonn na dtona-ciliméadair a chuirtear i gcrích) agus thart faoi 90 % den iompar paisinéirí intíre iomlán (ar bhonn méid iomlán na gciliméadar paisinéara). I bhfianaise thábhacht an iompair de bhóthar agus an ghealltanais an tsábháilteacht ar bhóithre a fheabhsú i gcomhréir leis an gcloch mhíle sa Straitéis um an tSoghluaisteacht Inbhuanaithe agus Chliste, is gá an bonneagar bóthair a fheabhsú ó thaobh na sábháilteachta de.
- (49) Ba cheart don ghréasán tras-Eorpach iompair ilmhódúlacht éifeachtúil a áirithiú chun go bhféadfar roghanna módacha níos fearr agus níos inbhuanaithe a dhéanamh le haghaidh paisinéirí agus lasta agus chun go bhféadfar méideanna móra a chomhdhlúthú i gcás aistrithe fad-achair. Ba cheart ról barrthábhachtach a bheith ag na críochfoirt ilmhódacha chun an cuspóir sin a bhaint amach.
- (50) Tá ról tábhachtach ag na nóid uirbeacha sa ghréasán tras-Eorpach iompair mar phointe tuis nó ceann scribe deiridh ('an míle deireanach') le haghaidh paisinéirí agus lasta atá ag bogadh ar an ngréasán tras-Eorpach iompair, agus is pointí aistrithe iad laistigh de mhodhanna iompair éagsúla agus idir na modhanna sin. Ba cheart a áirithiú nach dtiocfaidh scrogaill acmhainne ná nascacht ghréasáin easnamhach laistigh de na nóid uirbeacha salach a thuilleadh ar an ilmhódúlacht ar an ngréasán tras-Eorpach iompair.
- (51) Ba cheart do na nóid uirbeacha, mar chreat aonair éifeachtach chun dul i ngleic le dúshlán na soghluaisteachta uirbí, Plean Soghluaisteachta Uirbí Inbhuanaithe (PSUI) a fhorbairt, ar plean fadtéarmach lánchuimsitheach soghluaisteachta lasta agus

paisinéirí é le haghaidh an limistéir uirbigh fheidhmiúil iomláin¹³. Ba cheart cuspóirí, spriocanna agus táscairí a bheith ann atá mar bhonn taca ag feidhmíocht an chórais iompair uirbigh faoi láthair agus amach anseo, ar a laghad maidir le hastaíochtaí gás ceaptha teasa, plódú, timpistí agus gortuithe, cion módach agus rochtain ar sheirbhísí soghluaisteachta, chomh maith le sonraí maidir le haerthruailliú agus truailliú torainn.

- (52) Ba cheart do na Ballstáit clár náisiúnta tacaíochta PSUI a bhunú a mbeidh sé d'aidhm aige úsáid PSUInna a chur chun cinn agus an comhordú idir réigiúin, cathracha agus bailte a fheabhsú. Ba cheart dó tacú le réigiúin agus le limistéir uirbeacha chun PSUInna ardcháilíochta a fhorbairt agus an faireachán agus an mheastóireacht ar chur chun feidhme PSUInna a threisiú trí bhearta reachtacha, treoraíocht, fothú acmhainní, cúnamh, agus, b'fhéidir, tacaíocht airgeadais.
- (53) Tá sé d'aidhm ag an Mísean maidir le Cathracha Aeráidneodracha agus Cliste, a bunaíodh faoin gclár réime Fís Eorpach, 100 cathair aeráidneodrach a bheith san Aontas faoi 2030. Beidh na cathracha a ghlacann páirt sa Mhisean ina mhoil tástála agus nuálaíochta le leanúint ag cathracha eile faoi 2050.
- (54) Cuidíonn na seirbhísí soghluaisteachta digiteacha ilmhódacha le feabhsú chomhtháthú na modhanna iompair éagsúla trí roinnt tairiscintí iompar a chomhcheangal in aon tairiscint amháin. Ba cheart, trína thuilleadh forbartha orthu, rannchuidiú chun gnáis a bhogadh i dtreo na modhanna is inbhuanaithe, eadhon an iompar poiblí agus modhanna gníomhacha amhail an siúl agus an rothaíocht.
- (55) Tá gá le córais teicneolaíochta faisnéise agus cumarsáide (TFC) le haghaidh iompair chun bunús a thabhairt chun oibríochtaí tráchta agus iompair agus an tsábháilteacht tráchta a bharrfheabhsú agus chun seirbhísí gaolmhara a fheabhsú. Ba cheart sreabha faisnéise sa ghréasán iompair agus soghluaisteachta a éascú, lena n-áirítear iad a éascú trí imscaradh Spás an Aontais do Shonraí Soghluaisteachta. Ba cheart fáil a bheith ar fhaisnéis do phaisinéirí, lena n-áirítear faisnéis maidir le córais ticéadaithe agus áirithinte.
- (56) Ba cheart na córais agus seirbhísí cliste iompair, chomh maith le teicneolaíochtaí nua atá ag teacht chun cinn, a bheith ina spreagadh chun córais agus seirbhísí cliste iompair a imscaradh ar bhóithre uile an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair.
- (57) Is gá pleanáil leormhaith le haghaidh an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair. Ciallaíonn sé sin, freisin, ceanglais shonracha a chur chun feidhme ar fud an ghréasáin ó thaobh bonneagair, córais TFC, trealaimh agus seirbhísí de, lena n-áirítear na ceanglais maidir le cur in úsáid an bhonneagair breoslaí ionadúla mar a shainítear i Rialachán (AE) [...] ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla]¹⁴. Is gá, dá bhrí sin, cur chun úsáide iomchuí agus comhbheartaithe na riachtanas sin a áirithiú ar fud na hEorpa le haghaidh gach modha iompair agus le haghaidh a n-idirnas ar fud an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus lastall de sin, chun na tairbhí a bhaineann le héifeacht an ghréasáin a fháil agus chun go bhféadfar oibríochtaí iompair éifeachtúla tras-Eorpacha fad-achair a dhéanamh. Chun cur chun úsáide na mbreoslaí ionadúla a áirithiú ar fud ghréasán bóithre iomlán an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair i gcomhréir leis na spriocanna a leagtar síos le Rialachán (AE)

¹³ Moladh coincheap an PSUI den chéad uair i bpacáiste an Aontais um an tsoghluaiseacht uirbeach, 2013 (COM(2013)913 final, Iarscríbhinn I)

¹⁴ Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an [...] maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla, agus lena n-aisghairtear Treoir 2014/94/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (IO L [...]).

[...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla], ba cheart tagairtí do ‘chroíghréasán’ i Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla] a fhorléiriú mar thagairtí do ‘chroíghréasán’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo. Ba cheart tagairtí do ‘ghréasán cuimsitheach’ i Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla] a fhorléiriú mar thagairtí do ‘chroíghréasán breisithe’ agus do ‘ghréasán cuimsitheach’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo.

- (58) Ba cheart don ghréasán tras-Eorpach iompar an bunús a sholáthar le húsáid mhórsála na dteicneolaíochtaí nua agus na nuálaíochta, amhail an bonneagar 5G, rud a d’fhéadfadh cuidiú le feabhas a chur ar éifeachtúlacht fhoriomlán na hearnála iompair Eorpaí agus ar an acmhainn chun freastal ar shreabha paisinéirí slána trí mheáin éifeachtúla, chun cur le tarraingt na bpaisinéirí ar mhodhanna iompair poiblí nó glasa, agus chun a lorg carbóin a laghdú. Rannchuideoidh an méid sin le cuspóirí an Chomhaontaithe Ghlais don Eoraip agus, an tráth céanna, rannchuideoidh sé leis an gcuspóir slándáil fuinnimh an Aontais a mhéadú. D’fhonn na cuspóirí sin a bhaint amach, ba cheart go gcuirfí feabhas ar infhaighteacht na mbreoslaí ionadúla ar fud an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair.
- (59) Ba cheart líon leordhóthanach pointí athluchtaithe gasta le haghaidh feithiclí earraí éadroma agus troma atá inrochtana ag an bpobal a imscaradh ar fud an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair. Ba cheart, leis an aidhm sin, lán-nascacht trasteorann a áirithiú agus a chur ar a gcumas do na feithiclí leictreacha bheith i gcúrsaíocht ar fud an Aontais. Tá sé le háirithiú ag spriocanna ar bhonn achair le haghaidh an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, mar a shainítear i Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla], go mbeidh clúdach íosta leordhóthanach de phointí athluchtaithe leictreacha ar fud phríomhghréasáin bóithre an Aontais.
- (60) Ba cheart an bonneagar athluchtaithe atá inrochtana ag an bpobal ar an ngréasán tras-Eorpach iompair mar a shainítear i Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagair breoslaí ionadúla] a chomhlánú le ceanglais maidir le himscaradh an bhonneagair athluchtaithe sna críochfoirt ilmhódacha agus le haghaidh na mol paisinéirí ilmhódach, chun deiseanna athluchtaithe a sholáthar le haghaidh trucaí fadraoin agus iad á luchtú nó á ndíluchtú nó nuair a bhíonn an tiománaí ag glacadh sosa, nó le haghaidh busanna i moil paisinéirí ilmhódacha. Chun an tsaorchúrsaíocht a áirithiú, i gcás ina bhfaigheann na críochfoirt nó na moil paisinéirí tacaíocht ón Aontas nó tacaíocht phoiblí, ba cheart an rochtain orthu chun críocha luchtaithe a bheith ar bhonn cothrom, trédhearcach agus neamh-idirdhealaitheach, ionas go seachnófar gaibhnithe margaidh ar mhaithe le fiontair faoi leith nó saobhadh iomaíochta féideartha. Ba cheart praghsanna a chinneadh ar bhonn trédhearcach neamh-idirdhealaitheach le haghaidh na ngnóthas údaráithe nó na ndaoine uile, i gcás ina n-úsáidtear cistiú ón Aontas nó cistiú poiblí agus an bonneagar luchtaithe á thógáil.
- (61) Fadhb thromchúiseach is ea é, maidir le héifeachtacht agus feidhmiú an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, gan sábháilteacht, slándáil ná iontaofacht an bhonneagair a bheith leormhaith de dheasca guaiseacha nádúrtha lena n-áirítear teagmhais a bhaineann leis an aeráid agus tarluithe eisceachtúla eile amhail paidéimí, de dheasca tubaistí de dhéantús an duine amhail timpistí, nó de dheasca suaite ar cúis leo gníomhartha intinneacha amhail an sceimhlitheoireacht nó cibirionsaithe. Mar shampla, chuir timpistí ar chúis leo roinnt tubaistí nádúrtha de dheasca teagmhais adhaimsire isteach go mór ar na sreabha tráchta le linn na mblianta deireanacha. Ba cheart, dá bhrí sin, athléimneacht an ghréasáin iompair in aghaidh an athruithe aeráide, na nguaiseacha nádúrtha, na dtubaistí de dhéantús an duine, agus suaite eile a

fheabhsú, agus leas á bhaint as na bearta measúnaithe riosca agus feabhsaithe athléimneachta arna dtógáil ag eintitis chriticiúla le haghaidh na hearnála iompair de bhun Threoir [...] maidir le hathléimneacht eintiteas criticiúil¹⁵.

- (62) Ba cheart do na Ballstáit, agus bonneagar á phleanáil acu, ag breathnú dóibh ar an taithí maidir le bainistíocht na ngéarchéimeanna le linn phaindéim COVID-19¹⁶ agus chun suaite tráchta agus teagmhais a sheachaint amach anseo, slándáil agus athléimneacht an bhonneagair iompair in aghaidh an athraithe aeráide, na nguaiseacha nádúrtha, na dtubaistí de dhéantús an duine, agus suaite eile a chuirfeadh isteach ar fheidhmiú chóras iompair an Aontais a chur san áireamh. Chun na críche sin, ba cheart línte atreoraithe tábhachtacha a bheith sna Conairí Iompair Eorpacha freisin, línte is féidir a úsáid i gcás plódú nó fadhbanna eile ar na príomhbhealaí. Ina theannta sin, mar gheall ar nádúr ilmhódach na gConairí, is féidir le modh amháin ionad modha eile a dhéanamh i gcás éigeandálaí.
- (63) Rannpháirtíocht na ngnóthas, lena n-áirítear gnóthais atá faoi úinéireacht nó faoi rialú duine nádúrtha tríú tír nó gnóthais tríú tír, lena n-áirítear iad siúd atá bunaithe i dtríú tír, is féidir leis sin cur le luas chur i gcrích an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair. Mar sin féin, faoi chúinsí sonracha, gnóthais atá faoi úinéireacht nó faoi rialú duine nádúrtha tríú tír nó gnóthais tríú tír a bheith rannpháirteach i dtionscadail leasa choitinn nó a bheith ag rannchuidiú leo, d'fhéadfadh sé an tslándáil agus an t-ord poiblí san Aontas a chur i mbaol. Gan dochar don sásra comhair de bhun Rialachán (AE) 2019/452¹⁷ agus sa bhreis ar an sásra sin, is gá breis feasachta ar an rannpháirtíocht nó ar an rannchuidiú sin ionas go bhféadfaidh na húdaráis poiblí idirghabháil má fheictear gur dócha go ndéanfaidh sé difear don tslándáil nó don ord poiblí san Aontas agus mura dtagann an rannpháirtíocht nó an rannchuidiú faoi raon feidhme Rialachán (AE) 2019/452.
- (64) Cé go bhfuil an phríomhfhreagracht chothabhála ar na Ballstáit agus go mbeidh fós, tá sé tábhachtach go ndéanfar cothabháil chuí ar an ngréasán tras-Eorpach iompair, agus é tógtha, chun ardcháilíocht seirbhísí a áirithiú. Ba cheart cur chuige saolré a leanúint agus tionscadail bhonneagair á bpleanáil agus á soláthar.
- (65) Chun codanna is mó tábhacht straitéiseach den ghréasán tras-Eorpach iompair a chur chun feidhme laistigh den amscála atá leagtha síos, ba cheart cur chuige de réir conaire a úsáid mar ionstraim chun tionscadail éagsúla a chomhordú ar bhonn trasnáisiúnta

¹⁵ Déanann an Treoir seo tagairt don togra ón gCoimisiún le haghaidh Treoir ó Pharlaimint na hEorpa ón gComhairle maidir le hathléimneacht eintiteas criticiúil, COM/2020/829 final.

¹⁶ *Communication on the implementation of the Green Lanes under the Guidelines for border management measures to protect health and ensure the availability of goods and essential services* [Teachtairacht maidir le cur chun feidhme na Lánaí Glasa faoi na Treoirí maidir le bearta bainistithe teorainneacha chun an tsláinte a chosaint agus chun a áirithiú go mbeidh fáil ar earraí agus seirbhísí riachtanacha]; C(2020)1897 final (IO C 96 I, 24.3.2020, lch. 1) agus *Communication of 28 October 2020 from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council on 'upgrading the transport Green Lanes to keep the economy going during the COVID-19 pandemic resurgence'* [Teachtairacht ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa, chuig an gComhairle Eorpach agus chuig an gComhairle an 28 Deireadh Fómhair 2020 maidir le 'huasghrádú na Lánaí Glasa iompair chun an geilleagar a choinneáil ag imeacht le linn athbheochan phaindéim COVID-19']; COM(2020) 685 final.

¹⁷ Rialachán (AE) 2019/452 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Márta 2019 lena gcuirtear ar bun creat maidir le hinfeistíochtaí díreacha eachtracha isteach san Aontas a scagadh (IO L 79I, 21.3.2019, lch. 1).

agus chun forbairt na conaire a shioncrónú, agus, ar an dóigh sin, bhainfí an leas is mó is féidir as na sochair ghréasáin.

- (66) Ba cheart do Chonairí Iompair Eorpacha cuidiú le bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a fhorbairt sa tslí is go dtabharfar aghaidh ar scrogaill, go gcuirfear le naisc trasteorann agus go bhfeabhsófar an éifeachtúlacht agus an inbhuanaitheacht. Ba cheart dóibh cuidiú leis an gcomhtháthú trí chomhar críochach níos fearr. Ba cheart aghaidh a thabhairt leo, freisin, ar chuspóirí beartais iompair níos leithne agus an idir-inoibritheacht, an comhtháthú módach agus oibríochtaí ilmhódacha a éascú. Ba cheart an cur chuige conaire a bheith trédhearcach agus soiléir agus níor cheart costais riaracháin breise nó ualaí riaracháin breise a bheith ann de thairbhe bhainistíocht na gconairí sin.
- (67) Ba cheart do Chomhordaitheoirí Eorpacha, i gcomhaontú leis an mBallstát lena mbaineann, cur chun feidhme comhordaithe na gConairí Iompair Eorpacha agus an dá thosaíocht chothrománacha, eadhon ERTMS agus an Spás Muirí Eorpach, a éascú. Ba cheart dóibh bearta a éascú chun an struchtúr rialachais ceart a dhearadh agus chun na hinfheistíochtaí tosaíochta a shainaithint ar feadh na gConairí Iompair Eorpacha agus maidir leis an dá thosaíocht chothrománacha.
- (68) Ba cheart na creataí Eorpacha agus náisiúnta maidir le planáil agus cur chun feidhme bonneagair iompair, chomh maith leis na plananna oibre arna leagan síos ag na Comhordaitheoirí Eorpacha, a bheith ina rannchuidiú le sceideal agus planáil tráthúil na n-infheistíochtaí is gá chun críocha an Rialacháin seo a bhaint amach.
- (69) Ba cheart plananna oibre na gComhordaitheoirí Eorpacha a úsáid chun an comhar a chur chun cinn idir na páirtithe leasmhara uile, chun an chomhlántacht le gníomhaíochtaí na mBallstát agus na mbainisteoirí bonneagair a threisiú, agus go háirithe chun na garspriocanna agus na tosaíochtaí maidir le hinfheistíochtaí a leagan síos. Ba cheart don Choimisiún, ar bhonn na bplananna oibre, gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh lena leagfar amach na tosaíochtaí maidir le planáil an bhonneagair agus leis an gcistiú.
- (70) Is é an córas idirghníomhach faisnéise geografaí agus teicniúla don ghréasán tras-Eorpach iompair (TENtec) a sholáthraíonn bonn teicniúil na léarscáileanna lena sonraítear an gréasán tras-Eorpach iompair.
- (71) Agus Plean Gníomhaíochta an Aontais maidir leis an tSoghluaisteacht Mhíleata ó mhí an Mhárta 2018¹⁸ á chur san áireamh, ba cheart don Choimisiún measúnú a dhéanamh ar an ngá an gréasán tras-Eorpach iompair a oiriúnú chun úsáid mhíleata an bhonneagair a chur san áireamh. Ar bhonn na hanailíse ar bhearnaí idir an gréasán tras-Eorpach iompair agus na ceanglais mhíleata¹⁹ ba cheart bóithre agus iarnróid bhreise a chur leis an ngréasán tras-Eorpach iompair chun na sineirgí idir na gréasáin iompair shibhialta agus mhíleata a fheabhsú.
- (72) Chun an chomhsheasmhacht idir na treoirlínte agus clárphleanáil na n-ionstraimí ábhartha airgeadais atá ar fáil ar leibhéal an Aontais a uasmhéadú, ba cheart do chistiú

¹⁸ *Joint Communication to the European Parliament and the Council on the Action Plan on Military Mobility* [Teachtaireacht Chomhpháirteach chuig Parlaimint na hEorpa agus chuig an gComhairle maidir leis an bPlean Gníomhaíochta maidir leis an tSoghluaisteacht Mhíleata] (JOIN(2018)05 final).

¹⁹ *Joint Staff Working Document on the updated Gap Analysis between the military requirements and the trans-European transport network requirements* [Doiciméad Inmheánach Oibre Chomhpháirteach i ndáil leis an anailís nuashonraithe ar bhearnaí idir riachtanais mhíleata agus ceanglais an ghréasáin tras-Eorpaigh iompair], 17 Iúil 2020, (SWD(2020) 144 final).

an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair an Rialachán seo a chomhlíonadh agus ba cheart é a bheith bunaithe, go háirithe, ar Rialachán (AE) Uimh. 2021/1153 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁰. Sa bhreis air sin, ba cheart, maidir le cistiú an ghréasáin, tosú freisin ó na hionstraimí cistithe agus maoinithe a sholáthraítear faoi reachtaíocht Aontais eile, lena n-áirítear InvestEU, an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta, an Beartas Comhtháthaithe, Fís Eorpach, agus ionstraimí maoinithe eile arna mbunú ag an mBanc Eorpach Infheistíochta. Ionas gur féidir tionscadail leasa choitinn a mhaoiniú, ba cheart tagairtí i Rialachán (AE) 2021/1153 do ‘ardáin ilmhódacha lóistíochta’, ‘mótarbhealaí na farraige’ agus ‘feidhmchláir theileamaitice’ a fhorléiriú, faoi seach, mar thagairtí do ‘chríochfoirt lasta ilmhódacha’, ‘Spás Muirí Eorpach’ agus ‘córais TFC le haghaidh iompair’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo. Chun na críche céanna, ba cheart tagairtí do ‘chroíghréasán’ i Rialachán (AE) 2021/1153 a fhorléiriú mar thagairtí a fholaíonn ‘croíghréasán breisithe’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo.

- (73) Chun cuspóirí an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bhaint amach, go háirithe maidir le dícharbónú agus digitiú an chórais iompair san Aontas, is gá creat rialála láidir. Ba cheart do na Ballstáit athchóirithe uailmhianacha a chur chun feidhme chun aghaidh a thabhairt ar dhúshláin an iompair inbhuanaithe mar a sainaithníodh iad sa Seimeastar Eorpach. Tacaíonn an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta le hathchóirithe agus infheistíochta araon chun go mbeidh an t-iompar níos inbhuanaithe, chun astaíochtaí a laghdú, agus chun an tsábháilteacht agus an éifeachtúlacht a fheabhsú. Tá bearta ábhartha chun na críche sin i bPleananna Téarnaimh agus Athléimneachta faofa.
- (74) Chun na léarscáileanna agus an liosta calafort, aerfort, críochfort agus nód uirbeach atá in Iarscríbhinní I agus II a thabhairt cothrom le dáta chun athruithe a chur san áireamh a d’fhéadfadh a bheith ann de thoradh úsáid iarbhír eilimintí áirithe den bhonneagar iompair agus í á hanailísiú i gcomparáid le tairseacha cainníochtúla réamhbhunaithe, ba cheart go ndéanfaí an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 290 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh a tharmligeann chuig an gCoimisiún i ndáil le leasuithe ar Iarscríbhinn I agus ar Iarscríbhinn II. Tá sé tábhachtach, go háirithe, go rachadh an Coimisiún i mbun comhairliúcháin iomchuí le linn a chuid oibre ullmhúcháin, lena n-áirítear comhairliúcháin ar leibhéal na saineolaithe, agus go ndéanfaí na comhairliúcháin sin i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr²¹. Go sonrach, chun rannpháirtíocht chomhionann in ullmhú na ngníomhartha tarmligthe a áirithiú, faigheann Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle na doiciméid uile ag an am céanna leis na saineolaithe sna Ballstáit, agus bíonn rochtain chórasach ag a gcuid saineolaithe ar chruinnithe ghrúpaí saineolaithe an Choimisiúin a bhíonn ag déileáil le hullmhú na ngníomhartha tarmligthe.
- (75) Déanann gníomhairí eile seachas na Ballstáit roinnt codanna den ghréasán a bhainistiú. Tá na Ballstáit freagrach, áfach, as a áirithiú go gcuirfear na rialacha lena rialaítear an gréasán i bhfeidhm i gceart laistigh dá gcríoch féin.

²⁰ Rialachán (AE) 2021/1153 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2021 lena mbunaítear an tSaoráid um Chónascadh na hEorpa agus lena n-aisghairtear Rialacháin (AE) Uimh. 1316/2013 agus (AE) Uimh. 283/2014 (IO L 249, 14.7.2021, lch. 38).

²¹ Comhaontú Idirinstitiúideach idir Parlaimint na hEorpa, Comhairle an Aontais Eorpaigh agus an Coimisiún Eorpach maidir le Reachtóireacht Níos Fearr an 13 Aibreán 2016 (IO L 123, 12.5.2016, lch. 1).

- (76) Chun cur chun feidhm rianúil éifeachtach na n-oibleagáidí a leagtar síos sa Rialachán seo a áirithiú, tacaíonn an Coimisiún leis na Ballstáit tríd an Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil²², lena soláthraítear saineolas teicniúil saincheaptha chun athchóirithe a dhearadh agus a chur chun feidhme, lena n-áirítear na hathchóirithe lena gcuirtear forbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair chun cinn.
- (77) Chun coinníollacha aonfhoirmeacha a áirithiú maidir le cur chun feidhme an Rialacháin seo, ba cheart cumhachtaí cur chun feidhme a thabhairt don Choimisiún a mhéid a bhaineann le gníomhartha cur chun feidhme lena sonraítear leibhéil uisce tagartha agus ceanglais íosta de réir abhantraí (dea-stádas loingseoireachta), lena sainítear eintiteas aonar um thógáil agus bainistíocht tionscadal bonneagair trasteorann leasa choitinn, lena mbunaítear modheolaíocht le haghaidh na sonraí soghluaisteachta uirbí a bheidh le bailiú ag na Ballstáit, le gníomhartha cur chun feidhme le haghaidh gach plean oibre a bhaineann leis na Conairí Iompair Eorpacha agus leis an dá thosaíocht chothrománacha, le haghaidh cur chun feidhme stráicí sonracha den Chonair Iompar Eorpach nó le haghaidh cur chun feidhme ceanglas sonrach bonneagair iompair de chuid na Conaire Iompair Eorpaí nó na dtosaíochtaí cothrománacha. Ba cheart na cumhachtaí sin a fheidhmiú i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²³.
- (78) Ós rud é nach féidir leis na Ballstáit cuspóirí an Rialacháin seo, go háirithe an gréasán tras-Eorpach iompair a bhunú agus a fhorbairt go comhordaitheach, a bhaint amach go leordhóthanach toisc gur gá na cuspóirí sin a chomhordú, agus gur fearr is féidir é sin a dhéanamh ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta mar a leagtar amach in Airteagal 5 den Chonradh ar an Aontas Eorpach. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Rialachán seo thar a bhfuil riachtanach chun na cuspóirí sin a ghnóthú.
- (79) Is gá Rialachán (AE) 2021/1153 a leasú chun a fhorálacha a oiriúnú d'fhonn Conairí an Chroíghréasáin a chomhtháthú i gConairí Iompair Eorpacha. Saineofar sainmhíniú agus ailíniú na gConairí Iompair Eorpacha sa Rialachán seo agus déanfaidh siad ionad Conairí an Chroíghréasáin mar a shainítear sa Rialachán sin.
- (80) Is gá Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 a leasú chun a fhorálacha a oiriúnú d'fhonn na Conairí Lasta Iarnróid a chomhtháthú i gConairí Iompair Eorpacha.
- (81) Ba cheart Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013 a aisghairm.

TAR ÉIS AN RIALACHÁN SEO A GHLACADH:

²² Rialachán (AE) 2021/240 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Feabhra 2021 lena mbunaítear Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil.

²³ Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lch. 13).

CAIBIDIL I

PRIONSABAIL GHINEARÁLTA

Airteagal 1

Ábhar

1. Leis an Rialachán seo, bunaítear treoirlinnte chun gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt ina mbeidh an gréasán cuimsitheach agus an croighréasán, agus an croighréasán breisithe, an dá ghréasán roimhe seo á mbunú ar bhonn an ghréasáin chuimsithigh.
2. Aithnítear sa Rialachán seo:
 - (a) Conairí Eorpacha Iompair a bhfuil tábhacht mhór straitéiseach ag baint leo ar bhonn stráicí tosaíochta an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair;
 - (b) tionscadail leasa choitinn agus sonraítear na ceanglais atá le comhlíonadh chun bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bhainistiú.
3. Leagtar amach sa Rialachán seo na tosaíochtaí chun an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt agus déantar foráil maidir le bearta chun an gréasán tras-Eorpach iompair a chur chun feidhme.

Airteagal 2

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an Rialachán seo maidir leis an ngréasán tras-Eorpach iompair faoi mar a thaispeántar é sna léarscáileanna a leagtar amach in Iarscríbhinn I. Is éard atá sa ghréasán tras-Eorpach iompair bonneagar iompair, lena gcuimsítear bonneagar chun breoslaí ionadúla a imscaradh, córais TCF le haghaidh an iompair chomh maith le bearta lena gcuirtear chun cinn bainistiú éifeachtúil bonneagair den sórt sin agus úsáid éifeachtúil bhonneagair den sórt sin agus lena gceadaítear seirbhísí iompair inbhuanaitheacha agus éifeachtúla a bhunú agus a oibriú.
2. Bonneagar an chórais thras-Eorpaigh iompair, is é atá ann an bonneagar d'iompar iarnróid, iompar ar uiscebhealaí intíre, iompar de bhóthar, iompar muirí, aeriompar agus d'iompar ilmhódach agus iompar i nóid uirbeacha, mar a chinntear sna codanna ábhartha de Chaibidlí II, III agus IV.

Airteagal 3

Sainmhínithe

Chun críocha an Rialacháin seo, tá feidhm ag na sainmhínithe seo a leanas:

- (a) ciallaíonn ‘tionscadal leasa choitinn’ aon tionscadal a chuirtear i gcrích de bhun an Rialacháin seo;
- (b) ciallaíonn ‘tír chomharsanachta’ tír a thagann faoi Bheartas Comharsanachta na hEorpa, faoin mBeartas um Méadú, faoin Limistéar Eorpach Eacnamaíoch, faoi Chomhlachas Saorthrádála na hEorpa nó faoin gComhaontú idir an tAontas agus RA maidir le Trádáil agus Comhar;

- (c) ciallaíonn ‘réigiún NUTS’ réigiún mar a shainmhínítear in aicmiú comhchoiteann na n-aonad críche maidir le staidreamh;
- (d) ciallaíonn ‘stráice trasteorann’ an chuid lena n-áirítear leanúnachas tionscadail leasa choitinn ar an dá thaobh den teorainn, idir na n-oid uirbeacha is neasa do theorainn an dá Bhallstát nó idir Ballstát agus tír chomharsanacht;
- (e) ciallaíonn ‘scrogall’ bacainn fisiceach, teicniúil, feidhmiúil, oibríochtúil nó riaracháin a dtarlaíonn cliseadh an chórais dá thoradh, ar cliseadh é a mbíonn tionchar aige ar leanúnachas sreabha fadraoin nó trasteorann;
- (f) ciallaíonn ‘nód uirbeach’ limistéar uirbeach ina bhfuil eilimintí bhonneagar iompair an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, amhail calafoirt lena n-áirítear críochfoirt, aerfoirt, stáisiúin iarnróid, críochfoirt busanna, ardáin agus saoráidí lóistíochta agus críochfoirt lasta atá suite sa limistéar uirbeach agus máguaird, nasctha le heilimintí eile den bhonneagar sin agus leis an mbonneagar don trácht réigiúnach agus áitiúil;
- (g) ciallaíonn ‘gréasán iargúlta’ gréasán iarnróid Ballstáit, nó cuid de, a bhfuil a leithead rianta bunoscionn le leithead rianta ainmniúil caighdeánach Eorpach (1435 mm), nach bhféadfaí infheistíocht mhór áirithe i mbonneagar a chosaint ina leith i dtéarmaí costais-sochair eacnamaíoch de bhua sonraíochtaí an ghréasáin sin arbh ann dóibh de bharr é a bheith scoite go geografach nó lonnaithe in áit fhorimeallach;
- (h) ciallaíonn ‘bainisteoir bonneagair’ aon chomhlacht nó aon ghnóthas atá freagrach, go háirithe, as bonneagar iompair a bhunú nó a chothabháil, lena n-áirítear rialú bonneagair agus córais sábháilteachta a bhainistiú;
- (i) ciallaíonn ‘iompar ilmhódach’ iompar paisinéirí nó lasta, nó iad araon, ina n-úsáidtear dhá cheann nó níos mó de mhodhanna iompair;
- (j) ciallaíonn ‘seirbhísí soghluaisteachta digiteacha ilmhódacha’ seirbhísí mar a shainmhínítear in Airteagal 4 de Threoir (AE) [...] maidir leis an gcreat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh²⁴;
- (k) ciallaíonn ‘idir-inoibritheacht’ an cumas atá ag an mbonneagar i modh iompair, lena n-áirítear na coinníollacha uile rialúcháin, teicneolaíochta agus oibríochta, lena n-áirítear bonneagar digiteach i modh iompair nó i ndeighleog, ligean do shreabha tráchta agus faisnéise sábháilte atá gan bhriseadh, ar sreabha iad a bhaineann na leibhéil feidhmíochta is gá don bhonneagar sin nó don mhodh sin amach;
- (l) ciallaíonn ‘mol ilmhódach paisinéirí’ pointe nasctha idir dhá mhodh iompair le haghaidh paisinéirí ar a laghad, ina n-áirítear faisnéis taistil, rochtain ar iompar poiblí agus aistrithe idir modhanna, lena n-áirítear stáisiúin Pháirceála agus Taistil agus modhanna gníomhacha, agus a fheidhmíonn mar chomhéadan idir n-oid uirbeacha agus gréasáin iompair níos faide;
- (m) ciallaíonn ‘críochfort lasta ilmhódach’ struchtúr atá feistithe chun trasloingsiú idir dhá mhodh iompair ar a laghad nó idir dhá chóras dhifriúla iarnróid, agus chun lasta a stóráil go sealadach, amhail críochfoirt i gcalafoirt intíre nó mhuirí, in aerfoirt maille le críochfoirt iarnróid, lena n-áirítear ardáin lóistíochta ilmhódaí dá dtagraítear i Rialachán (AE) 2021/1153;

²⁴ Treoir 2021/... lena n-athbhreithnítear Treoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2010 maidir le creat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh i réimse an iompair de bhóthar agus le haghaidh comhéadan le modhanna eile iompair (IO L [...]).

- (n) ciallaíonn ‘ardán lóistíochta’ limistéar atá nasctha go díreach le bonneagar iompair an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair lena n-áirítear críochfort lasta amháin ar a laghad, agus lena féidir gníomhaíochtaí lóistíochta a dhéanamh;
- (o) ciallaíonn ‘plean soghluaisteachta uirbí inbhuanaithe’ (SUMP) doiciméad le haghaidh pleanáil soghluaisteachta straitéisí, arb é is aidhm dó feabhas a chur ar shoghluaisteacht laistigh den limistéar uirbeach feidhmiúil agus inrochtaineacht air (lena n-áirítear criosanna comaitéireachta) laistigh den limistéar uirbeach feidhmiúil (lena n-áirítear criosanna comaitéireachta) do dhaoine, do ghnólachtaí agus d’earraí;
- (p) ciallaíonn ‘modhanna gníomhacha’ daoine nó earraí a iompar, trí mhodhanna gan inneall, bunaithe ar ghníomhaíocht choirp an duine;
- (q) ciallaíonn ‘córais TFC le haghaidh iompair’ córais agus feidhmchláir theicneolaíochta faisnéise agus cumarsáide a úsáideann teicneolaíochtaí faisnéise, cumarsáide, loingseoireachta nó suite/logánaithe, lena féidir na sonraí agus an fhaisnéis a phróiseáil, a stóráil agus a mhalartú is gá chun bonneagar, soghluaisteacht agus trácht a bhainistiú go héifeachtach ar an ngréasán tras-Eorpach iompair, faisnéis ábhartha a thuairisciú do na húdaráis agus seirbhísí breisluacha a sholáthar do shaoránaigh, do lastóirí agus d’oibreacha, lena n-áirítear córais chun an gréasán a úsáid go hathléimneach, go slán sábháilte, fóna ó thaobh an chomhshaoil de agus éifeachtúil ó thaobh toillte de. Áirítear orthu sin córais, teicneolaíochtaí agus seirbhísí dá dtagraítear i bpointí (r) go (x) agus féadfar a áireamh orthu freisin feistí ar bord a bhfuil comhpháirteanna comhfhreagracha bonneagair acu;
- (r) ciallaíonn ‘córas cliste iompair’ (ITS) córas mar a shainmhínítear in Airteagal 4(1) de Threoir (AE) 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2010 maidir le creat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh i réimse an iompair de bhóthar agus le haghaidh comhéadan le modhanna eile iompair²⁵;
- (s) ciallaíonn ‘Córais Faireacháin agus Faisnéise um Thrácht Ártach’ (VTMIS) córais a imscartar chun faireachán agus bainistiú a dhéanamh ar thrácht agus ar mhuiríompar, agus úsáid á baint as faisnéis ó Chórais Sainaitheanta Uathoibríche Long (AIS), Sainaitheint agus Lorgaireacht Fadraoin Long (LRIT) agus córais radair cois cósta agus cumarsáid raidió dá bhforáiltear i dTreoir 2002/59/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁶, agus áirítear leis seo na córais náisiúnta um fhaisnéis mhuirí a chomhtháthú trí SafeSeaNet;
- (t) ciallaíonn ‘Seirbhísí Faisnéise Tráchtá Abhann (RIS)’ teicneolaíochtaí faisnéise agus cumarsáide ar uiscebhealaí intíre mar a shainmhínítear in Airteagal 3, pointe (a) de Threoir 2005/44/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁷;
- (u) ciallaíonn ‘timpeallacht Eorpach Ionaí Ilfhrestail Mhuirí’ (EMSW) an creat dlíthiúil agus teicniúil do tharchur leictreonach faisnéise i ndáil le hoibleagáidí tuairiscithe do chuairteanna ar chalafóirt san Aontas, arb é atá ann líonra Ionad

²⁵ Treoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2010 maidir leis an gcreat. chun Córais Chliste Iompair a imscaradh i réimse an iompair de bhóthar agus le haghaidh comhéadan do mhodhanna iompair eile (IO L 207, 6.8.2010, lch. 1).

²⁶ Treoir 2002/59/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Meitheamh 2002 lena mbunaítear córas faireacháin agus faisnéise um thrácht soithí de chuid an Chomhphobail agus lena n-aisghairtear Treoir 93/75/CEE ón gComhairle (IO L 208, 5.8.2002, lch. 10).

²⁷ Treoir 2005/44/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Meán Fómhair 2005 maidir le seirbhísí faisnéise tráchtá abhann comhchuibhithe ar uiscebhealaí intíre sa Chomhphobal (IO L 255, 30.9.2005, lch. 152).

Ilfhreastail Mhuirí Náisiúnta agus comhpháirteanna comhchuibhithe eile dá bhforáiltear i Rialachán (AE) 2019/1239 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁸;

- (v) ciallaíonn ‘Córas Bainistíochta Aerthrachta/Seirbhísí Aerloingseoireachta’ (Córas BAT/SAL) córais agus comhdhamhnaí a úsáidtear chun bainistiú aerthrachta nó seirbhísí aerloingseoireachta, nó iad araon, a sholáthar;
- (w) ciallaíonn ‘an Córas Eorpach um Bainistiú Tráchta Iarnróid’ (ERTMS) an córas a shainmhínítear in Iarscríbhinn, pointe 2.2, a ghabhann le Rialachán (AE) 2016/919 ón gCoimisiún²⁹;
- (x) ciallaíonn ‘ERTMS atá bunaithe ar raidió’ ERTMS ar leibhéal 2 nó ar leibhéal 3 a úsáideann raidió chun údarais a dhul chuig an traein de bhun Rialachán (AE) 2016/919 ón gCoimisiún³⁰;
- (y) ciallaíonn ‘córais aicme B’ córais cosanta traenach agus córais leagáide gutha raidió mar a shainmhínítear i bpointe 2.2 den Iarscríbhinn a ghabhann le Rialachán (AE) 2016/919 ón gCoimisiún;
- (z) ciallaíonn ‘calafort muirí’ limistéar talún agus uisce atá comhdhéanta de bhonneagar agus de threalamh den chineál sin a cheadaíonn, go príomha, glacadh le soithí uisce-iompartha, iad a luchtú agus a dhíluchtú, earraí a stóráil, na hearraí sin a ghlacadh agus a sheachadadh agus paisinéirí, criú agus daoine eile a bhordáil agus a dhíbhordáil agus aon bhonneagar eile atá riachtanach d’oibreoirí iompair laistigh de limistéar an chalafoirt;
- (aa) ciallaíonn ‘loingseoireacht ghearrthuais’ gluaiseacht lastais agus paisinéirí ar an bhfarraige idir calafoirt atá suite in uiscí geografacha Ballstát nó idir calafort atá suite in uiscí Ballstát agus calafort atá suite in uiscí tríú tír chomharsanachta a bhfuil imeallbhord aici ar uiscí teorann na bhfarraigí iata de chuid an Aontais;
- (ab) ciallaíonn ‘faisnéis leictreonach ar iompar lastais’ (eFTI) cumarsáid leictreonach na faisnéise rialála idir oibreoirí eacnamaíocha agus údarais inniúla i gcomhréir le Rialachán (AE) 2020/1056 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle³¹;
- (ac) ciallaíonn ‘Aerspás Eorpach Aonair’ (SES) na nósanna imeachta a bunaíodh faoi Rialacháin (CE) Uimh. 549/2004³², (CE) 550/2004³³, (CE) Uimh. 551/2004³⁴, agus

²⁸ Rialachán (AE) 2019/1239 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Meitheamh 2019 lena mbunaítear timpeallacht Eorpach Ionaí Ilfhreastail Mhuirí agus lena n-aisghairtear Treoir 2010/65/AE (IO L 198, 25.7.2019, lch. 64).

²⁹ Rialachán (AE) Uimh. 2016/2014 ón gCoimisiún an 27 Bealtaine 2016 maidir leis na sonraíochtaí teicniúla le haghaidh idir-inoibritheacht a bhaineann le fochóras “bonneagair” chóras iarnróid an Aontais Eorpaigh (IO L 158, 15.6.2014, lch. 1).

³⁰ Rialachán (AE) Uimh. 2016/2014 ón gCoimisiún an 27 Bealtaine 2016 maidir leis na sonraíochtaí teicniúla le haghaidh idir-inoibritheacht a bhaineann le ‘fóchórais um rialú agus ceannas agus um chomharthaíocht’ an chórais iarnróid san Aontas Eorpach (IO L 158, 12.12.2014, lch. 1).

³¹ Rialachán (AE) 2020/1056 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Iúil 2020 maidir le faisnéis leictreonach faoi iompar lastais (IO L 249, 31.7.2020, lch. 33).

³² Rialachán (CE) Uimh. 549/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Márta 2004 lena leagtar síos an creat chun an t-aerspás Eorpach aonair a chruthú (IO L 96, 31.3.2004, lch. 1).

³³ Rialachán (CE) Uimh. 550/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Márta 2004 maidir le seirbhísí aerloingseoireachta a sholáthar san aerspás Eorpach aonair (IO L 96, 31.3.2004, lch. 10).

³⁴ Rialachán (AE) Uimh. 551/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Márta 2004 maidir le heagrú agus úsáid an aerspáis san Aontas Eorpach aonair (IO L 96, 31.3.2004, lch. 20).

(AE) Uimh. 2018/1139 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle³⁵ chun caighdeáin sábháilteachta aerthrachta a atreisiú, chun rannchuidiú le forbairt inbhuanaithe an chórais aeriompair agus chun feidhmíocht fhoriomlán na bainistíochta aerthrachta agus na seirbhísí aerloingseoireachta le haghaidh gnáth-aerthrachta a fheabhsú;

- (ad) ciallaíonn ‘port aerárthaí ingearacha’ limistéar le haghaidh aerarthaí ingearacha a éiríonn de thalamh agus a thuirlingíonn ar talamh go hingearach (VTOL);
- (ae) ciallaíonn ‘spásfort’ suiteáil chun áirtheáil spáis a thástáil agus a sheoladh;
- (af) ciallaíonn ‘tionscadal SESAR’ tionscadal de chuid chlár taighde um bainistíocht aerthrachta maidir leis an Aerspás Eorpach Aonair, colún teicneolaíoch chreat Aerspáis Eorpaigh Aonair (SES);
- (ag) ciallaíonn ‘Tionscadal Iarnróid na hEorpa’ tionscadal de chuid Chomhghnóthas Iarnróid na hEorpa, nó Shift2Rail a bhí ann roimhe;
- (ah) ciallaíonn ‘Máistirphlean Eorpach um Bainistíocht Aerthrachta’ an phríomhuirlis pleanála do nuachóiriú ATM lena sainítear na tosaíochtaí forbartha agus imscartha is gá chun an clár SESAR a chur i gcrích, mar a formhuiníodh le Cinneadh 2009/320/CE ón gComhairle³⁶;
- (aaa) ciallaíonn ‘rialachas lasta iarnróid’ na comhlachtaí rialachais dá dtagraítear in Airteagal 8 de Rialachán (AE) 913/2010;
- (aj) ciallaíonn ‘cothabháil’ gníomhaíochtaí nach mór a dhéanamh go rialta, go tréimhsiúil nó i gcásanna éigeandála chun a bheith in ann úsáid a bhaint as an tsócmhainn le linn a saolré seirbhíse ionchasach leis an leibhéal céanna seirbhíse agus sábháilteachta, i gcomhréir leis an Rialachán seo;
- (cccc) ciallaíonn ‘anailís chostais is tairbhe shocheacnamaíoch’ measúnú cainníochtaithe *ex ante* ar luach tionscadail, bunaithe ar mhodheolaíocht aitheanta, agus na sochair agus na costais ábhartha uile don tsochaí, don eacnamaíocht, don aeráid agus don chomhshaol á gcur san áireamh. Bunófar an anailís ar na costais agus na sochair a bheidh ann don aeráid agus don chomhshaol ar an measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol a chuirtear i gcrích de bhun Threoir 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle³⁷;
- (al) ciallaíonn ‘breoslaí ionadúla’ breoslaí ionadúla mar a shainmhínítear in Airteagal 2(3) de Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];
- (am) ciallaíonn ‘limistéar páirceála sábháilte agus slán’ limistéar páirceála inrochtana do thiománaithe a bhíonn ag gabháil d’iompar earraí nó paisinéirí, a chomhlíonann ceanglais Airteagal 8a (1) de Rialachán (CE) Uimh. 561/2006 ó Pharlaimint na

³⁵ Rialachán (AE) 2018/1139 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 4 Iúil 2018 maidir le rialacha comhchoiteanna i réimse na heitlíochta sibhialta agus lena mbunaítear Gníomhaireacht Sábháilteachta Eitlíochta an Aontais Eorpaigh (IO L 212, 22.8.2018, lch. 1).

³⁶ Cinneadh 2009/320/CE ón gComhairle an 30 Márta 2009 lena dtacaítear leis an Máistirphlean Eorpach um Bainistíocht Aerthrachta de chuid thionscadal Thaighde BAT Aerspáis Aonair Eorpaigh (SESAR) (IO L 95, 9.4.2009, lch. 41).

³⁷ Treoir 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle na 13 Nollaig 2011 maidir le measúnú a dhéanamh ar na héifeachtaí atá ag tionscadail phoiblí agus phríobháideacha áirithe i ndáil leis an gcomhshaol (IO L 26, 28.1.2002, lch. 1).

hEorpa agus ón gComhairle³⁸ agus atá deimhnithe i gcomhréir le caighdeáin agus nósanna imeachta an Aontais, de bhun Airteagal 8a (2) den Rialachán sin;

- (an) ciallaíonn ‘córas meá-faoi-shiúl’ córas uathoibríoch arna chur ar bun ar an mbonneagar bóthair a bhfuil sé mar chuspóir aige feithiclí nó cónaisc feithiclí atá i gcúrsaíocht a shainaithint ar dóigh dóibh dul thar na teorainneacha meáchain ábhartha, i gcomhréir le Treoir 96/53/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle³⁹.

Airteagal 4

Cuspóirí an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair

1. Is é an cuspóir foriomlán a bhaineann leis an ngréasán tras-Eorpach a fhorbairt gréasán ilmhódach amháin ar fud an Aontais ar chaighdeáin ardcháilíochta a bhunú.
2. Leis an ngréasán tras-Eorpach iompair, neartófar comhtháthú sóisialta, eacnamaíoch agus críochach an Aontais agus cuirfear le cruthú limistéir Eorpaigh iompair aonair a bheidh inbhuanaithe, éifeachtúil agus athléimneach, agus a mhéadóidh na sochair dá úsáideoirí agus a thacóidh le fás uileghabhálach. Léireoidh sé breisluach Eorpach trí chur leis na cuspóirí a leagtar síos sna ceithre chatagóir seo a leanas:
 - (a) inbhuanaitheacht tríd an méid seo a leanas:
 - (i) soghluaisteacht astaíochtaí nialasacha a chur chun cinn i gcomhréir le spriocanna ábhartha an Aontais maidir le laghdú ar CO₂
 - (ii) úsáid níos fearr modhanna iompair níos inbhuanaithe a chumasú, lena n-áirítear trí ghréasán paisinéirí iarnróid fad-achair a fhorbairt a thuilleadh ar ardluas agus gréasán lasta iarnróid idir-inoibritheach go hiomlán, gréasán iontaofa loingseoireachta intíre agus gearrthuais muiriompair ar fud an Aontais;
 - (iii) an méadú ar chosaint an chomhshaoil;
 - (iv) costais sheachtracha a laghdú, lena n-áirítear na costais sin a bhaineann leis an gcomhshaoil, leis an tsláinte, le plódú agus le tionóiscí;
 - (v) níos mó cinnteachta fuinnimh;
 - (b) comhtháthú tríd an méid seo a leanas:
 - (i) inrochtaineacht agus nascacht gach réigiúin den Aontas, lena n-áirítear réigiúin atá forimeallach agus réigiúin eile atá iargúlta, oileánach, cúlanta agus sléibhtiúil, chomh maith le limistéir inar tearc an daonra;
 - (ii) na bearnaí atá i gcáilíocht bhonneagair idir na Ballstáit a laghdú;
 - (iii) comhordú éifeachtúil agus idirnasc idir bonneagar iompair le haghaidh tráchta fadraoin ar thaobh amháin, agus le haghaidh tráchta réigiúnaigh

³⁸ Rialachán (CE) Uimh. 561/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Márta 2006 maidir leis an gclár staidrimh Eorpach 2013-17 (IO L 102, 11.4.2006, lch. 1).

³⁹ Treoir 96/53/CE ón gComhairle an 25 Iúil 1996 lena leagtar síos toisí údaraithe uasta sa trácht náisiúnta agus idirnáisiúnta agus meáchan údaraithe uasta sa trácht idirnáisiúnta le haghaidh feithiclí bóthair áirithe ag gluaiseacht laistigh den Chomhphobal (IO L 235, 17.9.1996, lch. 59).

agus áitiúil agus seirbhís iompair i nóid uirbeacha ar an taobh eile, i gcás tráchta paisinéirí agus lasta araon;

- (iv) bhonneagar iompair a léiríonn na cásanna sonracha i gcodanna éagsúla den Aontas agus a dhéanann foráil maidir le cumhdach cothrom i ndáil le réigiúin uile na hEorpa;

(c) éifeachtúlacht trí:

- (i) dheireadh a chur le bonneagar scrogall agus an bhearna a líonadh idir na naisc atá in easnamh, laistigh de na bonneagair iompair agus ag pointí ceangail eatarthu sin araon, laistigh de chríocha na mBallstát agus eatarthu;
- (ii) deireadh a chur le scrogaill idir-inoibritheachta feidhmiúla, riaracháin, theicniúla agus oibríochtúla, lena n-áirítear bearnaí sa digitiú,
- (iii) idir-inoibritheacht na ngréasán iompair náisiúnta, réigiúnach agus áitiúil;
- (iv) chomhtháthú agus idirnasc barmhaith na modhanna iompair go léir, lena n-áirítear i nóid uirbeacha;
- (v) iompar d'ardcháilíocht a chur chun cinn a bheidh éifeachtúil ó thaobh an gheilleagair agus a chuirfidh le fás agus le hiomaíochas breise eacnamaíochta;
- (vi) bhonneagar nua agus an bonneagar atá i bhfeidhm cheana a úsáid ar bhonn níos éifeachtúla;
- (vii) choincheapa teicneolaíochta agus oibríochta atá nuálach a chur i bhfeidhm ar bhealach cost-éifeachtach;

(d) na sochair dá úsáideoirí a mhéadú trí:

- (i) inrochtaineacht úsáideoirí a áirithiú do riachtanais soghluaisteachta agus iompair na n-úsáideoirí agus na riachtanais sin a chomhlíonadh, agus riachtanais daoine i gcásanna leochaileachta á gcur san áireamh go háirithe, lena n-áirítear daoine faoi mhíchumas nó daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus daoine a chónaíonn i réigiúin iargúlta, lena n-áirítear na réigiúin agus na hoileáin is forimeallaí;
- (ii) chaighdeán atá slán, sábháilte agus ar ardcháilíocht a áirithiú d'iompar paisinéirí agus lasta araon, lena n-áirítear cáilíocht seirbhísí do na húsáideoirí;
- (iii) cheanglais maidir le bonneagar a bhunú, go háirithe i réimse na hidir-inoibritheachta, na sábháilteachta agus na slándála, lena n-áirithíonn cáilíocht, éifeachtúlacht agus inbhuanaitheacht seirbhísí iompair atá inrochtana agus inacmhainne;
- (iv) tacú le soghluaisteacht atá oiriúnach don aeráid atá ag athrú agus atá athléimneach ó thaobh guaiseacha nádúrtha agus tubaistí de dhéantús an duine, agus a áirithiú go n-imscarfar seirbhísí éigeandála agus tarrthála go héifeachtúil agus go gasta, lena n-áirítear do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe;
- (v) stóinseacht an bhonneagair a áirithiú, go háirithe maidir le stráicí trasteorann;

- (vi) réitigh iompair mhalartacha a thairiscint, lena n-áirítear ar mhodhanna eile, i gcás suaitheadh sa ghréasán.

Airteagal 5

Gréasán atá tíosach ar acmhainní agus cosaint an chomhshaoil

1. Déanfar an gréasán tras-Eorpach iompair a phleanáil, a fhorbairt agus a oibriú ar bhealach a bheidh tíosach ar acmhainní, i gcomhréir le ceanglais infheidhme an Aontais agus na ceanglais náisiúnta maidir leis an gcomhshaol, tríd an méid seo a leanas a dhéanamh:
 - (a) bonneagar nua a fhorbairt, bonneagar iompair atá ann cheana a fheabhsú agus a chothabháil, go háirithe tríd an mbonneagar a chothabháil le linn shaolré na pleanála nó le linn chéim na pleanála ina bhfuil an bonneagar á thógáil nó á fheabhsú agus tríd an mbonneagar a choimeád i mbun oibríochta;
 - (b) comhtháthú agus idirnascadh bonneagair a bharrfheabhsú;
 - (c) bonneagar athluchtaithe agus athbhreoslaithe breoslaí ionadúla a imscaradh;
 - (d) imscaradh teicneolaíochtaí nua agus córas TFC le haghaidh iompair chun feidhmíocht bhonneagair a chaomhnú nó a fheabhsú;
 - (e) úsáid bhonneagair a bharrfheabhsú, go háirithe trí éifeachtúil tráchta agus toillte;
 - (f) sineirgí a d'fhéadfadh a bheith ann le gréasáin eile a chur san áireamh, go háirithe na gréasáin thras-Eorpacha fuinnimh nó teileachumarsáide;
 - (g) bonneagar glas, inbhuanaithe agus athléimneach ó thaobh aeráide de a fhorbairt a bheidh deartha chun an tionchar diúltach ar shláinte na saoránach atá ina gcónaí timpeall an ghréasáin, ar an gcomhshaol agus ar dhíghrádú na n-éiceachóras a íoslaghdú;
 - (h) aird iomchuí a thabhairt ar athléimneacht an ghréasáin iompar agus a bhonneagar maidir le haeráid atá ag athrú chomh maith le guaiseacha nádúrtha nó tubaistí de dhéantús an duine, chomh maith le suaitheadh a chuirfear ar bun d'aonturas, d'fhonn aghaidh a thabhairt ar na dúshláin sin;
 - (i) stóinseacht an bhonneagair, go háirithe ag stráicí trasteorann, chun freagairt a áirithiú agus chun téarnamh go tapa ó chur isteach ar thrácht.
2. Agus an gréasán tras-Eorpach iompair á phleanáil agus á fhorbairt acu, féadfaidh na Ballstáit an t-ailíniú mionsonraithe ar bhealaí i dtaca le stráicí laistigh de na teorainneacha a léirítear in Airteagal 56(1), pointe (e) a oiriúnú, agus aird á tabhairt ar na himthosca ar leith sna codanna éagsúla den Aontas, amhail gnéithe topagrafacha na réigiún lena mbaineann agus breithnithe comhshaoil agus comhlíonadh an Rialacháin seo á áirithiú ag an am céanna.
3. Cuirfear measúnú comhshaoil ar phleananna agus ar thionscadail i gcrích i gcomhréir le Treoir 92/43/CEE ón gComhairle⁴⁰, Treoracha 2000/60/CE⁴¹, 2001/42/CE⁴²,

⁴⁰ Treoir 92/43/CEE ón gComhairle an 21 Bealtaine 1992 maidir le gnáthóga nádúrtha agus fána agus flóra fiáine a chaomhnú (IO L 206, 22.7.1992, lch. 7).

2002/49/CE⁴³, 2009/147/CE⁴⁴ agus 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴⁵. I gcás na dtionscadal leasa choitinn nach bhfuil an measúnú comhshaoil déanta ina leith fós ar dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, ba cheart a áireamh ann freisin measúnú ar chomhlíonadh an phrionsabail ‘gan dochar suntasach a dhéanamh’.

Airteagal 6

An gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt de réir a chéile

1. Déanfar an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt de réir a chéile i dtrí chéim: croíghréasán a bheith curtha i gcrích faoin 31 Nollaig 2030, croíghréasán breisithe faoin 31 Nollaig 2040, agus an gréasán cuimsitheach faoin 31 Nollaig 2050. Bainfear é sin amach, go háirithe, trí struchtúr a chur chun feidhme le haghaidh an ghréasáin sin ag a bhfuil cur chuige modheolaíoch comhleanúnach agus trédhearcach, ina mbeidh gréasán cuimsitheach agus croíghréasán agus croíghréasán breisithe, ina mbeidh nóid iompair agus uirbeacha mar phointí ceangail idir trácht fadraoin agus na gréasáin réigiúnacha agus áitiúla iompair.
2. Is é a bheidh sa ghréasán cuimsitheach na bonneagair iompair ar fad atá ann cheana agus atá beartaithe atá mar chuid den ghréasán tras-Eorpach iompair mar aon leis na bearta a chuireann chun cinn úsáid bhonneagair den sórt sin a bheidh éifeachtúil agus inbhuanaithe ó thaobh an chomhshaoil agus na sochaí.
3. Is é a bheidh sa chroíghréasán breisithe na codanna sin den ghréasán tras-Eorpach iompair a fhorbrófar mar ábhar tosaíochta chun na cuspóirí a bhaint amach d’fhonn an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt.

Airteagal 7

Conairí Iompair na hEorpa

Is éard a bheidh sna Conairí Eorpacha Iompair na codanna sin den ghréasán tras-Eorpach iompair is mó a bhfuil tábhacht straitéiseach ag baint leo chun sreabha iompair lasta agus paisinéirí atá inbhuanaithe agus ilmhódach a fhorbairt san Eoraip agus chun bonneagar idir-inoibritheach ar ardcháilíocht agus feidhmíocht oibríochtúil a fhorbairt.

⁴¹ Treoir 2000/60/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2000 lena mbunaítear creat do ghníomhaíocht Chomhphobail i réimse an bheartais uisce (IO L 327, 22.12.2000, lch. 1).

⁴² Treoir 2001/42/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Meitheamh 2001 maidir le héifeachtaí pleananna agus clár áirithe ar an gcomhshaol a mheasúnú (IO L 197, 21.7.2001, lch. 30).

⁴³ Treoir 2002/49/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Meitheamh 2002 maidir le muirir aerfoirt. torann timpeallachta a mheasúnú agus a bhainistiú (IO L 189 18.7.2002, lch. 12).

⁴⁴ Treoir 2009/147/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Samhain 2009 maidir le héin fhiáine a chaomhnú (IO L 20, 26.1.2010, lch. 7).

⁴⁵ Treoir 2011/92/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle na 13 Nollaig 2011 maidir le measúnú a dhéanamh ar na héifeachtaí atá ag tionscadail phoiblí agus phríobháideacha áirithe i ndáil leis an gcomhshaol (IO L 26, 28.1.2012, lch. 1).

Airteagal 8

Tionscadail leasa choitinn

1. Cuirfidh tionscadail leasa choitinn leis an ngréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt trí bhonneagar nua iompair a chruthú, tríd an mbonneagar iompair atá ann cheana a uasghrádú nó trí bhearta lena gcuirtear chun cinn úsáid an ghréasáin ar bhealach a bheidh tíosach ar acmhainní.
2. Maidir le tionscadal leasa choitinn:
 - (a) rannchuideoidh sé leis na cuspóirí a thagann faoi dhá cheann ar a laghad de na ceithre chatagóir mar a leagtar amach in Airteagal 4 iad;
 - (b) beidh sé inmharthana go heacnamaíoch ar bhonn anailíse costais is tairbhe shocheacnamaíoch;
 - (c) léireoidh sé breisluach Eorpach.
3. Cuimsíonn tionscadal leasa choitinn a thimthriall iomlán, lena n-áirítear staidéir indéantachta agus nósanna imeachta ceada, tógáil, oibriú agus meastóireacht.
4. Déanfaidh na Ballstáit na bearta ar fad is gá chun a áirithiú go gcomhlíonfaidh na tionscadail na rialacha agus na nósanna imeachta ábhartha ar leibhéal an Aontais agus ar an leibhéal náisiúnta, go háirithe gníomhartha dlí an Aontais maidir leis an gcomhshaol, cosaint aeráide, sábháilteacht, slándáil, iomaíocht, státhabhair, soláthar poiblí, sláinte phoiblí agus inrochtaineacht maille le reachtaíocht maidir le neamh-idirdhealú.
5. Féadfaidh an Coimisiún a cheangal ar na Ballstáit, trí bhíthin gníomh cur chun feidhme, eintiteas amháin a bhunú chun tionscadail bhonneagair trasteorann leasa choitinn a thógáil agus a bhainistiú. Beidh stádas breathnóra ag an gComhordaitheoir Eorpach ábhartha ar an mbord bainistíochta nó maoirseachta nó ar an dá eintiteas aonair sin.

Airteagal 9

Comhar le tríú tíortha

1. Féadfaidh an tAontas dul i gcomhar le tíortha comharsanachta chun an gréasán tras-Eorpach iompair a nascadh lena ngréasáin bhonneagair d'fhonn fás eacnamaíoch agus iomaíochas a fheabhsú, agus go háirithe chun:
 - (a) fairsingiú bheartas an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair go tríú tíortha a chur chun cinn;
 - (b) an nasc idir an gréasán tras-Eorpach iompair agus gréasáin iompair na dtríú tíortha ag pointí trasnaithe teorann a áirithiú, d'fhonn sreabha tráchta rianúla, seiceálacha teorann, faireachas teorann agus nósanna imeachta rialaithe teorann eile a ráthú;
 - (c) an bonneagar iompair a thabhairt chun críche, an bonneagar sin i dtríú tíortha a nascann codanna den chroíghréasán san Aontas;
 - (d) an idir-inoibritheacht idir an gréasán tras-Eorpach iompair agus gréasáin tríú tíortha a chur chun cinn;
 - (e) muirompar a éascú agus bealaí loingseoireachta gearrthuais a chur chun cinn le tríú tíortha.

- (f) iompar ar uiscebhealaí intíre a éascú le tríú tíortha.
 - (g) aeriompar le tríú tíortha a éascú, chun fás eacnamaíoch agus iomaíochas atá éifeachtúil agus inbhuanaithe a chur chun cinn, lena n-áirítear leathnú an Aerspáis Eorpaigh Aonair agus comhar níos fearr um bainistiú aerthrachta;
 - (h) córais TFC don iompar sna tíortha sin a nascadh agus a chur chun feidhme.
2. Leagtar amach in Iarscríbhinn IV léarscáileanna táscacha an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair arna leathnú chuig tíortha sonracha comharsanachta, agus sonraítear, nuair is infheidhme, croíghréasán agus gréasán cuimsitheach de réir chritéir an Rialacháin seo.

CAIBIDIL II

FORÁLACHA GINEARÁLTA

Airteagal 10

Forálacha ginearálta maidir leis an gcroíghréasán, leis an gcroíghréasán breisithe agus leis an ngréasán cuimsitheach

1. Maidir leis an gcroíghréasán, an croíghréasán breisithe agus an gréasán cuimsitheach:
 - (a) sonrófar iad sna léarscáileanna agus sna léarscáileanna atá in Iarscríbhinn I agus sna liostaí atá in Iarscríbhinn II;
 - (b) sonrófar iad a thuilleadh sa tuairisc ar chomhpháirteanna an bhonneagair;
 - (c) comhlíonfar na ceanglais maidir leis na bonneagair iompair a leagtar amach sa Chaibidil seo agus i gCaibidlí III agus IV;
 - (d) beidh siad ina mbonn chun tionscadail leasa choitinn a shainaithint;
2. Is éard a bheidh sa chroíghréasán agus sa chroíghréasán breisithe na codanna sin den ghréasán cuimsitheach a dhéanfar a fhorbairt mar ábhar tosaíochta chun cuspóirí bheartas an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bhaint amach. Déanfar tagairtí do ‘croíghréasán’ i Rialachán (AE) 2021/1153 a fhorléiriú mar thagairtí a fholaíonn ‘croíghréasán’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo. Déanfar tagairtí don ‘croíghréasán’ i Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh] a fhorléiriú mar thagairtí do ‘croíghréasán’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo é. Déanfar tagairtí do ‘gréasán cuimsitheach’ i Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh] a fhorléiriú mar thagairtí do ‘chroíghréasán méadaithe’ agus do ‘gréasán cuimsitheach’ mar a shainmhínítear sa Rialachán seo.
3. Leagtar nóid an ghréasáin amach in Iarscríbhinn II agus áirítear iontu nóid uirbeacha, aerfoirt, calafoirt mhuirí agus calafoirt intíre, agus críochfoirt iarnróid.
4. Déanfaidh na Ballstáit na bearta iomchuí don chroíghréasán, don chroíghréasán breisithe agus don ghréasán cuimsitheach atá le forbairt chun forálacha ábhartha an Rialacháin seo a chomhlíonadh faoi na dátaí a shonraítear in Airteagal 6(1), mura sonrófar a mhalairt sa Rialachán seo.

Airteagal 11

Forálacha ginearálta do na Conairí Eorpacha Iompair

1. Tá na Conairí Iompair Eorpacha mar a shonraítear sna léarscáileanna in Iarscríbhinn III.
2. Déanfaidh na Ballstáit na bearta iomchuí maidir leis na Conairí Eorpacha Iompair a bheidh le forbairt chun forálacha an Rialacháin seo a chomhlíonadh, faoin 31 Nollaig 2030 maidir lena mbonneagar ar cuid den chroíghréasán é, mura sonraítear a mhalairt, agus faoin 31 Nollaig 2040 dá mbonneagar ar cuid den chroíghréasán breisithe é, mura sonraítear a mhalairt.
3. Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 60 den Rialachán seo chun ailíniú na gConairí Iompair Eorpacha in Iarscríbhinn III a ghabhann leis an Rialachán seo a leasú, chun forbairt mórshreabhadh trádála agus tráchta nó athruithe substaintiúla ar an ngréasán a chur san áireamh, go háirithe.

Airteagal 12

Tosaíochtaí ginearálta don chroíghréasán, don ghréasán leathnaithe agus don ghréasán cuimsitheach

1. Agus an croíghréasán, an gréasán leathnaithe agus an gréasán cuimsitheach á bhforbairt, tabharfar tosaíocht ginearálta do na bearta a bheidh riachtanach chun an méid seo a leanas a dhéanamh:
 - (a) gníomhaíocht iompair lasta agus paisinéirí a mhéadú trí mhodhanna iompair níos inbhuanaithe d'fhonn astaíochtaí GCT ó iompar a laghdú;
 - (b) inrochtaineacht agus nascacht níos fearr a áirithiú do réigiúin uile an Aontais agus comhtháthú críochach agus sóisialta á chur san áireamh chomh maith le cás sonrach na réigiúin is forimeallaí agus réigiúin iargúlta, oileánacha, fhorimeallacha agus shléibhtiúla chomh maith le limistéir inar tearc an daonra;
 - (c) comhtháthú barrmhaith na modhanna iompair agus idir-inoibritheacht idir modhanna iompair a áirithiú;
 - (d) bearnaí a líonadh sna naisc atá in easnamh agus deireadh a chur le scrogaill, go háirithe i stráicí trasteorann;
 - (e) an bonneagar is gá a imscaradh chun cúrsaíocht rianúil feithiclí astaíochtaí nialasacha a áirithiú;
 - (f) úsáid éifeachtúil agus inbhuanaithe an bhonneagair a chur chun cinn agus, más gá, an toilleadh a mhéadú;
 - (g) bonneagar atá ann cheana a choinneáil oibríochtúil agus a cháilíocht a fheabhsú nó a chothabháil ó thaobh shábháilteacht, shlándáil, éifeachtúlacht an chórais iompair agus oibríochtaí iompair, athléimneacht aeráide agus tubaistí, feidhmíocht chomhshaoil, agus leanúnachas sreabha tráchta;
 - (h) cáilíocht na seirbhísí agus na gcoinníollacha sóisialta d'oibrithe iompair a fheabhsú, inrochtaineacht do na húsáideoirí uile, lena n-áirítear daoine faoi

mhíchumas nó daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus daoine eile i gcásanna leochaileachta;

- (i) córais TFC don iompar a chur chun feidhme agus a imscaradh.
2. Chun na bearta a leagtar amach i mír 1 a chomhlánú, tabharfar aird speisialta ar bhearta atá riachtanach don mhéid seo a leanas:
- (a) rannchuidiú le laghdú astaíochtaí nialasacha iompair agus le slándáil mhéadaithe fuinnimh trí úsáid feithiclí agus soithí astaíochtaí nialasacha agus úsáid breoslaí in-athnuaite agus ísealcharbóin a chur chun cinn, trí bhonneagar breoslaí ionadúla comhfhreagracha a imscaradh;
 - (b) éifeachtaí diúltacha iompar idirthurais iarnróid agus iompar idirthurais de bhóthar ar limistéir uirbeacha a mhaolú;
 - (c) deireadh a chur le bacainní riaracháin, teicniúla agus oibríochtúla go háirithe ar idir-inoibritheacht an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus ar iomaíocht.
 - (d) úsáid bonneagair a bharrfheabhsú, go háirithe trí bhainistiú éifeachtúil toillte, trí bhainistiú tráchta agus trí fheidhmíocht oibríochtúil a mhéadú.

Airteagal 13

Tosaíochtaí ginearálta do na Conairí Iompair Eorpacha

Agus na Conairí Iompair Eorpacha á bhforbairt, tabharfar tosaíocht ghinearálta do na bearta a bheidh riachtanach chun na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- (a) gréasán lasta iarnróid a fheidhmíonn go hiomlán agus atá idir-inoibritheach go hiomlán a fhorbairt ar fud an Aontais;
- (b) gréasán paisinéirí iarnróid ardfheidhmíochta a fhorbairt, idir-inoibritheach go hiomlán agus ar ardluas, ag nascadh nóid uirbeacha ar fud an Aontais;
- (c) córas bonneagair rianúil intíre, eitlíochta agus muirí a fhorbairt;
- (d) gréasán bóithre sábháilte agus slán a fhorbairt, ina mbeidh bonneagair breoslaí ionadúla leordhóthanacha;
- (e) forbairt ar réitigh fheabhsaithe ilmhódacha agus idir-inoibritheacha iompair;
- (f) comhtháthú idirmhódach an tslabhra lóistíochta ar fad, a idirnasctar le chéile sna nóid iompair agus uirbeacha go héifeachtúil;
- (g) an bonneagar is gá a imscaradh chun cúrsaíocht rianúil feithiclí astaíochtaí nialasacha a áirithiú.

CAIBIDIL III

FORÁLACHA SONRACHA

ROINN 1

Bonneagar iompair d'iarnród

Airteagal 14

Codanna den bhonneagar

1. Cuimseofar le bonneagar iompair iarnróid na nithe seo a leanas, go háirithe:
 - (a) línte iarnróid, lena n-áirítear:
 - (i) rianta;
 - (ii) pointí;
 - (iii) crosairí comhréidhe;
 - (iv) taobhlaigh;
 - (v) tolláin;
 - (vi) droichid;
 - (vii) tionchar maolaitheach bonneagair ar an gcomhshaol;
 - (b) stáisiúin ar na línte atá luaite in Iarscríbhinn I chun paisinéirí a aistriú laistigh de mhodh an iarnróid agus idir modh an iarnróid agus modhanna eile iompair;
 - (c) saoráidí seirbhíse iarnróid seachas stáisiúin paisinéirí mar a shainmhínítear in Airteagal 3(11) de Threoir 2012/34/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴⁶, go háirithe clóis eagraithe, saoráidí foirmithe traenach, saoráidí siúntála, taobhlaigh stórála, saoráidí cothabhála, saoráidí teicniúla eile amhail saoráidí glantacháin agus níocháin, saoráidí fóirithinte agus saoráidí athbhreoslaithe; Áirítear leis freisin saoráidí chun leithid a athrú go huathoibríoch;
 - (d) na bealaí rochtana iarnróid agus na naisc iarnróid leis na críochfoirt ilmhódacha lasta atá nasctha le hiarnród, lena n-áirítear i gcalafoirt agus in aerfoirt intíre agus mhuirí, agus i saoráidí seirbhíse iarnróid;
 - (e) comharthaíocht rialaithe agus ceannais taobh le rianta,
 - (f) bonneagar fuinnimh taobh le rianta;
 - (g) trealamh gaolmhar;
 - (h) Córais TFC le haghaidh iompair.
2. Féadfar a áireamh ar an trealamh teicniúil a bhaineann le línte iarnróid córais leictriúcháin, trealamh chun gur féidir le paisinéirí bordáil agus tuirlingt agus chun

⁴⁶

Treoir 2012/34/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Samhain 2012 lena mbunaítear limistéar Eorpach aonair iarnróid (IO L 343, 14.12.2012, lch. 32).

lasta a luchtú agus a dhíluchtú i stáisiúin, ardáin lóistíochta agus críochfoirt lasta ag céim a n-imscartha.

Airteagal 15

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don ghréasán cuimsitheach

1. Maidir leis an mbonneagar iarnróid, cinnteoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:
 - (a) go gcomhlíonann sé Treoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴⁷ agus a bhearta cur chun feidhme chun idir-inoibritheacht an ghréasáin chuimsithigh a bhaint amach;
 - (b) go gcomhlíonann sé na ceanglais maidir leis na sonraíochtaí teicniúla don idir-inoibritheacht (STIanna) arna nglacadh de bhun Airteagal 4 agus Airteagal 5 de Threoir (AE) 2016/797, faoin nós imeachta dá bhforáiltear in Airteagal 7(1), pointí (b), (c), (d) agus (e) den Treoir sin;
 - (c) go gcomhlíonann sé na ceanglais a leagtar síos i Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh].
2. Maidir le bonneagar iarnróid an ghréasáin chuimsithigh, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear i bpointe (d) d'Airteagal 14(1), áiríteoidh na Ballstáit an méid seo a leanas faoin 31 Nollaig 2050:
 - (a) go mbeidh sé leictrithe go hiomlán maidir le rianta líne agus, a mhéid is gá d'oibríochtaí na dtraenacha leictreacha, maidir le taobhlaigh;
 - (b) go soláthrófar leithead rianta ainmniúil le haghaidh línte iarnróid nua ar fad 1435 mm ach amháin i gcásanna inar leathnú ar ghréasán atá sa líne nua ag a bhfuil a leithead rianta éagsúil ó leithead rianta na bpríomhlínte iarnróid san Aontas Eorpach agus ar líne í atá scoite ó na príomhlínte iarnróid sin;
 - (c) go gcumasaítear leis, gan cead speisialta, ualach acastóra 22.5 tonna ar a laghad;
 - (d) go gcumasaítear leis, gan cead speisialta, oibriú traenacha lasta ag a bhfuil fad traenach 740 m ar a laghad (lena n-áirítear an t-inneall gluaiste/na hinnill féinghluaiste). Comhlíontar an ceanglas sin má chomhlíontar ar a laghad na coinníollacha seo a leanas:
 - (i) ar línte rianta dubailte, gur féidir 50 % ar a laghad de chonairí traenach na dtraenacha lasta, agus dhá chonair traenach ar a laghad san uair agus sa treo, a leithdáileadh ar thraenacha lasta arb é 740 m ar a laghad a bhfad;
 - (ii) ar línte aon ráillí, gur féidir conair iarnróid amháin ar a laghad in aghaidh an dá uair a chloig agus an treo a leithroinnt ar thraenacha lasta a mbeidh fad 740 m ar a laghad acu;
 - (e) go soláthraíonn sé caighdeán P400 ar a laghad i gcomhréir le hítim 1.1.1.1.3.5 de Thábla 1 san Iarscríbhinn a ghabhann le Rialachán Cur Chun Feidhme (AE)

⁴⁷

Treoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Bealtaine 2016 maidir le hidir-inoibritheacht an chórais iarnróid laistigh den Aontas Eorpach (IO L 138, 26.5.2016, lch. 44).

2019/777 ón gCoimisiún⁴⁸, gan aon cheanglas breise a bheith ann le haghaidh cead speisialta chun seirbhísí a oibriú.

3. Beidh feidhm ag na díolúintí seo a leanas:
- (a) díolmhaítear gréasáin iargúlta ó na ceanglais faoi mhír 2, pointí (a), (c), (d) agus (e);
 - (b) arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh an Coimisiún díolúintí eile a dheonú trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i leith na gceanglas dá dtagraítear i mír 2. Beidh aon iarraidh ar dhíolúine bunaithe ar anailís costais is tairbhe shocheacnamaíoch agus ar mheasúnú ar an tionchar ar idir-inoibritheacht. Comhlíonfaidh díolúine ceanglais Threoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁴⁹, déanfar í a chomhordú agus a chomhaontú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta i gcás inarb infheidhme.

Airteagal 16

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don chroíghréasán agus don chroíghréasán breisithe

1. Áiríteoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin agus an chroíghréasáin breisithe Airteagal 15(1).
2. Áiríteoidh na Ballstáit go ndéanfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin breisithe, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), faoin 31 Nollaig 2040 an méid seo a leanas:
 - (a) go gcomhlíonann na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 15(2), pointí (a) go (e), agus an luas líne íosta oibríochta 100 km/h atá i bhfeidhm i gcás na dtraenacha lasta ar línte lasta an chroíghréasáin breisithe;
 - (b) go gcomhlíonann sé na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 15(2), pointe (a) agus pointe (b), ar línte paisinéirí an chroíghréasáin breisithe;
 - (c) gur féidir luas líne íosta 160 km/u a bheith i bhfeidhm i gcás traenacha paisinéirí ar línte paisinéirí an chroíghréasáin breisithe;

Agus líne paisinéirí den chroíghréasán breisithe, nó stráicí de, á tógáil nó á huasghrádú, déanfaidh na Ballstáit staidéar chun anailís a dhéanamh ar indéantacht agus ábharthacht eacnamaíoch luasanna níos airde, agus déanfaidh siad an líne a thógáil nó a uasghrádú go luas níos airde i gcás ina léireofar a indéanta agus a ábhartha atá sí ó thaobh eacnamaíochta de.
3. Áiríteoidh na Ballstáit go ndéanfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), faoin 31 Nollaig 2030 an méid seo a leanas:

⁴⁸ Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2019/777 ón gCoimisiún an 16 Bealtaine 2019 maidir leis na sonraíochtaí coiteanna le haghaidh chlár an bhonneagair iarnróid agus lena n-aisghairtear Cinneadh Cur Chun Feidhme 2014/880/AE (IO L 139I, 27.5.2019, lch. 312).

⁴⁹ Treoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Bealtaine 2016 maidir le hidir-inoibritheacht an chórais iarnróid laistigh den Aontas Eorpach (IO L 138, 26.5.2016, lch. 44).

- (a) go gcomhlíonann sé na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 15(2), pointí (a) go (d), agus an luas líne íosta oibríochta 100 km/u atá i bhfeidhm i gcás traenacha lasta ar línte lasta an chroíghréasáin;
 - (b) go gcomhlíonann sé na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 15(2), pointe (a) agus pointe (b), ar línte paisinéirí an chroíghréasáin;
4. Áiritheoidh na Ballstáit go ndéanfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), an méid seo a leanas faoin 31 Nollaig 2040:
- (a) go gcomhlíonfaidh sé ceanglas Airteagal 15(2), pointe (e), ar na línte lasta ar an gcroíghréasáin;
 - (b) go gcomhlíonfaidh sé ceanglas phointe (c) de mhír 2, ar línte paisinéirí an chroíghréasáin.
5. Beidh feidhm ag na díolúintí seo a leanas:
- (a) díolmhaítear gréasáin iargúlta ó na ceanglais faoi mhíreanna 2, 3 agus 4;
 - (b) arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh an Coimisiún díolúintí eile a dheonú trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i leith na gceanglas dá dtagraítear i mír 2 go mír 4. Beidh aon díolúine bunaithe ar anailís costais is tairbhe shocheacnamaíoch agus ar mheasúnú ar an tionchar ar an idir-inoibritheacht. Comhlíonfaidh díolúine ceanglais Threoir (AE) 2016/797, agus déanfar í a chomhordú agus a chomhaontú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta más infheidhme.

Airteagal 17

An Córas Eorpach um Bainistiú Tráchta Iarnróid.

- 1. Áiritheoidh na Ballstáit, maidir le bonneagar iarnróid an chroíghréasáin bhreistithe agus an ghréasáin chuimsithigh, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), an méid seo a leanas faoin 31 Nollaig 2040:
 - (a) Tá ERTMS feistithe;
 - (b) tá córais Aicme B díchoimisiúnaithe.
- 2. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), faoin 31 Nollaig 2030, ceanglais mhír 1, pointe (a).
- 3. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar iarnróid an chroíghréasáin, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), faoin 31 Nollaig 2040, ceanglas mhír 1, pointe (b).
- 4. Áiritheoidh na Ballstáit go ndéanfar bonneagar iarnróid an chroíghréasáin, an chroíghréasáin bhreistithe agus an ghréasáin chuimsithigh, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), a fheistiú le ERTMS atá bunaithe ar raidió faoin 31 Nollaig 2050.
- 5. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh ERTMS atá bunaithe ar raidió á imscaradh ar bhonneagar iarnróid an chroíghréasáin, an chroíghréasáin bhreistithe agus an ghréasáin chuimsithigh, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 14(1), pointe (d), amhail ón 31 Nollaig 2025, i gcás ina dtógfar líne nua nó ina ndéanfar uasghrádú ar an gcóras comharthaíochta.

6. Arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh an Coimisiún díolúintí a dheonú trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i leith na gceanglas dá dtagraítear i mír 1 go mír 5. Beidh aon iarraidh ar dhíolúine bunaithe ar anailís costais is tairbhe shocheacnamaíoch agus ar mheasúnú ar an tionchar ar idir-inoibritheacht. Comhlíonfaidh díolúine ceanglais Threoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁰, déanfar í a chomhordú agus a chomhaontú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta i gcás inarb infheidhme.

Airteagal 18

Ceanglais oibríochtúla maidir leis na Conairí Eorpacha Iompair

1. Áiríteoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2030, nach gcuirfidh cáilíocht na seirbhísí arna soláthar ag bainisteoirí bonneagair do ghnóthais iarnróid, ceanglais theicniúla agus oibríochtúla maidir le húsáid bonneagair agus nósanna imeachta a bhaineann le rialuithe teorann cosc ar fheidhmíocht oibríochtúil na seirbhísí iompair lasta d'iarnród feadh línte lasta iarnróid na gConairí Iompair Eorpacha na spriocluachanna seo a leanas a chomhlíonadh:
 - (a) i gcás gach stráice trasteorann inmheánach de chuid an Aontais, ní rachaidh am cónaithe na dtraenacha lasta uile a thrasnaíonn an teorainn thar 15 nóiméad ar an meán. Ciallaíonn aga stoptha traenach ar stráice trasteorann an t-am idirthurais breise iomlán is féidir a chur síos do thrasnú teorann a bheith ann, beag beann ar na bunchúiseanna, amhail rialuithe agus nósanna imeachta póilíneachta teorann nó cúinsí de chineál bonneagair, oibríochtúil, teicniúil agus riaracháin, gan an t-am a chur san áireamh nach féidir a chur síos don trasnú teorann, amhail nósanna imeachta oibríochtúla a dhéantar i saoráidí atá suite i ngaireacht don trasnú teorann ach nach bhfuil baint dhíreach acu leis;
 - (b) 90 % ar a laghad de na traenacha lasta a thrasnaíonn teorainn amháin ar a laghad de Chonair Iompair Eorpach ag sroicheadh a gceann scríbe, nó ag teorainn sheachtrach an Aontais má tá a gceann scríbe lasmuigh den Aontas, ag an am atá sceidealaithe dóibh nó le moill is lú ná 30 nóiméad.
2. Déanfaidh na Ballstáit na comhaontuithe conarthacha dá dtagraítear in Airteagal 30 de Threoir 2012/34/AE a mhodhnú, de réir mar is iomchuí, agus déanfaidh siad bearta iomchuí i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 chun na spriocluachanna a leagtar amach i bpointe (a) agus i bpointe (b) den chéad mhír a chomhlíonadh.

Airteagal 19

Tosaíochtaí le haghaidh fhorbairt an bhonneagair iarnróid

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le bonneagar iarnróid, beidh tosaíocht, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 13, ag an méid seo a leanas:

⁵⁰ Treoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Bealtaine 2016 maidir le hidir-inoibritheacht an chórais iarnróid laistigh den Aontas Eorpach (IO L 138, 26.5.2016, lch. 44).

- (a) éifeacht an torainn agus an chreathaidh ó iompar iarnróid a mhaolú, go háirithe trí bhearta don rothstoc agus don bhonneagar, lena n-áirítear bacainní cosanta torainn;
- (b) sábháilteacht chrosairí comhréidhe a fheabhsú;
- (c) nuair is iomchuí, bonneagar iompair iarnróid a nascadh le bonneagar chalafoirt na n-uiscebhealaí intíre;
- (d) faoi réir anailís costais is tairbhe shocheacnamaíoch, bonneagar a fhorbairt do thraenacha ar mó é ná 740 m agus 1500 m agus 25.0 t d'ualach acastóra nuair a bheidh na línte iarnróid is ábhartha don trácht lasta á dtógáil agus á nuachóiriú;
- (e) teicneolaíochtaí nuálacha a fhorbairt agus a imscaradh le haghaidh iarnróid, lena bhforbraítear go háirithe obair Chomhghnóthas Shift2Rail agus Chomhghnóthas Iarnróid na hEorpa, go háirithe oibríocht traenach uathoibríoch, ardbhainistiú tráchta, agus nascacht dhigiteach do phaisinéirí bunaithe ar ERTMS agus cúpláin uathoibríocha dhigiteacha chomh maith le nascacht 5G;
- (f) agus bonneagar iarnróid á thógáil nó á uasghrádú, leanúnachas agus inrochtaineacht chonairí na gcoisithe agus na gcosán rothaíochta a áirithiú d'fhonn na modhanna gníomhacha iompair a chur chun cinn;
- (g) teicneolaíochtaí breoslaí ionadúla nuálacha a fhorbairt d'iarnróid, amhail hidrigin do stráicí atá díolmhaithe ón gceanglas leictriúcháin.

ROINN 2

BONNEAGAR IOMPAIR UISCEBHEALAÍ INTÍRE

Airteagal 20

Codanna den bhonneagar

1. Cuimseofar le bonneagar na n-uiscebhealaí intíre na nithe seo a leanas, go háirithe:
 - (a) aibhneacha;
 - (b) canálacha;
 - (c) lochanna;
 - (d) bonneagar gaolmhar amhail loic, ardaitheoirí, droichid, taiscumair agus bearta gaolmhara um chosc ar thuilte agus ar thriomach a bhféadfadh éifeachtaí dearfa a bheith acu maidir le loingseoireacht ar uiscebhealaí intíre;
 - (e) rochtain a fháil ar na huiscebhealaí agus na naisc leis an míle deireanach le críochfoirt ilmhódacha lasta atá nasctha le huiscebhealaí intíre, go háirithe i gcalafoirt intíre agus i gcalafoirt mhuirí;
 - (f) áiteanna feistithe agus scíthe;
 - (g) calafoirt intíre, lena n-áirítear bonneagar bunúsach calafoirt i bhfoirm imchuacha inmheánacha, ballaí cé, calaí cé, calaí, lamairní, duganna, cladáin, cúl-líonta, míntíriú talún agus an bonneagar is gá le haghaidh oibríochtaí

iompair laistigh de limistéar an chalafoirt agus lasmuigh de limistéar an chalafoirt;

- (h) trealamh gaolmhar;
 - (i) Córais TFC le haghaidh iompair, lena n-áirítear RIS;
 - (j) naisc na gcalafort intíre leis na modhanna eile sa ghréasán tras-Eorpach iompair.
 - (k) bonneagar a bhaineann le saoráidí do bhreoslaí ionadúla mar atá sainmhínithe i Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];
 - (l) bonneagar is gá le haghaidh oibríochtaí dramhaíola nialasaigh agus beart maidir leis an ngeilleagar ciorclach.
2. Féadfar an trealamh i gcomhair lastaí a luchtú agus a dhíluchtú agus earraí a stóráil i gcalafort intíre a áireamh ar an trealamh a bhaineann le huiscebhealaí intíre. Féadfar le trealamh gaolmhar córais tiomána agus oibriúcháin lena laghdaítear truailliú, amhail truailliú uisce agus aeir, ídiú fuinnimh agus déine carbóin a áireamh go háirithe. Féadfar saoráidí glactha le haghaidh dramhaíola, saoráidí leictreachais cois cladaigh, agus bonneagar breoslaí ionadúla eile le haghaidh soláthar agus gineadh agus saoráidí bailithe ola a úsáideadh cheana chomh maith le trealamh chun oighear a bhriseadh, trealamh le haghaidh seirbhísí hidreolaíocha agus trealamh le haghaidh dhreidireacht an tseolbhealaigh, an chalafoirt agus bealaí isteach chuig an gcalafort chun inseoltacht ar feadh na bliana go léir a áirithiú, a áireamh ar an trealamh sin freisin.
3. Beidh calafort intíre ina chuid den ghréasán cuimsitheach i gcás ina gcomhlíonfaidh sé na coinníollacha seo a leanas:
- (a) go bhfuil méid lasta trasloingsithe bliantúil ann ar mó é ná 500,000 tona. Beidh méid an lasta trasloingsithe bhliantúil iomlán bunaithe ar mheánmhéid na dtí bliana is deireanaí atá ar fáil, mar a fhoilseoidh Eurostat é.
 - (b) go mbeidh sé suite ar ghréasán uiscebhealaí intíre an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair.

Airteagal 21

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don ghréasán cuimsitheach

1. Áiríteoidh na Ballstáit go mbeidh na calafoirt intíre ar an ngréasán cuimsitheach faoin 31 Nollaig 2050:
- (a) go mbeidh sé nasctha leis an mbonneagar bóithre nó iarnróid;
 - (b) go dtairgfídh sé críochfort lasta ilmhódach amháin ar a laghad a bheidh ar oscailt do na hoibreoirí agus do na húsáideoirí uile ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus a chuirfidh muirir thrédhearcacha agus neamh-idirdhealaitheacha i bhfeidhm;
 - (c) go bhfuil feistithe le saoráidí chun feidhmíocht chomhshaoil soithí i gcalafort a fheabhsú, lena n-áirítear saoráidí glactha, saoráidí dígháis, bearta laghdaithe torainn, bearta chun truailliú aeir agus uisce a laghdú.
2. Áiríteoidh na Ballstáit go n-imscarfar bonneagar breoslaí ionadúla i gcalafort intíre i gcomhréir le ceanglais Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh].

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don chroíghréasán

1. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh calafoirt intíre an chroíghréasáin na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 21(1), pointí (a) agus (b), faoin 31 Nollaig 2030 agus in Airteagal 21(1), pointe (c), faoin 31 Nollaig 2040.
2. Áiritheoidh na Ballstáit go ndéanfar gréasán na n-uiscebhealaí intíre, lena n-áirítear naisc dá dtagraítear in Airteagal 20(1), pointe (e), a chothabháil chun loingseoireacht éifeachtúil, iontaofa agus shábháilte a chumasú d'úsáideoirí trí íoscheanglais uiscebhealaí agus íosleibhéil seirbhíse a áirithiú agus trí mheathlú na n-íoscheanglas sin nó aon cheann de na bunchritéir shainithe a ghabhann leo (Stádas Maith Loingseoireachta) a chosc.
3. Go sonrach, áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:

- (a) G soláthróidh aibhneacha, canálacha, lochanna, calafoirt intíre agus a mbealaí rochtana doimhneacht cainéal inseolta 2.5 m ar a laghad agus íosairde faoi dhroichid nach féidir a oscailt 5.25 m ar a laghad ag leibhéil uisce thagartha shainithe, a sháraíonn líon sainithe laethanta in aghaidh na bliana ar mheán staidrimh.

Déanfar na leibhéil uisce tagartha a bhunú ar bhonn líon na laethanta in aghaidh na bliana ar a ndeachaigh an leibhéal uisce iarbhir thar an leibhéal uisce tagartha sonraithe. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme lena sonrófar na leibhéil tagartha uisce dá dtagraítear san fhomhír roimhe seo in aghaidh na habhantraí. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 59(3).

Agus na leibhéil uisce thagartha á sonrú ag an gCoimisiún, cuirfidh sé san áireamh na ceanglais a leagtar amach i gcoinbhinsiúin idirnáisiúnta agus i gcomhaontuithe arna dtabhairt i gcrích idir na Ballstáit.

- (b) Foilseoidh na Ballstáit ar shuíomh gréasáin a bhfuil rochtain ag an bpobal air an líon laethanta in aghaidh na bliana dá dtagraítear faoi phointe (a) ar lena linn a sháraíonn an leibhéal uisce iarbhir an leibhéal uisce tagartha sonraithe do dhoimhneacht an chainéil loingseoireachta agus an meán-amanna feithimh ag gach loc;
 - (c) áiritheoidh oibreoirí loc go ndéanfar loic a oibriú agus a chothabháil sa chaoi is go n-íoslaghdófar na hamanna feithimh;
 - (d) tá aibhneacha, canálacha agus lochanna feistithe le RIS do gach seirbhís de réir Threoir 2005/44/CE⁵¹, chun faisnéis fíor-ama a ráthú d'úsáideoirí thar theorainneacha.
4. Arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh an Coimisiún díolúintí ó na híoscheanglais dá dtagraítear i bpointe (a) de mhír (3) a dheonú trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme. Beidh aon iarraidh ar dhíolúine bunaithe ar anailís chostais is tairbhe shocheacnamaíoch, ar mheasúnú ar shrianta sonracha

⁵¹ Treoir 2005/44/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Meán Fómhair 2005 maidir le seirbhísí faisnéise tráchta abhann comhchuibhithe (RIS) ar uiscebhealaí intíre sa Chomhphobal (IO L 255, 30.9.2005, lch. 152).

geografacha nó suntasacha fisiceach agus/nó ar na tionchair dhiúltacha a d'fhéadfadh a bheith ann ar an gcomhshaol agus ar an mbithéagsúlacht.

Aon mheathlú ar na híosccheanglais a eascraíonn as gníomhaíocht dhíreach an duine nó as easpa díchill i gcothabháil ghréasán na n-uiscebhealaí intíre, ní mheasfar é a bheith ina údar maith le díolúine a dheonú.

Féadfar díolúine a thabhairt do Bhallstáit i gcás *force majeure*. Athshlánóidh na Ballstáit na coinníollacha inseoltachta go dtí an stádas roimhe seo a luaithe a cheadaítear é sin.

Déanfar aon iarraidh ar dhíolúine a chomhordú agus a chomhaontú leis an mBallstát comharsanachta nó leis na Ballstáit chomharsanachta i gcás inarb infheidhme.

5. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme lena leagtar amach ceanglais lena gcomhlánaítear na híosccheanglais a bhunaítear i gcomhréir le pointe (a) de mhír (3), an dara fomhír, in aghaidh na habhantraí. D'fhéadfadh na ceanglais sin a bheith bainteach go háirithe leis an méid seo a leanas:

- (a) paraiméadair chomhlántacha le haghaidh uiscebhealaí sonracha d'aibhneacha saorshreafa;
- (b) Tosaíochtaí d'fhorbairt bhonneagar na n-uiscebhealaí intíre
- (c) sonraíochtaí do bhonneagar calafort intíre;
- (d) áiteanna agus seirbhísí iomchuí beart feistithe le haghaidh úsáideoirí tráchtála;
- (e) bonneagar fuinnimh ionadúil a úsáid chun rochtain uile-chonaire ar bhreoslaí ionadúla a áirithiú;
- (f) ceanglais maidir le cur i bhfeidhm digiteach na bpróiseas gréasán agus uathoibrithe;
- (g) athléimneacht an bhonneagair i gcoinne an athraithe aeráide, guaiseacha nádúrtha agus tubaistí de dhéantús an duine nó suaitheadh a chuirfear ar bun d'aon ghnó;
- (h) teicneolaíochtaí nua agus nuálaíocht le haghaidh breoslaí fuinnimh agus córais tiomána astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach agus a chur chun cinn.

Déanfar an gníomh cur chun feidhme dá dtagraítear sa chéad fhomhír a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 59(3).

6. Áiritheoidh an Coimisiún cur chuige comhleanúnach maidir le cur i bhfeidhm an stádais mhaith loingseoireachta san Aontas agus féadfaidh sé treoirlínte a ghlacadh chuige sin. Agus na híosccheanglais maidir le míreanna (e) agus (f) á mbunú aige, áiritheoidh an Coimisiún nach gcuirfear i mbaol an idir-inoibritheacht idir abhantracha.

Airteagal 23

Tosaíochtaí breise le haghaidh forbairt bhonneagar uiscebhealaí intíre

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le bonneagair na n-uiscebhealaí intíre, beidh tosaíocht, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 12 agus in Airteagal 13, ag an méid seo a leanas:

- (a) i gcás inarb iomchuí, caighdeáin níos airde a bhaint amach chun nuachóiriú a dhéanamh ar uiscebhealaí atá ann cheana agus chun uiscebhealaí nua a chruthú, chun éilimh an mhargaidh a shásamh;
- (b) bearta coisctheacha agus maolaithe i gcoinne tuilte agus triomaigh;
- (c) iompar inbhuanaithe, sábháilte agus slán ar uiscebhealaí intíre a chur chun cinn, lena n-áirítear laistigh de nóid uirbeacha;
- (d) nuachóiriú agus forbairt a dhéanamh ar thoilleadh an bhonneagair is gá le haghaidh oibríochtaí iompair laistigh de limistéar an chalafoirt.
- (e) bearta a chur chun cinn agus a fhorbairt chun feabhas a chur ar fheidhmíocht chomhshaoil bhonneagar iompair agus iompair na n-uiscebhealaí intíre, lena n-áirítear soithí a bhfuil astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle ag baint leo agus bearta chun an tionchar ar dhobharlaigh agus ar an mbithéagsúlacht atá ag brath ar uisce a mhaolú, i gcomhréir leis na ceanglais is infheidhme faoi dhlí an Aontais nó faoi chomhaontuithe idirnáisiúnta ábhartha.

ROINN 3

BONNEAGAR AN IOMPAIR MUIRÍ AGUS AN SPÁS MUIRÍ EORPACH

Airteagal 24

Codanna den bhonneagar

1. Déanann an Spás Muirí Eorpach na comhpháirteanna muirí a ndéantar cur síos orthu i mír 2 a nascadh agus a chomhtháthú leis an ngréasán talún trí bhealaí loingseoireachta gearrthurais a chruthú nó a uasghrádú idir dhá chalafort muirí nó níos mó ar chríoch an Aontais nó idir calafort amháin nó níos mó ar chríoch an Aontais agus calafort ar chríoch tríú tír chomharsanachta a bhfuil cósta aici ar na farraigí iniata le huiscí iata an Aontais, agus trí chalafóirt muirí a fhorbairt ar chríoch an Aontais agus a naisc chúlchríche chun iompar éifeachtúil, inmharthana agus inbhuanaithe a sholáthar le modhanna eile iompair.
2. Is éard atá sa Spás Muirí Eorpach:
 - (a) bonneagar an iompair muirí laistigh de limistéar calafóirt an chroíghréasáin agus an ghréasáin chuimsithigh;
 - (b) tairbhíonn gníomhaíochtaí is leithne ná a chéile nach bhfuil nasctha le calafóirt shonracha agus a théann chun tairbhe go forleathan don Spás Muirí Eorpach agus don tionscal muirí, amhail tacaíocht do ghníomhaíochtaí lena n-áirítear inseoltacht ar fud na bliana (briseadh), córais TFC le haghaidh iompair agus suirbhéanna hidreagrafacha.
3. Cuimseofar an méid seo a leanas go háirithe sa bhonneagar iompair muirí dá dtagraítear i bpointe (a) de mhír 2:
 - (a) calafóirt muirí, lena n-áirítear an bonneagar is gá le haghaidh oibríochtaí iompair laistigh de limistéar an chalafoirt;

- (b) bonneagar bunúsach calafoirt amhail imchuacha inmheánacha, ballaí cé, calaí, lamairní, dugáí, cadáin, cúl-líonta agus míntíriú talún;
- (c) canálacha mara;
- (d) áiseanna loingseoireachta;
- (e) bealaí isteach chuig calafoirt, seolbhealaí agus loic;
- (f) tonnchoisc;
- (g) naisc na gcalafort le gréasán tras-Eorpach iompair na modhanna eile iompair;
- (h) Córais TFC le haghaidh iompair, lena n-áirítear EMSWe agus VTMS;
- (i) bonneagar a bhaineann le saoráidí do bhreoslaí ionadúla mar atá sainmhínithe i Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];
- (j) féadfar a áireamh, go háirithe, ar threalamh a bhaineann le bonneagar an iompair mhuirí trealamh chun trácht agus lasta a bhainistiú, chun éifeachtaí diúltacha a laghdú, lena n-áirítear éifeachtaí diúltacha comhshaoil, agus chun breoslaí ionadúla a úsáid, mar aon le trealamh lena n-áirithítear inseoltacht ar feadh na bliana go léir, lena n-áirítear trealamh chun oighear a bhriseadh, trealamh le haghaidh suirbhéanna hidreolaíocha, agus trealamh le haghaidh dhreidireacht, chothabháil agus chosaint an chalafoirt agus bealaí isteach chuig an gcalafort.
- (k) bonneagar is gá le haghaidh oibríochtaí dramhaíola nialasaigh agus beart maidir leis an ngeilleagar ciorclach.

4. Beidh calafort muirí mar chuid den ghréasán cuimsitheach i gcás ina gcomhlíontar ar a laghad ceann amháin de na coinníollacha seo a leanas:

- (a) tá méid iomlán an tráchta paisinéirí bhliantúil níos mó ná 0,1 % de mhéid iomlán an tráchta paisinéirí bhliantúil do chalafoirt mhuirí uile an Aontais. Is ionann an méid tagartha don mhéid iomlán sin agus meánmhéid na dt trí bliana is deireanaí atá ar fáil, bunaithe ar na staitisticí arna bhfoilsiú ag Eurostat;
- (b) tá an méid an lasta bhliantúil iomláin a thagann tríd – cibé acu an bulclasta atá á láimhseáil nó nach ea – níos mó ná 0,1 % den lasta bliantúil iomlán comhfhreagrach a láimhseáiltear i gcalafoirt mhuirí uile an Aontais. Is ionann an méid tagartha don mhéid iomlán sin agus meánmhéid na dt trí bliana is deireanaí atá ar fáil, bunaithe ar na staitisticí arna bhfoilsiú ag Eurostat;
- (c) tá an calafort muirí suite ar oileán agus tugann sé an t-aon phointe rochtana ar réigiún NUTS 3 sa ghréasán cuimsitheach;
- (d) tá an calafort muirí suite i gceann de na réigiúin is forimeallaí nó i limistéar forimeallach, lasmuigh de gha 200 km ón gcalafort eile is gaire sa ghréasán cuimsitheach.

Airteagal 25

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don ghréasán cuimsitheach

1. Áiríteoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:

- (a) go n-imscarfar bonneagar breoslaí ionadúla i gcalafoirt mhuirí an ghréasáin chuimsithigh i gcomhréir iomlán le ceanglais Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];
 - (b) go bhfuil calafoirt mhuirí an ghréasáin chuimsithigh feistithe leis an mbonneagar is gá chun feidhmíocht chomhshaoil na long i gcalafoirt a fheabhsú, i measc saoráidí glactha eile don seachadadh dramhaíola ó longa i gcomhréir le Treoir (AE) 2019/883 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵²;
 - (c) Cuirtear VTMISS agus SafeSeaNet chun feidhme i gcomhréir le Treoir 2002/59/CE;
 - (d) cuirtear ionaid ilfhreastail náisiúnta mhuirí chun feidhme i gcomhréir le Rialachán (AE) 2019/1239.
2. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas, ón 31 Nollaig 2050 ar aghaidh:
- (a) go nascfar calafoirt mhuirí an ghréasáin chuimsithigh leis an mbonneagar iarnróid agus bóithre agus, i gcás inar féidir, le huiscebhealaí intíre, ach amháin i gcás ina gcoisceann srianta sonracha geografacha nó fisiceach nasc den sórt sin;
 - (b) go gcuirfidh aon chalafort mhuirí den ghréasán cuimsitheach a fhreastalaíonn ar thrácht lasta críochfort lasta ilmhódach amháin ar a laghad ar fáil a bheidh ar oscailt do gach oibreoir agus úsáideoir ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus go gcuirfidh sé muirir thrédhearcacha agus neamh-idirdhealaitheacha i bhfeidhm.
 - (c) go gceanglóidh canálacha mara, seolbhealaí calafoirt agus inbhir dhá fharraige, nó go dtabharfaidh siad rochtain ón muir ar chalafort mhuirí agus go mbeidh siad ag freagairt d'uiscebhealaí intíre a chomhlíonann ceanglais Airteagal 22.
 - (d) go bhfuil calafoirt mhuirí an ghréasáin chuimsithigh atá nasctha le huiscebhealaí intíre feistithe le hacmhainneacht láimhseála thiomanta do shoithí uiscebhealaí intíre.
3. Arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh an Coimisiún díolúintí ó na híoscceanglais dá dtagraítear i mír (2) a dheonú trí bhithin gníomhartha cur chun feidhme. Beidh aon iarraidh ar dhíolúine bunaithe ar anailís chostais is tairbhe shocheacnamaíoch, ar mheasúnú ar shrianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceach agus/nó ar na tionchair dhiúltacha a d'fhéadfadh a bheith ann ar an gcomhshaol agus ar an mbithéagsúlacht.

Airteagal 26

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don chroíghréasán

1. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar muiriompair an chroíghréasáin Airteagal 25(1).

⁵² Treoir (AE) 2019/883 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Aibreán 2019 maidir le saoráidí glactha calafoirt don seachadadh dramhaíola ó longa, lena leasaítear Treoir 2010/65/AE agus lena n- aisghairtear Treoir 2000/59/CE (IO L 151, 7.6.2019, lch. 116).

2. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar muiriompair an chroíghréasáin na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 25(2) faoin 31 Nollaig 2030.
3. Arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh an Coimisiún díolúintí ó na híoscheanglais dá dtagraítear i mír (2) a dheonú trí bhithin gníomhartha cur chun feidhme. Beidh aon iarraidh ar dhíolúine bunaithe ar anailís chostais is tairbhe shocheacnamaíoch, ar mheasúnú ar shrianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiciúla agus/nó ar na tionchair dhiúltacha a d'fhéadfadh a bheith ann ar an gcomhshaol agus ar an mbithéagsúlacht.

Airteagal 27

Tosaíochtaí breise le haghaidh fhorbairt an bhonneagair mhuirí

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le bonneagar muirí, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí a leagtar amach in Airteagail 12 agus 13, ar an méid seo a leanas:

- (a) rochtain mhuirí a uasghrádú, amhail tonnuisce, cainéil farraige, seolbhealaí, loic, dreidireacht chaipitil agus áiseanna loingseoireachta;
- (b) bonneagar bunúsach calafoirt a thógáil nó a uasghrádú, amhail imchuach inmheánacha, ballaí cé, bearta feistithe, lamairní, duganna, cladáin, cúl-líonta agus míntíriú talún;
- (c) feabhas a chur ar an digitíú agus ar na próisis uathoibrithe, go háirithe i bhfianaise an mhéadaithe ar an tsábháilteacht, ar an tslándáil agus ar an inbhuanaitheacht;
- (d) teicneolaíochtaí nua agus nuálaíocht le haghaidh breoslaí fuinnimh agus córais tiomána astaíochtaí nialasacha agus ísealcharbóin a thabhairt isteach agus a chur chun cinn;
- (e) feabhas a chur ar athléimneacht na slabhraí lóistíochta agus na trádála idirnáisiúnta muirí, lena n-áirítear i ndáil le hoiriúnú don athrú aeráide;
- (f) bearta laghdaithe torainn agus bearta éifeachtúlachta fuinnimh;
- (g) soithí astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle a chur chun cinn a fhónann agus a oibríonn naisc loingseoireachta gearrthuais, agus bearta a fhorbairt chun feabhas a chur ar fheidhmíocht chomhshaoil an iompair mhuirí do chuairteanna ar chalafoirt nó do optamú shlabhra an tsoláthair i gcomhréir leis na ceanglais is infheidhme faoi dhlí an Aontais nó faoi chomhaontuithe idirnáisiúnta ábhartha.

ROINN 4

BONNEAGAR IOMPAIR DE BHÓTHAR

Airteagal 28

Codanna den bhonneagar

1. Cuimseoidh bonneagar iompair de bhóthar na nithe seo leanas, go háirithe:
 - (a) bóithre, lena n-áirítear:
 - (i) droichid;
 - (ii) tolláin;
 - (iii) acomhail;
 - (iv) crosairí;
 - (v) acomhail mótarbhealaí;
 - (vi) crua-ghruanna;
 - (vii) limistéir pháirceála agus scíthe, lena n-áirítear limistéir pháirceála le haghaidh feithiclí tráchtála atá sábháilte agus slán;
 - (viii) córas meáigh-faoi-shiúl
 - (ix) bonneagar a bhaineann le saoraidí do bhreoslaí ionadúla i gcomhréir iomlán le ceanglais Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];
 - (x) tionchar maolaitheach an bhonneagair ar an gcomhshaol;
 - (b) trealamh gaolmhar;
 - (c) Córais TFC le haghaidh an iompair;
 - (d) bealaí rochtana agus an nasc leis an míle dheireanach le críochfoirt lasta ilmhódaigh;
 - (e) naisc na gcríochfort lasta agus na n-ardán lóistíochta leis na modhanna eile sa ghréasán tras-Eorpach iompair;
 - (f) críochfoirt busanna.
2. Is iad na bóithre dá dtagraítear i bpointe (a) de mhír 1 na bóithre sin a bhfuil ról tábhachtach acu sa trácht fadraoin lasta agus paisinéirí, a chomhtháthaíonn na príomh-lárionaid uirbeacha agus eacnamaíocha agus a idirnascair le modhanna eile iompair.
3. Áiritheofar, go háirithe, sa trealamh a bhaineann le bóithre, trealamh don bhainistiú tráchta, don fhaisnéis agus don treoraíocht bealaigh, trealamh chun muirir ar dholáí agus úsáideoirí a thobhach, trealamh sábháilteachta, trealamh chun éifeachtaí diúltacha ar an gcomhshaol a laghdú, chun feithiclí a bhfuil modhanna tiomána malartacha acu a bhreoslú nó a luchtú, agus trealamh do limistéir pháirceála atá slán sábháilte le haghaidh feithiclí tráchtála.

Airteagal 29

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don ghréasán cuimsitheach

1. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:
 - (a) go ndéanfar sábháilteacht an bhonneagair iompair de bhóthar a áirithiú, go ndéanfar faireachán uirthi, agus, nuair is gá, go ndéanfar í a fheabhsú i

gcomhréir le Treoir 2008/96/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵³;

- (b) go ndéanfar na bóithre a dhearadh, a thógáil nó a uasghrádú agus go gcothabhálfar iad leis an leibhéal is airde sábháilteachta sa trácht, go háirithe trí na teicneolaíochtaí is déanaí a chur chun feidhme;
- (c) go ndéantar na bóithre a dhearadh, a thógáil nó a uasghrádú agus go ndéantar iad a chothabháil leis an leibhéal is airde cosanta comhshaoil, lena n-áirítear, de réir mar is iomchuí, trí dhromchlaí bóithre ísealtorainn agus uisce reatha a bhailiú, a chóireáil agus a scaoileadh;
- (d) go gcomhlíonfaidh tolláin bóithre ar faide iad ná 500 m Treoir 2004/54/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁴;
- (e) go n-áiríteofar idir-inoibritheacht na gcóras bailithe dolaí, i gás inarb infheidhme, i gcomhréir le Treoir (AE) 2019/520 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁵ agus le Rialachán Cur chun Feidhme C/2019/9080 ón gCoimisiún⁵⁶ agus Rialachán Tarmligthe C/2019/8369 ón gCoimisiún⁵⁷;
- (f) i gcás inarb infheidhme, toibhítear na dolaí nó na muirir ar úsáideoirí i gcomhréir le Treoir 1999/62/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵⁸;
- (g) go gcomhlíonfaidh aon chóras cliste iompair maidir le bonneagar iompair de bhóthar Treoir (AE) [...] maidir leis an gcreat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh agus go n-úsáidfear é ar bhealach a bheidh ag teacht leis na gníomhartha tarmligthe arna nglacadh faoin Treoir sin⁵⁹;
- (h) go n-úsáidfear bonneagar breoslaí ionadúla ar an ngréasán bóithre i gcomhréir iomlán le ceanglais Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh].

2. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar bóithre an ghréasáin chuimsithigh na ceanglais seo a leanas faoin 31 Nollaig 2050:

⁵³ Treoir 2008/96/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Samhain 2008 maidir le sábháilteacht bonneagair bhóithre a bhainistiú (IO L 319, 29.11.2008, lch. 59).

⁵⁴ Treoir 2004/54/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 29 Aibreán 2004 maidir leis na híoscheanglais sábháilteachta do tholláin sa Ghréasán tras-Eorpach bóithre (IO L 167, 30.4.2004, lch. 39);

⁵⁵ Treoir (AE) 2019/520 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Márta 2019 maidir le hidir-inoibritheacht na gcóras leictreonach dolaí bóthair agus lena n-éascaítear malartú trasteorann faisnéise faoi mhainneachtain dolaí a íoc san Aontas, (IO L 91, 29.3.2019, lch. 45).

⁵⁶ Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2020/204 ón gCoimisiún an 28 Samhain 2019 maidir le hoibleagáidí mionsonraithe soláthraithe Eorpacha um Sheirbhís Dolaí Leictreonacha, inneachar fosta an ráitis fearainn Eorpaigh um Sheirbhís Dolaí Leictreonacha, comhéadain leictreonacha, ceanglais maidir le comhpháirteanna idir-inoibritheachta agus lena n-aisghairtear Cinneadh 2009/750/CE (IO L 43, 17.2.2020, lch. 49).

⁵⁷ Rialachán Tarmligthe (AE) 2020/203 ón gCoimisiún an 28 Samhain 2019 maidir le haicmiú feithiclí, oibleagáidí úsáideoirí Eorpacha um Sheirbhís Dolaí Leictreonacha, ceanglais maidir le comhpháirteanna idir-inoibritheachta agus íoschritéir incháilitheachta maidir le comhlachtaí dá dtugtar fôgra (IO L 43, 17.2.2020, lch. 41).

⁵⁸ Treoir 1999/62/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Meitheamh 1999 maidir le muirir ar úsáid bonneagar áirithe a ghearradh ar fheithiclí earraí troma (IO L 187, 20.7.1999, lch. 42).

⁵⁹ Treoir 2021/... lena n-athbhreithnítear Treoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Iúil 2010 maidir le creat chun Córais Chliste Iompair a imscaradh i réimse an iompair de bhóthar agus le haghaidh comhéadan le modhanna eile iompair (IO L [...]).

- (a) go mbeidh an bóthar deartha, tógtha nó uasghrádaithe go speisialta do mhótarthrácht agus:
 - (i) go mbeidh sé feistithe, ach amháin ag pointí speisialta nó go sealadach, le carrbhealaí ar leith don trácht ó dhá threo, scartha ó chéile le stiall dealaithe nach bhfuil beartaithe le haghaidh tráchta, nó go heisceachtúil, trí mhodhanna eile;
 - (ii) nach dtrasnóidh sé ar comhréidh le haon bhóthar, iarnród, trambhealach, raon rothar nó cosán; agus
 - (iii) nach bhfreastalóidh ar áitribh atá ar an teorainn leis.
 - (b) go mbeidh limistéir scithe ar fáil ag achar nach mó ná 60 km ó chéile, lena gcuirtear spás páirceála leordhóthanach, trealamh sábháilteachta agus slándála ar fáil, agus saoráidí iomchuí, lena n-áirítear saoráidí sláintíochta, a fhreastalóidh ar riachtanais lucht saothair éagsúil;
 - (c) go mbeidh limistéir pháirceála atá sábháilte agus slán ar fáil ag achar 100 km ar a mhéad ó chéile, ina gcuirfear spás páirceála leordhóthanach ar fáil le aghaidh feithiclí tráchtála agus a chomhlíonann na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 8(1), pointe (a) de Rialachán (AE) 2020/1054⁶⁰;
 - (d) go ndeanfar córais mheáigh-faoi-shiúl a shuiteáiltear ag achar nach mó ná 300 km ó chéile. Beifear in ann feithiclí agus cónaisc feithiclí ar dócha gur sháraigh siad na meáchain údaráithe uasta a leagtar amach i dTreoir 96/53/CE a shainaithint le córais mheáigh-faoi-shiúl.
3. Áiríteoidh na Ballstáit, faoin 31 Nollaig 2030, go n-imscarfar nó go n-úsáidfear na modhanna chun teagmhais nó dálaí a bhaineann le sábháilteacht a bhrath, agus go mbaileofar na sonraí ábhartha maidir le trácht ar bhóithre, chun críche íosfhaisnéis maidir le trácht uilíoch a bhaineann le sábháilteacht ar bhóithre a chur ar fáil mar a shainmhínítear i Rialachán Tarmligthe 886/2013 ón gCoimisiún⁶¹.
4. Arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh an Coimisiún díolúintí ón gceanglas a leagtar amach i mír 2, pointe (a), a dheonú trí bhithin gníomhartha cur chun feidhme, go háirithe i gcás nach rachaidh an dlús tráchta thar 10,000 feithicil in aghaidh an lae sa dá threo, nó nuair atá srianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha ann, fad is a áirithítear leibhéal iomchuí sábháilteachta. Beidh aon iarraidh ar dhíolúine bunaithe ar anailís chostais is tairbhe shocheacnamaíoch, ar mheasúnú ar shrianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha agus/nó ar thionchair dhiúltacha fhéideartha ar an gcomhshaol agus ar an mbithéagsúlacht i dtaca le hinfheistíochtaí.

⁶⁰ Rialachán (AE) 2020/1054 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Iúil 2020 lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 561/2006 a mhéid a bhaineann le riachtanais íosta maidir le huastréimhsí tiomána laethúla agus seachtainiúla, íos-sosanna agus tréimhsí scithe laethúla agus seachtainiúla, agus Rialachán (AE) Uimh. 165/2014 a mhéid a bhaineann suíomh le tacagraif (IO L 249, 31.7.2020, lch. 1)

⁶¹ Rialachán tarmligthe (AE) Uimh. 886/2013 ón gCoimisiún an 15 Bealtaine 2013 lena bhforlíontar Treoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le sonraí agus nósanna imeachta chun forálacha a dhéanamh i ndáil le híosfhaisnéis uilechoiteann tráchta maidir le sábháilteacht ar bhóithre a sholáthar saor in aisce d'úsáideoirí, más féidir (IO L 247, 18.9.2013, lch. 6).

Airteagal 30

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don chroíghréasán agus don chroíghréasán breisithe

1. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar bóithre an chroíghréasáin agus an chroíghréasáin bhreisithe Airteagal 29(1).
2. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar bóithre an chroíghréasáin agus an chroíghréasáin bhreisithe na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 29(2), pointí (a), (c) agus (d), faoin 31 Nollaig 2040.
3. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar bóithre an chroíghréasáin agus an chroíghréasáin bhreisithe na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 29(2), pointe (b), faoin 31 Nollaig 2030.
4. Áiritheoidh na Ballstáit go gcomhlíonfaidh bonneagar bóithre an chroíghréasáin na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 29(3) faoin 31 Nollaig 2025.
5. Arna iarraidh sin do Bhallstát, i gcásanna cuí-réasúnaithe, féadfaidh an Coimisiún díolúintí ón gceanglas a leagtar amach in Airteagal 29(2), pointe (a), a dheonú trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme, go háirithe i gcás nach dtéann an dlús tráchta thar 10,000 feithicil in aghaidh an lae sa dá threo, nó má tá srianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha ann, fad is a áirithítear leibhéal iomchuí sábháilteachta. Beidh aon iarraidh ar dhiolúine bunaithe ar anailís chostais/sochair agus shocheacnamaíocha, ar mheasúnú ar shrianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha agus/nó ar thionchair dhiúltacha fhéideartha ar an gcomhshaol agus ar an mbithéagsúlacht i dtaca le hinfheistíochtaí.

Airteagal 31

Tosaíochtaí breise le haghaidh fhorbairt an bhonneagair de bhóthar

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le bonneagar bóithre, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagail 12 agus 13, ar an méid seo a leanas:

- (a) sábháilteacht ar bhóithre a fheabhsú agus a chur chun cinn, agus riachtanais úsáideoirí leochaileacha agus úsáideoirí bóithre maidir lena n-éagsúlacht go léir á gcur san áireamh, go háirithe daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe;
- (b) brú tráchta ar na bóithre atá ann cheana a mhaolú, go háirithe trí bhainistiú cliste tráchta, lena n-áirítear muirir phlódaithe dhinimiciúla nó dolaí a athrú bunaithe ar an am den lá, den tseachtain nó den séasúr;
- (c) teicneolaíochtaí nuálacha a thabhairt isteach chun feabhas a chur ar chomhlíonadh chreat dlíthiúil an Aontais maidir le hiompar de bhóthar, lena n-áirítear uirlisí forfheidhmiúcháin cliste agus uathoibrithe agus bonneagar cumarsáide 5G;
- (d) agus bonneagar bóithre á thógáil nó á uasghrádú, leanúnachas agus inrochtaineacht chonairí na gcoisithe agus na gcosán rothaíochta a áirithiú d'fhoth na modhanna gníomhacha iompair a chur chun cinn.

ROINN 5

BONNEAGAR AERIOMPAIR

Airteagal 32

Codanna den bhonneagar

1. Cuimseofar le bonneagar aeriompair na nithe seo a leanas, go háirithe:
 - (a) aerspás, bealaí agus aerbhealaí;
 - (b) aerfoirt, lena n-áirítear an bonneagar agus an trealamh is gá d'oibríochtaí ar talamh agus d'oibríochtaí iompair laistigh de limistéar an aerfoirt, d'aerfoirt agus do chalafoirt spáis;
 - (c) naisc na n-aerfort leis na modhanna eile sa ghréasán tras-Eorpach iompair;
 - (d) Córais BAT/SAL agus an trealamh gaolmhar, lena n-áirítear trealamh spásbhunaithe;
 - (e) bonneagar a bhaineann le breoslaí ionadúla, agus soláthar leictreachais le haghaidh aerárthaí do-aistrithe mar a shainmhínítear i Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];
 - (f) bonneagar chun breoslaí ionadúla a tháirgeadh ar an láthair agus éifeachtúlacht fuinnimh a fheabhsú agus astaíochtaí aeráide, astaíochtaí comhshaoil agus astaíochtaí torainn ó aerfoirt nó ó oibríochtaí aerfoirt gaolmhara a laghdú, amhail seirbhísí láimhseála ar an talamh, oibríochtaí aerárthaí agus iompar paisinéirí ar talamh;
 - (g) bonneagar a úsáidtear chun dramhaíl ar leithligh a bhailiú, chun dramhaíl a chosc agus chun gníomhaíochtaí a dhéanamh i réimse an gheilleagair chiorclaigh.
2. Beidh aerfort mar chuid den ghréasán cuimsitheach, i gcás ina gcomhlíonfaidh sé ceann amháin ar a laghad de na coinníollacha seo a leanas:
 - (a) i gcás aerfoirt lasta, gur 0,2 % ar a laghad de mhéid bliantúil iomlán lasta aerfoirt uile an Aontais atá sa mhéid iomlán bliantúil lasta.
 - (b) i gcás aerfoirt paisinéirí, gur 0,1 % ar a laghad de líon bliantúil iomlán an tráchta paisinéirí in aerfoirt uile an Aontais atá i dtrácht bliantúil iomlán paisinéirí, ach amháin má tá an t-aerfort i dtrácht suite níos mó ná 100 km ón aerfort is gaire sa ghréasán cuimsitheach, nó níos mó ná 200 km áit a bhfuil líne iarnróid ardluais sa réigiún ina bhfuil sé suite;

Tá an méid bliantúil iomlán paisinéirí agus an méid bliantúil iomlán lasta bunaithe ar mheánmhéid na dtrí bliana is deireanaí atá ar fáil, arna fhoilsiú ag Eurostat.

Airteagal 33

Ceanglais maidir le bonneagar iompair don chroíghréasán agus don ghréasán cuimsitheach

1. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:

- (a) go mbeidh aerfoirt an chroighréasáin nasctha leis an ngréasán iarnróid fad-achair, lena n-áirítear an gréasán iarnróid ardluais, agus le bonneagar iompair de bhóthar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair faoin 31 Nollaig 2030, ach amháin i gcás ina gcoiscfidh srianta sonracha geografacha nó fisiceacha naisc den sórt sin;
- (b) Maidir le haerfoirt an ghréasáin chuimsithigh a bhfuil méid iomlán tráchtá bhliantúil paisinéirí iontu ar mó ná ceithre mhilliún paisinéir, go mbeidh siad nasctha leis an ngréasán iarnróid fad-achair, lena n-áirítear leis an ngréasán iarnróid ardluais, agus le bonneagar iompair de bhóthar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair faoin 31 Nollaig 2050, ach amháin i gcás ina gcoiscfidh srianta sonracha geografacha nó fisiceacha naisc den sórt sin;
- (c) go dtairgfídh aon aerfort ar a gcríocha críochfort amháin ar a laghad a bheidh ar oscailt do na hoibreoirí agus do na húsáideoirí uile ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus a chuirfidh muirir thrédhearcacha agus neamh-idirdhealaitheacha i bhfeidhm;
- (d) Tá feidhm ag comhchaighdeáin bhunúsacha maidir le heitlíocht shibhialta a chosaint ar ghníomhartha de chur isteach neamhdhleathach, mar a ghlac an tAontas iad i gcomhréir le Rialachán (CE) Uimh. 300/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁶², maidir leis an mbonneagar aeriompair.
- (e) is amhlaidh atá an bonneagar um bainistiú aerthráchtá le gur féidir an tAerspás Eorpach Aonair a chur chun feidhme, i gcomhréir le Rialachán (CE), Uimh. 549/2004 (CE), Uimh 550/2004, (CE) Uimh 551/2004 agus (AE) Uimh 2018/1139, maidir le hoibríochtaí aeriompair, chun feidhmíocht agus inbhuanaitheacht an chórais eitlíochta Eorpaigh, rialacha cur chun feidhme agus sonraíochtaí an Aontais a fheabhsú.
- (f) Imscarfar bonneagar breoslaí ionadúla in aerfoirt i gcomhlíontacht iomlán na gceanglas a shainítear i Rialachán (AE) [...] [maidir le bonneagar breoslaí ionadúla a imscaradh];
- (g) déantar foráil sa bhonneagar aeriompair maidir le soláthar réamhchóirithe aeir le haghaidh aerárthaí do-aistrithe.

2. Arna iarraidh sin do Bhallstát, féadfaidh an Coimisiún, i gcásanna cuí-réasúnaithe, díolúintí a dheonú trí bhithin gníomhartha cur chun feidhme maidir leis na ceanglais a leagtar amach i mír 1, pointí (a), (b), (c) agus (g). Beidh aon iarraidh ar dhíolúine bunaithe ar anailís chostais is tairbhe shocheacnamaíoch nó bainfidh sé leis na srianta sonracha geografacha nó suntasacha fisiceacha agus sa chás nach bhfuil córas iarnróid ar an gcríoch.

Airteagal 34

Tosaíochtaí breise le haghaidh fhorbairt an bhonneagair aeriompair

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le bonneagar aeriompair, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí a leagtar amach in Airteagal 12 agus in Airteagal 13, ar an méid seo a leanas:

⁶² Rialachán (CE) Uimh. 300/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Márta 2008 maidir le rialacha comhchoiteanna i réimse slándála na heitlíochta sibhialta agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 2320/2002 (IO L 97, 9.4.2008, lch. 72).

- (a) fuinneamh agus éifeachtúlacht oibríochtúil na n-aerfort a mhéadú;
- (b) tacú le cur chun feidhme an Aerspáis Eorpaigh Aonair agus córais idir-inoibritheacha, go háirithe na córais sin arna bhforbairt ag an tionscadal SESAR i gcomhréir le Máistirphlean BAT na hEorpa;
- (c) feabhas a chur ar an digitiú agus ar na próisis uathoibrithe, go háirithe i bhfianaise an mhéadaithe ar an tsábháilteacht agus ar an tslándáil;
- (d) idirnaise ilmhódacha idir aerfoirt agus bonneagar modhanna eile iompair a fheabhsú, agus idir aerfoirt agus nód uirbeacha i gcás inarb iomchuí;
- (e) inbhuanaitheacht a fheabhsú agus tionchair aeráide, comhshaoil agus torainn a mhaolú, go háirithe trí theicneolaíochtaí nua agus nuálaíocht, breoslaí ionadúla, aerárthaí astaíochtaí ísealcharbóin agus astaíochtaí nialasacha agus bonneagar ísealcharbóin a thabhairt isteach.

ROINN 6

BONNEAGAR LE HAGHAIDH CRÍOCHFOIRT LASTA ILMHÓDACHA

Airteagal 35

Críochfoirt lasta ilmhódacha a shainnithint

1. Críochfoirt lasta ilmhódacha an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, is críochfoirt iad atá:
 - (a) suite i gcalafoirt mhuirí an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, mar a liostaítear in Iarscríbhinn II;
 - (b) suite i gcalafoirt intíre an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, mar a liostaítear in Iarscríbhinn II;
 - (c) suite laistigh de nód uirbeach nó gar do cheann;
 - (d) aicmithe mar chríochfoirt iarnróid de chuid an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair, mar a liostaítear in Iarscríbhinn II.
2. Áiríteoidh na Ballstáit go mbeidh toilleadh leordhóthanach críochfoirt lasta ilmhódacha ann le freastal ar an ngréasán tras-Eorpach iompair, le déileáil leis na sreabha tráchta atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo, go háirithe sreabha tráchta lena bhfreastalaítear ar nód uirbeacha, ar lárionaid thionsclaíocha, ar chalafoirt agus ar mhoil lóistíochta.
3. Laistigh de 2 bhliain ó theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, déanfaidh na Ballstáit anailís mhargaidh agus anailís ionchasach ar chríochfoirt lasta ilmhódacha ar a gcríoch. Déanfar an méid seo a leanas, ar a laghad, leis an anailís sin:
 - (a) scrúdú a dhéanamh ar shreabha tráchta lasta atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo, lena n-áirítear sreabha tráchta lasta a iompraítear ar na bóithre;
 - (b) críochfoirt lasta ilmhódacha an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair atá ann faoi láthair ar a gcríoch a shainnithint, agus measúnú a dhéanamh ar an ngá atá le críochfoirt lasta ilmhódacha nua nó acmhainneacht bhreise trasloingithe i gcríochfoirt atá ann cheana;

- (c) anailís a dhéanamh ar an gcaoi a bhféadfaí dáileadh leordhóthanach na gcríochfort lasta ilmhódach a áirithiú le hacmhainneacht leordhóthanach trasloingithe chun freastal ar na riachtanais a shainaithnítear i bpointe (b). Cuirfear san áireamh leis sin na críochfoirt atá suite i limistéir teorann de chuid Ballstát comharsanach.

Rachaidh na Ballstáit i gcomhairle le seoladóirí agus le hoibreoirí iompair agus lóistíochta a oibríonn ar a gcríoch. Cuirfidh siad torthaí an chomhairliúcháin sin san áireamh ina n-anailís.

- 4. Ar bhonn na hanailíse faoi mhír 3, forbróidh na Ballstáit plean gníomhaíochta maidir le gréasán de chríochfort lasta ilmhódacha a fhorbairt. Cuirfear torthaí na hanailíse agus an plean gníomhaíochta faoi bhráid an Choimisiúin tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis an anailís a thabhairt chun críche, maille le liosta de chríochfoirt iarnróid a mholann an Ballstát a chur le hIarscríbhinní I agus II.
- 5. Beidh críochfort iarnróid mar chuid den ghréasán tras-Eorpach iompair agus liostófar é in Iarscríbhinní I agus II i gcás ina gcomhlíontar ar a laghad ceann amháin de na coinníollacha seo a leanas:
 - (a) beidh trasloingiú bliantúil an lasta níos mó ná 800,000 tonna, i gcás lasta nach bulclasta é, nó beidh sé níos mó ná 0.1 % den lasta bliantúil iomlán comhfhreagrach a láimhseáiltear i gcalafoirt mhuirí uile an Aontais, i gcás bulclasta;
 - (b) is é an príomhchríochfort iarnróid ainmnithe ag an mBallstát le haghaidh réigiún NUTS 2 é, i gcás nach bhfuil críochfoirt iarnróid ar bith a chomhlíonann pointe (a) sa réigiún NUTS 2 sin,
 - (c) molann an Ballstát é i gcomhréir le mír 4.

Airteagal 36

Comhpháirteanna den bhonneagar

Cuimseofar na nithe seo a leanas, go háirithe, le críochfoirt lasta ilmhódacha:

- (a) bonneagar lena ndéantar na modhanna éagsúla iompair laistigh de limistéar críochfoirt nó gar dó a idirascadh;
- (b) trealamh amhail craenacha, iompróirí, nó fearais eile trasloingithe chun lasta a bhogadh idir modhanna iompair éagsúla agus chun lasta a shuíomh agus a stóráil;
- (c) limistéir thiomnaithe amhail limistéar geata, limistéar láithreach maolánach agus feithimh, limistéar trasloingithe agus lánáí tiomána nó lastála;
- (d) córais TFC is ábhartha d'oibríochtaí éifeachtúla críochfoirt amhail na hoibríochtaí sin lena n-éascaítear an phleanáil acmhainne, oibríochtaí iompair, naisc idir na modhanna, agus an trasloingiú;
- (e) bonneagar a bhaineann le saoráidí le haghaidh breoslaí malartacha.

Airteagal 37

Ceanglais maidir le bonneagar iompair

1. Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas ar bhealach cóir neamh-idirdhealaitheach maidir leis na críochfoirt lasta ilmhódacha dá dtagraítear in Airteagal 35(1):
 - (a) go gceanglófar iad leis na modhanna iompair atá ar fáil sa limistéar, i gcás inar féidir, ach amháin mura mbeidh údar leis sin i dtéarmaí costais-sochair socheacnamaíocha;
 - (b) go bhfeisteofar iad le stáisiún athluchtaithe amháin ar a laghad mar a shainmhínítear in Airteagal 2, pointe (43) de Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagar breoslaí malartacha] tiomnaithe chun freastal ar fheithiclí tromshaothair, faoin 31 Nollaig 2030;
 - (c) go bhfeisteofar iad le huirlisí digiteacha chun an méid seo a leanas a áirithiú faoin 31 Nollaig 2030:
 - (i) oibríochtaí éifeachtúla críochfoirt amhail fótaigheataí, córas oibríochta críochfoirt, brathadóir digiteach teachta agus imeachta do thiománaithe, ceamaraí nó braiteoirí eile ar threalamh trasloingithe chomh maith le córais ceamara taobh na traenach;
 - (ii) soláthar sreabha faisnéise laistigh de chríochfort agus idir na modhanna iompair feadh an tslabhra lóistíochta agus an chríochfoirt.
2. Áiritheoidh na Ballstáit ar bhealach cóir neamh-idirdhealaitheach go mbeidh na críochfoirt lasta ilmhódacha dá dtagraítear in Airteagal 35(1) agus atá nasctha leis an ngréasán iarnróid in ann gach cineál aonaid lastála idirmhódaigh a láimhseáil, faoin 31 Nollaig 2030, má aicmítear na cineálacha aonaid lastála idirmhódach mar chríochfoirt idirmhódacha agus má dhéanann siad trasloingiú ingearach.
3. Áiritheoidh na Ballstáit ar bhealach cóir neamh-idirdhealaitheach go mbeidh na críochfoirt lasta ilmhódacha dá dtagraítear in Airteagal 35(1) agus atá nasctha leis an ngréasán iarnróid in ann, faoin 31 Nollaig 2040, freastal ar thraenacha atá 740 m ar fhad gan iad a láimhsiú nó, mura bhfuil sé sin inmharthana ó thaobh na heacnamaíochta de, go ndéanfar na bearta iomchuí chun feabhas a chur ar an éifeachtúlacht oibríochtúil a bhaineann le freastal ar thraenacha atá 740 m ar fhad, amhail síneadh a chur le taobhlaigh amach agus isteach agus iad a leictriú, athruithe ar chórais chomharthaíochta agus feabhsuithe ar chumraíocht an iarnróid.
4. Áiritheoidh na Ballstáit ar bhealach cóir neamh-idirdhealaitheach go mbeidh na críochfoirt lasta ilmhódacha dá dtagraítear in Airteagal 35(1) agus atá nasctha leis an ngréasán iarnróid in ann, faoin 31 Nollaig 2050, aon traen atá 740 m ar fhad a láimhseáil gan í a láimhsiú.
5. Arna iarraidh sin ag Ballstát, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, féadfaidh an Coimisiún díolúintí ó na hoibleagáidí faoi mhíreanna 1 go 4 a dheonú trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme i gcás nach féidir údar cuí a thabhairt d'infheistíochtaí i mbonneagar i dtéarmaí costais-sochair socheacnamaíocha, go háirithe nuair a bhíonn an críochfort suite i limistéar atá srianta ó thaobh spáis de.

Airteagal 38

Tosaíochtaí breise d'fhorbairt an bhonneagair iompair ilmhódaigh

Agus tionscadail leasa choitinn a bhfuil baint acu le bonneagar iompair ilmhódach á gcur chun cinn, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 12 agus 13, ar an méid seo a leanas:

- (a) idirnaisc idir modhanna éagsúla iompair a éascú;
- (b) na príomhbhacainní teicniúla agus riaracháin ar iompar ilmhódach a bhaint, lena n-áirítear trí Fhaisnéis Leictreonach ar Iompar Lastais (eFTI) a chur chun feidhme;
- (c) sreabhadh rianúil faisnéise a fhorbairt chun tacú le seirbhísí iompair ar fud an chórais thras-Eorpaigh iompair;
- (d) an idir-inoibritheacht a éascú chun sonraí a chomhroinnt, a rochtain agus a athúsáid laistigh de na modhanna iompair agus eatarthu;
- (e) a chur chun cinn, i gcás inarb iomchuí, go mbeadh taobhlaigh phríobháideacha ar an ngréasán tras-Eorpach iompair in ann traenacha atá 740 m ar fhad a láimhseáil gan iad a láimhsiú.

ROINN 7

NÓID UIRBEACHA

Airteagal 39

Comhpháirteanna de nóid uirbeacha

1. Cuimseofar an méid seo a leanas, go háirithe, i nód uirbeach:
 - (a) bonneagar iompair sa nód uirbeach atá mar chuid den ghréasán tras-Eorpach iompair, lena n-áirítear seachbhóithre, agus a mhéadaíonn feidhmíocht an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair;
 - (b) pointí rochtana ar an ngréasán iompair, go sonrach stáisiúin iarnróid ilmhódacha, críochfoirt lasta ilmhódacha, calafoirt nó aerfoirt;
 - (c) ‘naisc an chéad chiliméadair agus an chiliméadair dheireanaigh’ idir na pointí rochtana sin agus chucu.
2. Liostaítear nóid uirbeacha an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair Iarscríbhinn II.

Airteagal 40

Ceanglais maidir le nóid uirbeacha

Agus an gréasán tras-Eorpach iompair á fhorbairt ag na Ballstáit i nóid uirbeacha, chun feidhmíocht éifeachtach an ghréasáin ar fad a áirithiú gan scrogaill tráchta, áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:

- (a) go mbeidh bonneagar athluchtaithe agus athbhreoslaithe breoslaí malartacha ar fáil, lena n-áirítear in ardáin lóistíochta agus don iompar poiblí i gcomhréir iomlán le ceanglais Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagar breoslaí malartacha];
- (b) faoin 31 Nollaig 2025:

- (i) go nglacfar plean soghluaisteachta uirbí inbhuanaithe (SUMP) i gcomhréir le hlarscríbhinn V lena n-áirítear, go sonrach, bearta chun na modhanna éagsúla iompair a chomhtháthú, chun an tsoghluaisteacht éifeachtúil astaíochtaí nialasacha a chur chun cinn lena n-áirítear lóistíocht uirbeach inbhuanaithe, chun aerthruailliú agus truailliú torainn a laghdú, agus ar plean é a chuireann sreabha iompair fad-achair tras-Eorpacha san áireamh;
- (ii) go mbaileofar sonraí maidir le soghluaisteacht uirbeach in aghaidh an nóid uirbigh a chlúdaíonn ar a laghad astaíochtaí gás ceaptha teasa, plódú, timpistí agus gortuithe, cion módach agus rochtain ar sheirbhísí soghluaisteachta, chomh maith le sonraí maidir le haerthruailliú agus truailliú torainn, agus go gcuirfear na sonraí sin faoi bhráid an Choimisiúin. Ina dhiaidh sin cuirfear na sonraí sin isteach gach bliain;
- (c) faoin 31 Nollaig 2030:
 - (i) i gcás iompair phaisinéirí: idirnascadh inbhuanaithe slán gan uaim idir iarnród, bóthar, aer, na modhanna gníomhacha iompair agus, de réir mar is iomchuí, bonneagar uiscebhealaí intíre agus muirí;
 - (ii) i gcás iompair phaisinéirí: cumas paisinéirí faisnéis a rochtain, turais a chur in áitithe agus íoc astu agus a dticéid a fháil trí sheirbhísí soghluaisteachta digiteacha ilmhódacha;
 - (iii) i gcás iompair lasta: idirnascadh inbhuanaithe slán gan uaim idir iarnród, bóithre agus, de réir mar is iomchuí, bonneagar uiscebhealaí intíre, aeir agus muirí chomh maith le naisc iomchuí le hardáin agus saoráidí lóistíochta;
 - (iv) forbairt moil paisinéirí ilmhódacha chun naisc an chéad mhíle agus an mhíle dheireanaigh a éascú, naisc atá feistithe le stáisiún athluchtaithe amháin ar a laghad mar a shainmhínítear in Airteagal 2, pointe (43) de Rialachán (AE) [...] [maidir le himscaradh bonneagar breoslaí malartacha] tiomnaithe chun freastal ar fheithiclí tromshaothair;
- (d) faoin 31 Nollaig 2040: críochfort lasta ilmhódach amháin ar a laghad a fhorbairt ionas go mbeidh acmhainneacht leordhóthanach trasloingithe ann laistigh den nód uirbeach nó gar dó.

Glacfaidh an Coimisiún, tráth nach déanaí ná bliain tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, gníomh cur chun feidhme lena mbunaítear modheolaíocht le haghaidh na sonraí atá le bailiú ag na Ballstáit dá dtagraítear faoi phointe (ii) de mhír (b). Glacfar an gníomh cur chun feidhme sin i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 59(3).

Airteagal 41

Tosaíochtaí breise le haghaidh nóid uirbeacha

Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun cinn a bhfuil baint acu le nóid uirbeacha, tabharfar aird, anuas ar na tosaíochtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 12 agus Airteagal 13, ar an méid seo a leanas:

- (a) idirnasc gan uaim idir bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus an bonneagar le haghaidh iompar réigiúnach agus áitiúil;

- (b) éifeachtaí diúltacha iompar idirthurais iarnróid agus iompar idirthurais de bhóthar ar limistéir uirbeacha a mhaolú, a bhféadfadh seachbhóithre a bheith ar áireamh ina leith;
- (c) iompar agus soghluaisteacht éifeachtúil ísealtorainn astaíochtaí nialasacha a chur chun cinn, lena n-áirítear glasú na bfhlíte uirbeacha;
- (d) méadú ar chion módúil an iompair phoiblí agus na modhanna gníomhacha;
- (e) malartú digiteach faisnéise iompair agus tráchta idir lárionaid bainistíochta tráchta uirbeacha agus neamhuirbeacha agus le heintitis a chuireann seirbhísí faisnéise ar fáil, i gcomhréir le caighdeáin ISO/CEN.

CAIBIDIL IV

SOLÁTHAIRTÍ LE HAGHAIDH IOMPAR CLISTE ATHLÉIMNEACH

Airteagal 42

Córais CCI don iompar

1. Beidh córais CCI don iompar de chineál go gcumasófar bainistiú acmhainne agus tráchta agus malartú faisnéise laistigh de na modhanna iompair le haghaidh oibríochtaí iompair ilmhódacha agus eatarthu agus seirbhísí breisluacha a bhaineann le hiompar, feabhsaithe ar athléimneacht, sábháilteacht, slándáil, plódú agus feidhmíocht oibríochtúil agus chomhshaoil, agus nósanna imeachta simplithe riaracháin. Éascóidh córais CCI don iompar idirasc gan uaim idir bonneagar agus sócmhainní soghluaiste.
2. Cuirfear córais CCI don iompar in úsáid ar fud an Aontais, chun a áirithiú go mbeidh tacar cumas idir-inoibritheach bunúsach ann i ngach Ballstát.
3. Cuimseofar an méid seo a leanas leis na córais CCI don iompar dá dtagraítear san Airteagal seo:
 - (a) i gcás iarnróid: An Córas Eorpach um Bainistiú Tráchta Iarnróid (ERTMS), feidhmchláir teileamaitice le haghaidh seirbhísí lasta agus paisinéirí dá dtagraítear sna Sonraíochtaí Teicniúla don Idir-inoibritheacht, agus feabhsuithe digitithe eile, go háirithe aschur ó Chomhghnóthas Shift2Rail agus ó Chomhghnóthas um Iarnród na hEorpa;
 - (b) i gcás uiscebhealaí intíre: seirbhísí faisnéise tráchta abhann (RIS);
 - (c) i gcás iompair de bhóthar: CCI;
 - (d) i gcás muiriompair: le haghaidh seirbhísí um thrácht árthaí VTMS agus le haghaidh malartú faisnéise don timpeallacht Eorpach Ionaid Ilfhreastail Mhuirí (EMSW);
 - (e) i gcás aeriompair: córais bainistíochta aerthráchta (ATM)/seirbhísí aerloingseoireachta (ANS), go háirithe na córais sin atá mar thoradh ar an tionscadal SESAR;

- (f) don iompar ilmhódach: Faisnéis Leictreonach ar Iompar Lastais (eFTI), an Spás Eorpach Sonraí Soghluaisteachta agus creataí lena n-éascaítear malartú sonraí gnólacht le gnólacht don trédhearcacht agus optamú i slabhraí soláthair.

Airteagal 43

Seirbhísí inbhuanaithe iompair lasta

1. Cuirfidh na Ballstáit tionscadail leasa choitinn a chur chun cinn, ar tionscadail iad a sholáthraíonn seirbhísí éifeachtúla iompair lasta a úsáideann bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair agus a chuidíonn le hastaíochtaí dé-ocsaíde carbóin agus iarmhairtí eile diúltacha comhshaoil a laghdú, agus arb í is aidhm dóibh:
 - (a) úsáid inbhuanaithe bonneagair iompair a fheabhsú ar bhealaí éagsúla lena n-áirítear é a bhainistiú go héifeachtúil;
 - (b) úsáid seirbhísí iompair nuálacha a chur chun cinn, lena n-áirítear naisc loingseoireachta gearrthuais, córais CCI don iompar agus forbairt an bhonneagair chúntaigh is gá chun spriocanna de chuid na seirbhísí sin, ar spriocanna maidir leis an gcomhshaol agus maidir le sábháilteacht iad den chuid is mó, a bhaint amach mar aon le struchtúir rialachais ábhartha a bhunú;
 - (c) oibríochtaí seirbhísí iompair ilmhódacha a éascú, lena n-áirítear na sreabha faisnéise riachtanacha a ghabhann leo, agus comhar idir rannpháirtithe an tslabhra lóistíochta a fheabhsú, lena n-áirítear seoladóirí, oibreoirí, soláthraithe seirbhíse agus a gcustaiméirí;
 - (d) éifeachtúlacht acmhainní agus oibríocht astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle a spreagadh, go háirithe i réimsí na dteicneolaíochtaí, na n-oibríochtaí, na tarraingthe feithiclí, na tiomána/galbhrúithe, na pleanála córas agus oibríochtaí;
 - (e) naisc leis na codanna sin den Aontas is leochailí agus is iargúlta a fheabhsú, go háirithe na réigiúin is forimeallaí agus réigiúin iargúlta, oileánda, fhorimeallacha agus shléibhtiúla eile chomh maith le limistéir atá tearc i ndaoine.
2. Déanfaidh na Ballstáit úsáid seirbhísí iompair nuálacha a chur chun cinn, lena n-áirítear trí spás muirí na hEorpa, córais TFC don iompair agus forbairt an bhonneagair chúntaigh, atá riachtanach chun spriocanna de chuid na seirbhísí sin, ar spriocanna maidir leis an gcomhshaol agus maidir le sábháilteacht iad, a bhaint amach mar aon le struchtúir rialachais ábhartha a bhunú.

Airteagal 44

Teicneolaíochtaí nua agus nuálaíocht

Ionas go gcoimeádfaidh an gréasáin tras-Eorpach iompair suas le forbairtí nuálacha teicneolaíochta agus a n-úsáidí, féachfaidh na Ballstáit leis an méid seo a leanas a dhéanamh go háirithe:

- (a) tacú le dícharbónú an iompair, agus é a chur chun cinn, trí aistriú chuig feithiclí, soithigh agus aerárthaí astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle agus teicneolaíochtaí iompair eile atá nuálach agus inbhuanaithe amhail hyperloop;
- (b) dícharbónú sna modhanna uile iompair a éascú trí éifeachtúlacht fuinnimh a spreagadh, réitigh astaíochtaí nialasacha agus astaíochtaí ísle, lena n-áirítear

córais soláthair hidrigine agus leictreachais, a thabhairt isteach mar aon le réitigh nua eile amhail breoslaí inbhuanaithe, agus bonneagar comhfhreagrach a sholáthar. Féadfar rochtain ar eangacha agus na saoráidí eile is gá le haghaidh an tsoláthair fuinnimh a áireamh le bonneagar den sórt sin, féadfaidh sé an comhéadan feithiclí-bonneagair a chur san áireamh agus féadfaidh sé córais TFC don iompair a chuimsiú. Féadfaidh bonneagar iompair feidhmiú mar mhol fuinnimh chun freastal ar mhodhanna éagsúla taistil;

- (c) tacú le glacadh agus cur in úsáid teicneolaíochtaí digiteacha nua, go háirithe bonneagar nascachta le clúdach gan bhriseadh ar fud na gconairí iompair Eorpacha a chur chun cinn chun an leibhéal agus feidhmíocht is airde bonneagair dhigitigh a áirithiú agus chun leibhéil níos airde uathobrithe a bhaint amach;
- (d) sábháilteacht agus inbhuanaitheacht gluaiseacht daoine agus iompar earraí a fheabhsú;
- (e) feabhas a chur ar oibríocht, bainistiú, inrochtaineacht, idir-inoibritheacht, ilmhódúlacht agus éifeachtúlacht an ghréasáin, lena n-áirítear trí sheirbhísí soghluaisteachta digiteacha ilmhódacha a fhorbairt agus bonneagar lena n-éascaítear ilmhódúlacht gan uaim a fhorbairt, amhail nasc ardluas iarnróid agus traenach/traim chuig an gcathair ag na haerfoirt;
- (f) bealaí éifeachtúla a chur chun cinn chun faisnéis inrochtana agus intuigthe a chur ar fáil do na húsáideoirí agus do na soláthraithe seirbhísí iompair uile maidir le hidirnaisc, idir-inoibritheacht agus ilmhódúlacht;
- (g) bealaí éifeachtúla a chur chun cinn chun faisnéis inrochtana chuimsitheach a chur ar fáil do na húsáideoirí agus do na soláthraithe seirbhísí iompair uile maidir le tionchair a roghanna iompair ar an gcomhshaol;
- (h) bearta a chur chun cinn chun costais sheachtracha a laghdú, amhail brú tráchta, dochar don tsláinte agus truailliú de shaghas ar bith, lena n-áirítear torann, agus astaíochtaí;
- (i) teicneolaíocht slándála agus caighdeán sainaitheantais chomhoiriúnacha a thabhairt isteach ar na gréasáin;
- (j) feabhas a chur ar athléimneacht bonneagair iompair in aghaidh suaitheadh agus athraithe aeráide trí nuashonruithe agus dearadh bonneagair agus réitigh digiteacha atá cibearshlán lena ndírítear ar chosaint an ghréasáin i gcomhthéacs tubaistí nádúrtha agus tubaistí de dhéanamh an duine;
- (k) forbairt agus úsáid córais TFC don iompar agus teicneolaíochtaí nua don iompar a chur chun cinn tuilleadh laistigh de mhodhanna iompair agus eatarthu.

Airteagal 45

Bonneagar sábháilte agus slán

Áiritheoidh na Ballstáit go ndéantar foráil sa bhonneagar iompair maidir le gluaiseachtaí sábháilte agus slána paisinéirí agus lasta.

Airteagal 46

Athléimneacht an bhonneagair

1. Agus bonneagar á phleanáil, cuirfidh na Ballstáit feabhas ar shlándáil agus ar athléimneacht an bhonneagair iompair in aghaidh an athraithe aeráide, guaiseacha nádúrtha, tubaistí de dhéanamh an duine, mar aon le suaithheadh d'aon ghnó a dhéanann difear d'fheidhmiú chóras iompair an Aontais. Agus tionscadail leasa choitinn á gcur chun feidhme ag na Ballstáit, cuirfidh siad an méid seo a leanas san áireamh:
 - (a) idirthuilleamaíochtaí, nascairí agus éifeachtaí cascáideacha le gréasáin eile amhail an gréasán teileachumarsáide agus leictreachais;
 - (b) sábháilteacht, slándáil agus feidhmíocht i bhfianaise guaiseacha iomadúla;
 - (c) cáilíocht bonneagair struchtúrthaigh feadh a shaolré ina iomláine, agus aird ar leith á tabhairt ar na dálaí comhshaoil a mheastar a bheidh ann amach anseo;
 - (d) ní mór don chosaint shibhialta a bheith in ann freagairt do shuaithheadh;
 - (e) cibearshlándáil agus athléimneacht an bhonneagair, agus aird ar leith á tabhairt ar bhonneagar trasteorann.
2. Tionscadail leasa choitinn nach mór measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol a dhéanamh ina leith i gcomhréir le Treoir 2011/92/AE, beidh na tionscadail sin faoi réir díonadh ó thaobh na haeráide. Déanfar an díonadh ó thaobh na haeráide bunaithe ar an dea-chleachtas agus an treoraíocht is déanaí atá ar fáil chun a áirithiú go mbeidh bonneagair iompair athléimneach in aghaidh dhrochthionchair an athraithe aeráide, trí mheasúnú leochaileachta agus riosca a dhéanamh maidir leis an aeráid, agus trí chostais astaíochtaí gás ceaptha teasa a chomhtháthú sa mheasúnú costais is tairbhe. Níl feidhm ag an gceanglas sin maidir le tionscadail a ndearnadh an measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol ina leith roimh theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo.

Airteagal 47

Rioscaí don tslándáil nó don ord poiblí

1. Tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún faoi aon tionscadal leasa choitinn ina gcríoch a bhfuil duine nádúrtha tríú tír rannpháirteach ann nó a bhfuil rannchuidiú de chineál ar bith ag duine tríú tír ann nó a mbaineann gnóthas de chuid tríú tír leis chun go bhféadfar measúnú a dhéanamh ar an tionchar atá aige ar an tslándáil nó ar an ord poiblí san Aontas. Ní bheidh feidhm ag an oibleagáid seo ar infheistíochtaí díreacha coigríche a dtugtar fógra fúibh don Choimisiún agus do Bhallstáit eile de bhun Airteagal 6(1) de Rialachán (AE) 2019/452.
2. Áiritheoidh na Ballstáit go gcuirfear an fhaisnéis arna fógairt de bhun mhír 1 ar fáil ar a laghad bliain roimh an gcinneadh críochnaitheach maidir le cur chun feidhme an tionscadail leasa choitinn. Beidh an méid seo a leanas san áireamh san fhaisnéis sin, go háirithe:
 - (a) struchtúr úinéireachta an ghnóthais de chuid tríú tír agus, i gcás inarb infheidhme, an ghnóthais ina bhfuil an rannpháirtíocht nó an rannchuidiú beartaithe, lena n-áirítear an fhaisnéis maidir leis an úinéir tairbhiúil deiridh agus rannpháirtíocht sa chaipiteal;
 - (b) garluach na rannpháirtíochta nó an rannchuidithe ó dhuine nádúrtha tríú tír nó ó ghnóthas de chuid tríú tír sa tionscadal leasa choitinn agus tuairisc ar fhoirm agus ar choinníollacha na rannpháirtíochta nó an rannchuidithe sin;

- (c) táirgí, seirbhísí agus oibríochtaí gnó an duine nádúrtha tríú tír nó an ghnóthais de chuid tríú tír agus, i gcás inarb infheidhme, an ghnóthais ina mbeartaítear an rannpháirtíocht nó an rannchuidiú a dhéanann difear don ghréasán tras-Eorpach;
- (d) na Ballstáit ina ndéanann an duine nádúrtha tríú tír nó an ghnóthas de chuid tríú tír agus, i gcás inarb infheidhme, an ghnóthas ina mbeartaítear an rannpháirtíocht nó an rannchuidiú oibríochtaí ábhartha gnó a dhéanann difear don ghréasán tras-Eorpach;
- (e) maoiniú na rannpháirtíochta nó an rannchuidithe agus foinse na rannpháirtíochta nó an rannchuidithe sin, ar bhonn na faisnéise is fearr atá ar fáil don Bhallstát;
- (f) an dáta a mbeartaítear a mbeidh éifeacht an rannpháirtíochta nó a gcuirfear an rannchuidiú i gcrích.

Ina theannta sin, féachfaidh na Ballstáit le haon fhaisnéis, má tá fáil ar a leithéid, is ábhartha don mheasúnú a rinne an Coimisiún de bhun phointí (a), (b) agus (c) den dara fomhír de mhír 5 a chur ar fáil.

3. Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ón mBallstát ina bhfuil sé beartaithe an tionscadal leasa choitinn a dhéanamh tráth nach déanaí ná 30 lá féilire tar éis an fhaisnéis de bhun mhír 1 a fháil. Beidh údar cuí le haon iarraidh ar fhaisnéis bhreise, agus í teoranta d'fhaisnéis a bheidh riachtanach chun an measúnú a dhéanamh de bhun mhír 5, comhréireach le cuspóir na hiarrata agus ní chuirfear ualach míchuí ar an mBallstát ina bhfuil sé beartaithe an tionscadal leasa choitinn a dhéanamh.

Áiritheoidh an Ballstát ina bhfuil sé beartaithe an tionscadal leasa choitinn a dhéanamh go gcuirfear an fhaisnéis bhreise a iarrann an Coimisiún ar fáil don Choimisiún gan moill mhíchuí.

Féadfaidh an Ballstát ina bhfuil sé beartaithe an tionscadal leasa choitinn a dhéanamh a iarraidh ar an duine nádúrtha tríú tír nó ar ghnóthas de chuid tríú tír an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 2 agus 3 a chur ar fáil. Cuirfidh an duine nádúrtha tríú tír nó ghnóthas de chuid tríú tír lena mbaineann an fhaisnéis a iarradh ar fáil gan moill mhíchuí.

4. I gcás ina measann an Coimisiún gur dócha go ndéanfaidh rannpháirtíocht nó rannchuidiú de chineál ar bith ó dhuine nádúrtha tríú tír nó ó ghnóthas de chuid tríú tír difear do bhonneagar criticiúil ar an ngréasán tras-Eorpach iompair ar fhorais slándála nó oird phoiblí, nó má tá faisnéis ábhartha aige i ndáil leis an rannpháirtíocht nó an rannchuidiú sin, nó an tionscadal leasa choitinn lena mbaineann, féadfaidh sé tuairim a eisiúint don Bhallstát ina bhfuil sé beartaithe an tionscadal leasa choitinn a dhéanamh.

Ciallaíonn “bonneagar criticiúil” ar an gcaoi sin sócmhainn, córas nó cuid de chóras a úsáidtear chun críoch iompair agus atá suite sna Ballstáit atá fíor-riachtanach chun feidhmeanna sochaíocha ríthábhachtacha, sláinte, sábháilteacht, slándáil, leas eacnamaíoch nó sóisialta na ndaoine a chothabháil, agus a mbeidh tionchar suntasach ag a bhriseadh nó a scriosadh i mBallstát mar thoradh ar an mainneachtain na feidhmeanna sin a chothabháil.

5. Agus an Coimisiún ag cinneadh cé acu is dócha go ndéanfaidh rannpháirtíocht ó dhuine nádúrtha tríú tír nó ó ghnóthas de chuid tríú tír difear do bhonneagar criticiúil

ar fhorais slándála nó oird phoiblí nó nach dócha, féadfaidh sé na héifeachtaí a d'fhéadfadh a bheith aici sin ar na nithe seo a leanas, inter alia, a chur san áireamh:

- (a) bonneagar criticiúil agus saoráidí a bhfuil rithábhacht leo in oibriú an bhonneagair sin, mar aon le talamh agus eastát réadach a bhfuil rithábhacht leo n úsáid an bhonneagair sin;
- (b) teicneolaíochtaí agus ítimí dé-úsáide mar a shainmhínítear i bpointe 1 d'Airteagal 2 de Rialachán (AE) 2021/821⁶³ atá fíor-riachtanach i bhfeidhmiú an bhonneagair chriticiúil;
- (c) soláthar na n-ionchur atá fíor-riachtanach do thógáil, oibriú agus cothabháil an bhonneagair chriticiúil;
- (d) rochtain ar fhaisnéis íogair, lena n-áirítear sonraí pearsanta, nó an cumas an fhaisnéis sin a rialú le tógáil, oibriú agus cothabháil an bhonneagair chriticiúil.

Agus an Coimisiún ag cinneadh cé acu is dócha go ndéanfaidh rannpháirtíocht nó rannchuidiú coigríche difear don tslándáil nó don ord poiblí nó nach dócha, féadfaidh sé na nithe seo a leanas, go háirithe, a chur san áireamh freisin:

- (a) an bhfuil an gnóthas coigríche faoi rialú díreach nó indíreach rialtais tríú tír, lena n-áirítear comhlachtaí stáit nó fórsaí armtha, de chuid tríú tír, lena n-áirítear trí struchtúr úinéireachta nó trí chistiú suntasach;
 - (b) an bhfuil an duine nádúrtha tríú tír nó an gnóthas de chuid tríú tír tar éis baint a bheith acu cheana féin i ngníomhaíochtaí a dhéanann difear don tslándáil nó don ord poiblí i mBallstát; nó
 - (c) an bhfuil baol tromchúiseach ann go nglacfaidh an duine nádúrtha tríú tír nó an gnóthas de chuid tríú tír páirt i ngníomhaíochtaí neamhdhleathacha nó coiriúla.
6. Féadfaidh an Coimisiún tuairim a chur ar fáil de bhun mhír 4 tráth nach déanaí ná 3 mhí tar éis an fhaisnéis a fháil de bhun mhír 3. Is chuig an mBallstát ina bhfuil sé beartaithe an tionscadal leasa choitinn a dhéanamh a dhíreofar an tuairim ón gCoimisiún agus cuirfear chuig na Ballstáit eile í. I gcás gur infheistíocht dhíreach choigríche í an rannpháirtíocht nó an rannchuidiú de chineál ar bith ó dhuine nádúrtha tríú tír nó ó ghnóthas de chuid tríú tír mar a shainmhínítear i bpointe 1 d'Airteagal 2 de Rialachán (AE) 2019/452, ar infheistíocht í nach bhfuil scagadh á dhéanamh uirthi ag an mBallstát ina bhfuil sé beartaithe an infheistíocht dhíreach choigríche a dhéanamh nó inar cuireadh i gcrích í, eiseoidh an Coimisiún an tuairim sin, i gcás ina bhfuil údar cuí leis, de bhun Airteagal 8 de Rialachán (AE) 2019/452.
7. An Ballstát ina bhfuil sé beartaithe go gcuirfidh duine nádúrtha tríú tír nó gnóthas de chuid tríú tír tionscadal leasa choitinn chun feidhme, nó go mbeidh duine nádúrtha tríú tír nó gnóthas de chuid tríú tír rannpháirteach sa tionscadal sin nó go ndéanfaidh sé rannchuidiú de chineál ar bith ina leith, tabharfaidh an Ballstát sin lánaird ar an tuairim ón gCoimisiún agus tabharfaidh sé míniú don Choimisiún mura leantar an tuairim sin, tráth nach déanaí ná 3 mhí tar éis an tuairim sin a eisiúint.
8. Bunóidh gach Ballstát agus an Coimisiún pointe teagmhála leis an Airteagal seo a chur chun feidhme. Tabharfaidh na Ballstáit agus an Coimisiún páirt do na pointí

⁶³ Rialachán (AE) 2021/821 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Bealtaine 2021 lena mbunaítear córas Aontais chun onnmhairiú, bróicéireacht, cúnamh teicniúil, idirthuras agus aistriú ítimí dé-úsáide a rialú (IO L 206, 11.6.2021, lch. 1).

teagmhála sin i dtaca le gach saincheist a bhaineann le cur chun feidhme an Airteagail seo.

9. Cuirfidh an Coimisiún córas slán criptithe ar fáil chun tacú leis an gcomhar díreach agus le malartú faisnéise idir na pointí teagmhála.
10. Áiritheoidh na Ballstáit agus an Coimisiún cosaint na faisnéise rúnda sin arna fáil de thoradh an tAirteagal seo a chur i bhfeidhm i gcomhréir le dlí an Aontais agus leis an dlí náisiúnta faoi seach.
11. Áiritheoidh na Ballstáit agus an Coimisiún nach ndéanfar an fhaisnéis rúnaicmithe a chuirtear ar fáil nó a mhalartaítear faoin Airteagal seo a íosghrádú nó a scaoileadh ón rúnaicmiú gan toiliú i scríbhinn roimh ré ón tionscnóir.
12. Aon phróiseáil ar shonraí pearsanta de bhun an Airteagail seo, déanfar í i gcomhréir le Rialachán (AE) 2016/679⁶⁴ agus Rialachán (AE) 2018/1725⁶⁵, agus ní dhéanfar í ach a mhéid a bheidh riachtanach chun scagadh a dhéanamh ar rannpháirtíocht sa tionscadal leasa choitinn ábhartha nó ar an rannchuidiú dó agus chun éifeachtacht an chomhair dá bhforáiltear san Airteagal seo a áirithiú. Ní choimeádfar na sonraí pearsanta a bhaineann le cur chun feidhme an Airteagail seo ach amháin ar feadh na tréimhse ama is gá chun na cuspóirí dár tiomsaíodh iad a bhaint amach.

Airteagal 48

Cothabháil agus saolré an tionscadail

Áiritheoidh na Ballstáit an méid seo a leanas:

- (a) déantar bonneagar an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a chothabháil ar bhealach a fhágann go gcuireann sé an leibhéal céanna seirbhíse agus sábháilteachta ar fáil feadh a shaolré;
- (b) cuirtear ar bun pleananna fadtéarmach cothabhála lena n-áirítear faisnéis maidir le hacmhainní maoinithe is gá chun costais fhadtéarmacha cothabhála an bhonneagair atá ann cheana féin agus atá beartaithe a chumhdach;
- (c) cuirtear riachtanais agus costais chothabhála thar shaolré an bhonneagair san áireamh le linn chéim phleanála na tógála nó an uasghrádaithe;
- (d) i gcás bhonneagair iarnróid, áirithítear comhsheasmhacht idir na riachtanais chothabhála agus na riachtanais athnuachana a bhaineann le forbairt an ghréasáin thras-Eorpaigh don iompar agus a léirítear sa straitéis tháscach um fhorbairt bhonneagair iarnróid dá dtagraítear in Airteagal 8(1) de Threoir 2012/34/AE, plean gnó na mbainisteoirí bonneagair lena mbaineann dá dtagraítear in Airteagal 8(3) de Threoir 2012/34/AE agus an comhaontú

⁶⁴ Rialachán (AE) 2016/679 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Aibreán 2016 maidir le daoine nádúrtha a chosaint i ndáil le sonraí pearsanta a phróiseáil agus maidir le saorghluaiseacht sonraí den sórt sin, agus lena n-aisghairtear Treoir 95/46/CE (An Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí) (IO L 119, 4.5.2016, lch. 1).

⁶⁵ Rialachán (AE) 2018/1725 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2018 maidir le daoine nádúrtha a chosaint i ndáil le sonraí pearsanta a phróiseáil ag institiúidí, comhlachtaí, oifigí agus gníomhaireachtaí an Aontais agus maidir le saorghluaiseacht sonraí den sórt sin, agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 45/2001 agus Cinneadh Uimh. 1247/2002/CE (IO L 295, 21.11.2018, lch. 39).

conarthach idir an t-údarás inniúil agus an bainisteoir bonneagair dá dtagraítear in Airteagal 30 de Threoir 2012/34/AE.

Airteagal 49

Inrochtaineacht do gach úsáideoir

Le bonneagar iompair beidh soghluaisteacht gan uaim agus inrochtaineacht ann do gach úsáideoir, go háirithe daoine atá i staideanna leochaileacha lena n-áirítear daoine faoi mhíchumas nó a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe mar aon le daoine atá ina gcónaí sna réigiúin is forimeallaí agus i réigiúin iargúlta, oileánda, fhorimeallacha agus shléibhtiúla eile chomh maith le limistéir atá tearc i ndaoine.

CAIBIDIL V

***CUR CHUN FEIDHME IONSTRAIMÍ NA gCONAIRÍ IOMPAIR
EORPACHA AGUS TOSAÍOCHTAÍ COTHROMÁNACHA***

Airteagal 50

Ionstraimí na gConairí Iompair Eorpacha agus tosaíochtaí cothrománacha

1. Is ionstraim iad na Conairí Iompair Eorpacha chun cur chun feidhme comhordaithe codanna den ghréasán tras-Eorpach iompair a éascú agus tá sé i gceist leo, go háirithe, feabhas a chur ar naisc thrasteorann agus chun scrogaill a bhaint laistigh den Aontas.
2. Chun iompar ilmhódach atá tíosach ar acmhainní a bhaint amach agus chun rannchuidiú le comhtháthú trí chomhar críochach feabhsaithe, beidh na Conairí Iompair Eorpacha dírithe ar na nithe seo a leanas:
 - (a) comhtháthú módach go háirithe d'fhonn na modhanna iompair is neamhdhíobhálaí don chomhshaol a láidriú, go háirithe iarnród, uiscebhealaí intíre agus loingseoireacht ghearrthuais;
 - (b) idir-inoibritheacht;
 - (c) forbairt chomhordaithe ar an mbonneagar, go háirithe i gcodanna trasteorann, go sonrach d'fhonn córas lasta iarnróid atá idir-inoibritheach go hiomlán mar aon le líonra iarnróid fad-achair ardluais do phaisinéirí ar fud an Aontais;
 - (d) tacú le forbairt chomhordaithe chomhtháthaithe réitigh nuálacha do dhigitiú an iompair agus lena gcur in úsáid.
3. Le Conairí Iompair Eorpacha, cuirfear ar chumas na mBallstát cur chuige comhordaithe agus sioncronaithe a bhaint amach maidir le hinfheistíocht i mbonneagar.
4. Is iad an Córas Eorpach um Bainistiú Tráchtá Iarnróid (ERTMS) agus an Spás Muirí Eorpach na tosaíochtaí cothrománacha i dtaca le cur chun feidhme an líonra iompair thras-Eorpaigh. Cinnteoidh siad sin go gcuirfear ERTMS in úsáid ar an ngréasán ar fad agus go gcomhtháthófar na naisc mhuirí sa líonra iompair tras-Eorpach.

Comhordú na gConairí Iompair Eorpacha agus tosaíochtaí cothrománacha

1. Chun cur chun feidhme comhordaithe na gConairí Iompair Eorpacha, ERTMS agus an Spáis Mhuirí Eorpaigh a éascú, déanfaidh an Coimisiún, le comhaontú na mBallstát lena mbaineann, agus tar éis dó dul i gcomhairle le Parlaimint na hEorpa agus leis an gComhairle, Comhordaitheoir Eorpach amháin a ainmniú le haghaidh gach Conair agus gach tosaíocht cothrománach.
2. Roghnófar an Comhordaitheoir Eorpach, go háirithe, ar bhonn an eolais atá aige ar chúrsaí a bhaineann le hiompar agus le príomhthionscadail a mhaoiniú agus/nó le meastóireacht a dhéanamh orthu ó thaobh na socheacnamaíochta agus an chomhshaoil de, chomh maith leis an taithí atá aige ar cheapadh beartas an Aontais. Roghnófar an Comhordaitheoir Eorpach le haghaidh shainordú 4 bliana ar a laghad, agus féadfar é sin a athnuachan. Bainfidh sainchúram an Chomhordaitheora Eorpaigh le cur chun feidhme conair amháin nó tosaíocht cothrománach amháin.
3. Sonrófar sa chinneadh ón gCoimisiún lena n-ainmneofar an Comhordaitheoir Eorpach an chaoi a gcuirfear na cúraimí dá dtagraítear i míreanna 5, 6 agus 7 i gcrích.
4. Gníomhóidh an Comhordaitheoir Eorpach in ainm an Choimisiúin agus thar a cheann, agus cuirfidh an Coimisiún an cúnamh rúnaíochta is gá ar fáil.
5. Déanfaidh na Comhordaitheoirí Eorpacha an méid seo a leanas:
 - (a) tacóidh siad le cur chun feidhme comhordaithe na Conaire Iompair Eorpaí nó na tosaíochta cothrománaí lena mbaineann;
 - (b) déanfaidh siad an plean oibre a tharraingt suas i gcomhar leis na Ballstáit agus déanfaidh siad faireachán ar a chur chun feidhme i gcomhréir le hAirteagal 53;
 - (c) rachaidh siad i gcomhairle le Fóram na Conaire nó leis an bhfóram comhchomhairleach maidir leis na tosaíochtaí cothrománacha faoi seach i ndáil leis an bplean oibre sin agus lena chur chun feidhme agus cuirfidh siad an Fóram ar an eolas go rialta maidir le cur chun feidhme an phlean oibre;
 - (d) tuairisceoidh sé do na Ballstáit, don Choimisiún agus, mar is iomchuí, do na heintitis eile go léir a bhfuil baint dhíreach acu le forbairt na Conaire Iompair Eorpaí nó na tosaíochta cothrománaí faoi aon deacracht a bheadh ann agus, go háirithe tráth a mbeidh bac á chur ar fhorbairt conaire nó tosaíochta cothrománaí, d'fhonn cuidiú chun teacht ar réitigh iomchuí;
 - (e) déanfaidh siad tuarascáil stádais bhliantúil a tharraingt suas maidir leis an dul chun cinn a bheidh déanta i gcur chun feidhme na gConairí Iompair Eorpacha agus na dtosaíochtaí cothrománacha. Díreofar sa tuarascáil stádais bhliantúil sin ar an dul chun cinn a dhéanfar ar phríomhthosaíochtaí agus ar phríomhinfheistíochtaí, tabharfar tuairisc inti ar chineál na bhfadhbanna a thiocthadh chun cinn ina gcur chun feidhme agus molfar réitigh.
6. Déanfaidh Comhordaitheoirí Eorpacha na gConairí Iompair Eorpacha an méid seo a leanas:
 - (a) oibreoidh siad i ndlúthchomhar leis an rialachas lasta iarnróid chun riachtanais infheistíochta le haghaidh an lasta iarnróid ar línte lasta iarnróid na gConairí Iompair Eorpacha a shainaithint agus chun tús áite a thabhairt do na riachtanais sin;

- (b) déanfaidh siad faireachán ar ghnéithe riaracháin, oibríochtúla agus idir-inoibritheachta na tráchta lasta ar línte lasta iarnróid na gConairí Iompair Eorpacha, lena n-áirítear faireachán ar fheidhmíocht na seirbhísí lasta iarnróid, i ndlúthchomhar leis an rialachas lasta iarnróid.
7. Déanfaidh Comhordaitheoirí Eorpacha na gConairí Iompair Eorpacha an méid seo a leanas:
- (a) riachtanais infheistíochta le haghaidh línte paisinéirí iarnróid de chuid na gConairí Iompair Eorpacha a shainaithint agus tús áite a thabhairt dóibh;
 - (b) déanfaidh siad faireachán ar ghnéithe riaracháin, oibríochtúla agus idir-inoibritheachta na tráchta paisinéirí ar línte lasta iarnróid na gConairí Iompair Eorpacha, lena n-áirítear faireachán ar fheidhmíocht na seirbhísí do phaisinéirí iarnróid.
8. De bhun Airteagal 14(4) de Rialachán (AE) Uimh. 2021/1153, iarrfaidh an Coimisiún tuairim an Chomhordaitheora Eorpaigh le linn don Choimisiún scrúdú a dhéanamh ar iarratais ar chistiú ón Aontas faoin tSaoráid um Chónascadh na hEorpa (SCE) le haghaidh Chonairí Iompair Eorpaigh nó tosaíochtaí cothrománacha laistigh den sainordú atá ag an gComhordaitheoir Eorpach, chun comhsheasmhacht agus cur chun cinn gach conaire nó tosaíochta cothrománaí a áirithiú. Fíoróidh an Comhordaitheoir Eorpach an bhfuil tionscadail arna moladh ag na Ballstáit do chistiú SCE comhsheasmhach le tosaíochtaí an phlean oibre.
9. Mura bhféadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach a shainordú a chur i gcrích go sásúil agus i gcomhréir leis na ceanglais a leagtar síos san Airteagal seo, féadfaidh an Coimisiún, tráth ar bith, deireadh a chur leis an sainordú sin agus Comhordaitheoir Eorpach nua a ainmniú i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar amach i mír 1.

Airteagal 52

Rialachas na gConairí Iompair Eorpacha agus tosaíochtaí cothrománacha

1. I gcás gach Conaire Iompair Eorpaí, beidh ardrúnaíocht agus fóram comhairleach, is iad sin ‘Fóram na Conaire’ agus ‘an Fóram comhchomhairleach le haghaidh na dtosaíochtaí cothrománacha’ faoi seach, de chúnamh ag an gComhordaitheoir Eorpach agus a cuid nó a chuid cúraimí maidir leis an bplean oibre agus a chur chun feidhme á gcur i gcrích aige nó aici.
2. Is é an Comhordaitheoir Eorpach a bhunóidh ‘Fóram na Conaire’ go foirmiúil agus a bheidh ina chathaoirleach air. Comhaontóidh na Ballstáit lena mbaineann ballraíocht Fhóram na Conaire dá gcuid féin den Chonaire Iompair Eorpach agus áiritheoidh siad go ndéanfar ionadaíocht ar an rialachas lasta iarnróid.
3. Le comhaontú ó na Ballstáit sin, féadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach meithleacha na gconairí a bhunú a bhféadfaidh sé bheith ina chathaoirleach orthu, agus lena ndíreofar ar an méid seo a leanas:
 - (a) idir-inoibritheacht agus cur in úsáid teicneolaíochtaí digiteacha nua agus bonneagair dhigitigh nua;
 - (b) tionscadail bhonneagair a fhorbairt agus a chur chun feidhme ar bhealach comhordaithe ag codanna trasteorann;
 - (c) seirbhísí iarnróid trasteorann do phaisinéirí;
 - (d) scrogaill oibríochtúla;

- (e) nóid uirbeacha;
- (f) comhar le tríú tíortha;
- (g) meithleacha ad-hoc eile a mheastar a bheith riachtanach.

Nuair is ábhartha, comhoibreoidh an Comhordaitheoir Eorpach leis an rialachas lasta iarnróid agus déanfaidh sé comhordú leis ar ghníomhaíochtaí na meithleacha chun dúbláil oibre a sheachaint.

4. Is é an Comhordaitheoir Eorpach a bhunóidh an Fóram comhchomhairleach le haghaidh na dtosaíochtaí cothrománacha agus a bheidh ina chathaoirleach air. Féadfaidh na Ballstáit lena mbaineann agus, i gcás inarb iomchuí, ionadaithe na n-earnálacha ábhartha, páirt a ghlacadh. Ainmneoidh na Ballstáit comhordaitheoir náisiúnta le haghaidh ERTMS chun freastal ar an bhFóram comhchomhairleach thar ceann ERTMS. Féadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach meithleacha ad-hoc a chur ar bun freisin.
5. Comhoibreoidh na Ballstáit lena mbaineann leis an gComhordaitheoir Eorpach, glacfaidh siad páirt i bhFóram na Conaire agus san fhóram comhchomhairleach le haghaidh na dtosaíochtaí cothrománacha agus déanfaidh siad an fhaisnéis is gá chun na cúraimí a leagtar síos san Airteagal seo a chur i gcrích a thabhairt don Chomhordaitheoir Eorpach, lena n-áirítear faisnéis faoi chonairí a fhorbairt sna pleananna náisiúnta bonneagair ábhartha.
6. Féadfaidh an Comhordaitheoir Eorpach dul i gcomhairle le húdaráis réigiúnacha agus áitiúla, le bainisteoirí bonneagair, le hoibreoirí iompair, go háirithe leo siúd ar comhaltaí den rialachas lasta iarnróid iad, leis an tionscal soláthair, le húsáideoirí iompair agus le hionadaithe ón tsochaí shibhialta i ndáil leis an bplean oibre agus lena chur chun feidhme. Ina theannta sin, rachaidh an Comhordaitheoir Eorpach atá freagrach as ERTMS i ndlúthchomhar le Gníomhaireacht Iarnróid an Aontais Eorpaigh agus rachaidh Comhordaitheoir Eorpach don Spás Muirí i ndlúthchomhar leis an gComhghnóthas um Iarnród na hEorpa.

Airteagal 53

Plean oibre an Chomhordaitheora Eorpaigh

1. Déanfaidh gach Comhordaitheoir Eorpach um na Conairí Iompair Eorpacha agus an dá thosaíocht chothrománacha plean oibre a tharraingt suas, ar a dhéanaí 2 bhliain tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo agus gach 4 bliana ina dhiaidh sin, plean oibre lena dtugtar anailís mhionsonraithe ar staid chur chun feidhme na conaire nó na tosaíochta cothrománaí faoina chaibidil agus maidir le ceanglais an Rialacháin seo a chomhlíonadh mar aon leis na tosaíochtaí i dtaca le forbairt an Rialacháin amach anseo.
2. Déanfar an plean oibre a ullmhú i ndlúthchomhar leis na Ballstáit lena mbaineann agus i gcomhairle le Fóram na Conaire agus leis an rialachas lasta iarnróid, nó le fóram comhchomhairleach na dtosaíochtaí cothrománacha. Déanfaidh na Ballstáit lena mbaineann plean oibre na gConairí Iompair Eorpacha a fhormheas. Cuirfidh an Coimisiún an plean oibre faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle mar fhaisnéis.

Agus an plean oibre á dhréachtú ag an gComhordaitheoir Eorpach, cuirfidh sé an plean cur chun feidhme dá dtagraítear in Airteagal 9 de Rialachán (AE) 913/2010 san áireamh.

3. Leis an bplean oibre le haghaidh na Conaire Iompair Eorpaí tabharfar anailís mhionsonraithe ar staid chur chun feidhme na conaire lena mbaineann, anailís lena n-áireofar an méid seo a leanas:
- (a) tuairisc ar shaintréithe na conaire;
 - (b) anailís ar staid chomhlíonta na conaire leis na ceanglais ó thaobh an bhonneagair iompair de atá sa Rialachán seo agus ar an dul chun cinn atá déanta maidir leis;
 - (c) na naisc in easnamh agus na scrogaill a chuireann bac ar fhorbairt na conaire a shainaithint;
 - (d) anailís ar na hinfheistíochtaí is gá, lena n-áirítear na foinsí éagsúla maoiniúcháin agus cistiúcháin a gealladh agus/nó a beartaíodh chun na tionscadail is gá le haghaidh fhorbairt agus chríochnú na conaire a chur chun feidhme;
 - (e) tuairisc ar na réitigh fhéideartha chun aghaidh a thabhairt ar na riachtanais infheistíochtaí agus ar na scrogaill, go háirithe le haghaidh línte paisinéirí agus lastais na conaire;
 - (f) plean ina bhfuil spriocanna láithreacha chun bacainní fisiceacha, teicniúla, digiteacha, oibríochta agus riaracháin idir modhanna iompair agus laistigh díobh a bhaint agus chun iompar ilmhódach éifeachtúil agus seirbhísí ilmhódacha éifeachtúla a fheabhsú, agus aird ar leith á tabhairt ar chodanna trasteorann agus ar naisc náisiúnta in easnamh.

Maidir leis an anailís ar na hinfheistíochtaí agus ullmhú an phlean ina bhfuil spriocanna láithreacha a bhaineann le lasta iarnróid, oibreoidh an Comhordaitheoir Eorpach i gcomhar le bord feidhmiúcháin agus le bord bainistíochta na conaire dá dtagraítear in Airteagal 11 de Rialachán (AE) Uimh. 913/2010.

Maidir leis an anailís ar na hinfheistíochtaí agus ullmhú an phlean ina bhfuil spriocanna láithreacha a bhaineann le críochfoirt ilmhódacha lasta, cuirfidh an Comhordaitheoir Eorpach an méid seo a leanas san áireamh: na gnéithe san anailís atá ábhartha don chonaire, na pleananna gníomhaíochta arna mionsaothrú ag na Ballstáit de bhun Airteagal 35(4) agus an liosta dá dtagraítear in Airteagal 19, pointe (b) de Rialachán (AE) Uimh. 913/2010.

Maidir leis an anailís ar na hinfheistíochtaí agus ullmhú an phlean ina bhfuil spriocanna láithreacha a bhaineann le seirbhísí do phaisinéirí, cuirfidh an Comhordaitheoir Eorpach torthaí an fhaireacháin a rinneadh ar chomhlíontacht le hAirteagal 51, mír 7, pointe (b), san áireamh.

- (g) torthaí an fhaireacháin ar fheidhmíochtaí tráchta lasta iarnróid a rinne an rialachas lasta iarnróid i gcomhréir le hAirteagal 19 de Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 agus liosta cuspóirí, spriocanna agus bearta na conaire a shainítear i gcomhréir le hAirteagal 9(1) de Rialachán (AE) Uimh. 913/2010, mar bhealach chun ceanglais oibríochtúla Airteagal 18 den Rialachán seo a bhaint amach;
- (h) sainaithint na mbeart i nóid uirbeacha atá ábhartha maidir le feidhmiú éifeachtach na conaire agus maidir le cuspóirí an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair a bhaint amach;
- (i) sainaithint tosaíochtaí maidir le forbairt na conaire;

- (j) anailís ar na hiarmhairtí a d'fhéadfadh a bheith ag an athrú aeráide ar an mbonneagar agus, i gcás inarb iomchuí, bearta a mholtar chun seasmhacht i gcoinne an athraithe aeráide a fheabhsú;
 - (k) bearta atá le glacadh chun astaíochtaí gáis cheaptha teasa, torann agus, de réir mar is iomchuí, iarmhairtí eile diúltacha ar an gcomhshaol a mhaolú.
4. Tacóidh an Comhordaitheoir Eorpach leis na Ballstáit agus an plean oibre á chur chun feidhme acu, go háirithe maidir leis na nithe a leanas:
- (a) tosaíochtaí a shocrú sa phleanáil náisiúnta, trí shainaithint na bhfadhbanna cur chun feidhme agus na scrogall, lena n-áirítear saincheistean oibríochtúla, ar gach conaire nó le haghaidh gach tosaíocht chothrománach;
 - (b) pleanáil na dtionscadal agus na n-infheistíochtaí, na costais a bhaineann leo sin agus an t-amlíne cur chun feidhme a mheastar chun na Conairí Iompair Eorpacha nó an tosaíocht chothrománach a chur chun feidhme;
 - (c) eintiteas aonair a chur ar bun chun tionscadail bhonneagair trasteorann a fhorléiriú agus a bhainistiú.

Airteagal 54

Gníomhartha cur chun feidhme

1. Bunaithe ar an gcéad phlean oibre de chuid na gComhordaitheoirí Eorpacha, glacfadh an Coimisiún gníomh cur chun feidhme le haghaidh gach plean oibre de chuid na gConairí Iompair Eorpacha agus an dá thosaíocht chothrománacha. Leagfaidh an gníomh cur chun feidhme sin amach na tosaíochtaí maidir le pleanáil bonneagair agus infheistíochta agus maidir le cistiú.
2. Féadfaidh an Coimisiún na gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh chun codanna sonracha den Chonair Iompair Eorpach a chur chun feidhme, go háirithe chun codanna casta trasteorann nó ceanglais shonracha maidir le bonneagar iompair na Conaire Iompair Eorpaí nó na dtosaíochtaí cothrománacha a chur chun feidhme.
3. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme dá dtagraítear i mír 1 agus mír 2 a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 59(3). Déanfaidh an Coimisiún na gníomhartha cur chun feidhme a leasú i gcomhréir leis an nós imeachta céanna gach uair a dhéanann an Comhordaitheoir Eorpach an plean oibre a athbhreithniú, nó chun an dul chun cinn a dhéanfar a chur san áireamh, gach uair a bhíonn moilleanna ann nó a dhéanann sé cláir náisiúnta a nuashonrú.
4. Go dtí go gcuirfear na bearta dá bhforáiltear sa ghníomh cur chun feidhme chun feidhme go hiomlán, déanfaidh na Ballstáit lena mbaineann tuarascáil bhliantúil a chur in iúl don Choimisiún ar an dul chun cinn a bheidh déanta, tuarascáil ina léireofar go háirithe na gealltanais airgeadais a rinneadh sa phlean náisiúnta buiséadach.

CAIBIDIL VI

FORÁLACHA COITEANNA

Airteagal 55

Tuairisciú agus faireachán

1. Cuirfidh na Ballstáit an dul chun cinn a dhéanfar maidir le tionscadail leasa choitinn a chur chun feidhme in iúl don Choimisiún ar bhonn rialta, cuimsitheach, trédhearcach agus tabharfaidh siad eolas dó freisin faoi na hinfheistíochtaí a dhéanfar chun na críche sin. Áireofar ar an bhfaisnéis sin tarchur bliantúil na sonraí tríd an gcóras idirghníomhach faisnéise geografaí agus teicniúla don ghréasán tras-Eorpach iompair (TENtec). Áireofar air sonraí teicniúla agus airgeadais maidir le tionscadail leasa choitinn ar an ngréasán tras-Eorpach iompair mar aon le sonraí maidir le comhlánú an ghréasáin thras-Eorpaigh iompair.
2. Áiríteoidh an Coimisiún go mbeidh rochtain éasca ag an bpobal ar TENtec, ionas go mbeifear in ann sonraí a mhalartú go huathoibríoch le córais náisiúnta agus le feidhmchláir agus foinsí sonraí ábhartha eile de chuid an Aontais. Is é a bheidh in TENtec faisnéis a bhaineann go sonrach le tionscadal faoi leith agus faisnéis nuashonraithe maidir le foirmeacha agus méideanna an chómhaoinithe ón Aontas agus, chomh maith leis sin, maidir leis an dul chun cinn a dhéanfar maidir le gach tionscadal.

Áiríteoidh an Coimisiún freisin nach gcuirfidh TENtec aon fhaisnéis ar fáil don phobal atá rúnda ó thaobh tráchtála de, nó a d'fhéadfadh dochar a dhéanamh d'aon phróiseas soláthair phoiblí i mBallstát nó a d'fhéadfadh tionchar neamhchuí a imirt ar an bpróiseas sin.
3. Áiríteoidh na Ballstáit cáilíocht, iomláine agus comhsheasmhacht na sonraí i gcóras faisnéise TENtec. Féadfar sonraí a mhalartú go huathoibríoch idir TENtec agus na córais náisiúnta agus na foinsí sonraí.

Airteagal 56

An gréasán a nuashonrú

1. Faoi réir an dara mír d'Airteagal 172 CFAE, tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmhligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 60 chun Iarscríbhinn I agus Iarscríbhinn II a leasú, go sonrach chun athruithe a d'fhéadfadh teacht as na tairseacha cainníochtúla arna leagan síos in Airteagail 20, 24 agus 32 a chur san áireamh. Agus na hIarscríbhinní sin á n-oiriúnú, déanfaidh an Coimisiún an méid seo a leanas:
 - (a) calafoirt intíre, calafoirt mhuirí agus aerfoirt a áireamh sa ghréasán cuimsitheach, má thaispeántar gur mó an meánmhéid tráchta sa dá bhliain dheireanacha ná an tairseach ábhartha;
 - (b) calafoirt mhuirí agus aerfoirt a eisiamh ón ngréasán cuimsitheach, má thaispeántar gur lú an meánmhéid tráchta le sé bliana anuas ná 85 % den tairseach ábhartha;

- (c) nóid uirbeacha a áireamh sa ghréasán tras-Eorpach iompair, má thaispeántar gur mó an líon cónaitheoirí ná 100,000;
- (d) críochfoirt lasta ilmhódacha arna sainaitheint ag an mBallstát lena mbaineann de réir Airteagal 35(4) a áireamh sa ghréasán tras-Eorpach iompair;
- (e) na léarscáileanna le haghaidh bonneagair bhóithre, iarnróid agus uiscebhealaí intíre a choigeartú ar chaoi a bheadh teoranta go daingean chun an dul chun cinn maidir le comhlánú an ghréasáin a léiriú. Agus na léarscáileanna sin á gcoigeartú, ní cheadóidh an Coimisiún aon choigeartú ar ailíniú bealaí thar an méid a cheadaítear leis an nós imeachta ábhartha um údarú tionscadail.

Beidh na coigeartuithe dá dtagraítear i bpointí (a) go (c) den chéad fhomhír bunaithe ar na staitisticí is déanaí atá ar fáil, arna bhfoilsiú ag Eurostat nó, mura mbeidh na staitisticí sin ar fáil, ag oifigí staidrimh na mBallstát. Beidh a coigeartuithe dá dtagraítear i bpointe (d) den chéad fhomhír bunaithe ar an bplean gníomhaíochta dá dtagraítear in Airteagal 35(4). Beidh na coigeartuithe dá dtagraítear i bpointe (e) den chéad fhomhír bunaithe ar an bhfaisnéis a chuirfidh an Ballstát lena mbaineann ar fáil, i gcomhréir le hAirteagal 55(1).

2. Tionscadal leasa choitinn a bhaineann le bonneagar a áirítear den chéad uair trí ghníomh tarmligthe a glacadh de bhun mhír 1 sa ghréasán tras-Eorpach iompair, beidh tionscadal den sórt sin incháilithe do chúnamh airgeadais ón Aontas faoi na hionstraimí atá ar fáil don ghréasán tras-Eorpach iompair amhail ó dháta theacht i bhfeidhm na ngníomhartha tarmligthe sin.

Tionscadail leasa choitinn a bhaineann le bonneagar a eisiadh ón ngréasán tras-Eorpach iompair, ní bheidh siad incháilithe a thuilleadh amhail ó dháta theacht i bhfeidhm na ngníomhartha tarmligthe de bhun mhír 1 den Airteagal seo. Ní dhéanfaidh deireadh na hincháilitheachta difear do chinntí maoiniúcháin nó deontais arna nglacadh ag an gCoimisiún roimh an dáta sin.

3. Faoi réir Airteagal 172(2) CFAE, tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 60 chun hIarscríbhinn IV a leasú chun léarscáileanna táscacha de ghréasáin bhonneagair iompair tíortha comharsanacha a áireamh.

Airteagal 57

Rannpháirtíocht le geallsealbhóirí poiblí agus príobháideacha

Comhlíonfar nósanna imeachta náisiúnta i dtaca leis an gcomhairliúchán le húdaráis réigiúnacha agus áitiúla agus lena rannpháirtíocht agus i dtaca leis an tsochaí shibhialta a bhaineann le tionscadal leasa choitinn, i gcás inarb iomchuí, nuair atá na tionscadail sna céimeanna tógála agus pleanála. Déanfaidh an Coimisiún malartú dea-chleachtas a chur chun cinn i ndáil leis sin, a mhéid a bhaineann leis an gcomhairliúchán le daoine i staideanna leochaileacha agus lena rannpháirtíocht, go sonrach.

Airteagal 58

Pleananna náisiúnta a ailíniú le beartas iompair an Aontais

1. Áiritheoidh na Ballstáit go mbeidh pleananna náisiúnta iompair agus infheistíochta comhleanúnach le beartas iompair an Aontais, leis na tosaíochtaí agus na sprioc-amanna a leagtar síos sa Rialachán seo agus leis na tosaíochtaí a leagtar amach sna pleananna oibre do na conairí agus do na tosaíochtaí cothrománacha ábhartha le

haghaidh na mBallstát lena mbaineann agus leis na gníomhartha cur chun feidhme a ghlactar i gcomhréir le hAirteagal 54(1).

2. Áireofar ar na pleananna náisiúnta infheistíochta gach tionscadal leasa choitinn agus na hinfeistíochtaí gaolmhara is gá chun an gréasán a chomhlánú go tráthúil.
3. Tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún faoi na dréachtpheananna náisiúnta agus na cláir, nó aon mhodhnú orthu sin, d'fhonn an gréasán tras-Eorpach iompair a fhorbairt, ar a laghad bliain sula nglactar iad. Féadfaidh an Coimisiún tuairim a eisiúint tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis don Bhallstát fógra a thabhairt faoi chomhleanúnachas na ndréachtpheananna náisiúnta agus na gclár leis na tosaíochtaí a leagtar amach sa Rialachán seo agus leis na tosaíochtaí a leagtar amach sna pleananna oibre don chonair chomhfhreagrach/do na conairí comhfhreagracha agus na tosaíochtaí cothrománacha agus sna gníomhartha cur chun feidhme a glacadh i gcomhréir le hAirteagal 54(1). Tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún, tráth nach déanaí ná 2 mhí tar éis fógra a thabhairt faoin tuairim, faoi na bearta a glacadh chun aghaidh a thabhairt ar na moltaí a leagtar amach sa tuairim.

Airteagal 59

An nós imeachta coiste

1. Tabharfaidh coiste cúnamh don Choimisiún. Beidh an coiste sin ina choiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.
2. Chun críocha Airteagal 22(3) agus (5) tabharfaidh an Coiste a bhunaítear de bhun Airteagal 7 de Threoir 91/672/CEE ón gComhairle cúnamh don Choimisiún⁶⁶.
3. I gcás ina dtagraítear don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 5 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011. I gcás nach dtugann an coiste tuairim uaidh, ní dhéanfaidh an Coimisiún an dréachtghníomh cur chun feidhme a ghlacadh agus beidh feidhm ag an tríú mír d'Airteagal 5(4) de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

Airteagal 60

Tarmligean a fheidhmiú

1. Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh faoi réir na gcoinníollacha a leagtar síos san Airteagal seo.
2. Déanfar an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh dá dtagraítear in Airteagal 11(3) agus Airteagal 56(1) agus (3) a thabhairt don Choimisiún go ceann tréimhse 5 bliana ón [...]. Déanfaidh an Coimisiún, tráth nach déanaí ná 9 mí roimh dheireadh na tréimhse 5 bliana, tuarascáil a tharraingt suas maidir le tarmligean na cumhachta. Déanfar tarmligean na cumhachta a fhadú go hintuigthe ar feadh tréimhsí comhfhaid, mura rud é go gcuireann Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle in aghaidh an fhadaithe sin tráth nach déanaí ná trí mhí roimh dheireadh gach tréimhse.
3. Féadfaidh Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle tarmligean na gcumhachtaí dá dtagraítear in Airteagal 11(3) agus in Airteagal 56(1) agus (3) a chúlghairm tráth ar bith. Déanfaidh cinneadh chun cúlghairm a dhéanamh deireadh a chur le tarmligean

⁶⁶ Treoir 91/672/CEE ón gComhairle an 16 Nollaig 1991 maidir le teastais náisiúnta máistrí báid chun earraí agus paisinéirí a iompar d'uiscebhealach intíre a aithint go cómhálartach (IO L 373, 31.12.1991, lch. 29).

na cumhachta atá sonraithe sa chinneadh sin. Gabhfaidh éifeacht leis an lá tar éis fhoilsiú an chinnidh in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh* nó ar dháta is déanaí a shonrófar sa chinneadh. Ní dhéanfaidh sé difear do bhailíocht aon ghníomhartha tarmligthe atá i bhfeidhm cheana féin.

4. A luaithe agus a ghlacfaidh sé gníomh tarmligthe, tabharfaidh an Coimisiún fógra do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle ina leith an tráth céanna.
5. Ní thiocfaidh gníomh tarmligthe a ghlactar de bhun Airteagal 11(3) agus Airteagal 56(1) agus (3) i bhfeidhm ach amháin má tá agóid déanta ag Parlaimint na hEorpa nó ag an gComhairle ina choinne laistigh de thréimhse dhá mhí ó cuireadh Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle ar an eolas faoin ngníomh sin nó, sula dtéann an tréimhse sin in éag, má tá sé curtha in iúl ag Parlaimint na hEorpa agus ag an gComhairle araon don Choimisiún nach ndéanfaidh siad agóid ina choinne. Cuirfear 2 mhí leis an tréimhse sin ar thionscnamh Pharlaimint na hEorpa nó na Comhairle.

Airteagal 61

Athbhreithniú

1. Faoi 31 Nollaig 2033, déanfaidh an Coimisiún, i gcomhairle leis na Ballstáit mar is iomchuí agus le cúnamh ó na Comhordaitheoirí Eorpacha, measúnú ar chur chun feidhme an chroíghreásáin ina ndéanfar meastóireacht ar a chomhlíontacht le ceanglais an Rialacháin seo.

Cuirfear san áireamh leis an measúnú an tuarascáil bhliantúil stádais agus na pleananna oibre arna dtarraingt suas ag na Comhordaitheoirí Eorpacha de bhun Airteagal 51(5), pointe (e) agus Airteagal 53(1) faoi seach.

2. Faoi 31 Nollaig 2033, déanfaidh an Coimisiún, i gcomhairle leis na Ballstáit mar is iomchuí agus le cúnamh á fháil aige ó na Comhordaitheoirí Eorpacha, athbhreithniú ar chur chun feidhme an chroíghreásáin bheisithe agus an ghréasáin chuimsitheach ina ndéanfar meastóireacht ar an méid seo a leanas:

- (a) comhlíontacht leis an Rialachán seo;
- (b) dul chun cinn i gcur chun feidhme an Rialacháin seo;
- (c) athruithe ar shreabha iompair paisinéirí agus lasta;
- (d) forbairtí maidir le hinfheistíocht sa bhonneagar náisiúnta iompair;
- (e) an gá atá le leasuithe a dhéanamh ar an Rialachán seo.

Sa mheasúnú, déanfar an tionchar atá ag patrúin tráchta atá ag teacht chun cinn agus an tionchar atá ag forbairtí ábhartha maidir le pleananna infheistíochta bonneagair a mheas.

3. Agus an t-athbhreithniú sin á dhéanamh, déanfaidh an Coimisiún meastóireacht ar cé acu is dócha go gcomhlíonfaidh an croíghreásán breisithe agus an gréasán cuimsitheach dá bhforáiltear sa Rialachán seo forálacha Chaibidlí II, III agus IV faoin dá sprioc-am an 31 Nollaig 2040 agus an 31 Nollaig 2050, de réir mar is infheidhme, agus an staid eacnamaíoch agus bhuiséadach san Aontas agus sna Ballstáit aonair á cur san áireamh, nó nach dócha. Déanfaidh an Coimisiún meastóireacht freisin, i gcomhairle leis na Ballstáit, ar cé acu ba cheart an croíghreásán breisithe agus an gréasán cuimsitheach a mhodhnú chun forbairtí sna sreabha iompair agus sa phleanáil infheistíochta náisiúnta a chur san áireamh, nó nár cheart.

Airteagal 62

Moill i dtabhairt chun críche an gcroíghréasáin, an gcroíghréasáin bhreisithe agus an ghréasáin chuimsithigh

1. I gcás moill shuntasach i dtosú nó i dtabhairt chun críche na hoibre ar an gcroíghréasán, ar an gcroíghréasán breisithe agus ar an ngréasán cuimsitheach le hais an sprioc-ama thosaigh a leagtar amach sna gníomhartha cur chun feidhme i gcomhréir le hAirteagal 54 nó a shainítear sna pleananna náisiúnta iompair nó infheistíochta nó doiciméadacht tionscadail ábhartha eile, féadfaidh an Coimisiún a iarraidh ar an mBallstát nó na Ballstáit lena mbaineann na cúiseanna atá leis an moill a thabhairt. Tabharfaidh an Ballstát nó na Ballstáit cúiseanna den sórt sin laistigh de 3 mhí ón iarraidh. Ar bhonn an fhreagra a thugtar, rachaidh an Coimisiún i gcomhairle leis an mBallstát nó na Ballstáit lena mbaineann chun an fhadhb ba chúis leis an moill a réiteach.
2. I gcás ina mbaineann an chuid mhoillithe le Conair Iompair Eorpach, beidh an Comhordaitheoir Eorpach páirteach d'fhonn an fhadhb a réiteach.
3. Tar éis don Choimisiún na cúiseanna a thugann an Ballstát nó na Ballstáit lena mbaineann de bhun na chéad fho-mhíre a mheas, féadfaidh sé cinneadh dírithe chuig an mBallstát nó na Ballstáit lena mbaineann a ghlacadh, má léirítear gur féidir an mhoill shuntasach i dtosú nó i dtabhairt i gcrích na hoibre ar an gcroíghréasán, ar an gcroíghréasán breisithe nó ar an ngréasán cuimsitheach a leagan ar an mBallstát nó ar na Ballstáit gan údar cuí oibiachtúil. Tabharfaidh an Coimisiún 6 mhí don Bhallstát nó do na Ballstáit lena mbaineann chun an mhoill shuntasach a dhíothú.

I gcás ina mbaineann an chuid mhoillithe le tionscadal a fuair maoiniú ón Aontas faoi bhainistíocht dhíreach, féadfar laghdú ar mhéid an deontais agus/nó leasú nó foirceannadh an chomhaontaithe deontais a thionscnamh i gcomhréir leis na rialacha is infheidhme.

Airteagal 63

Díolúintí

Na forálacha a bhaineann le hiarnróid, agus go háirithe ag aon cheanglas chun aerfoirt agus calafoirt a nascadh le hiarnróid, chomh maith leis na forálacha a bhaineann le páirceáil shlán shábháilte agus críochfoirt lasta ilmhódacha, ní bheidh feidhm ag na forálacha sin maidir leis an gCipir, le Málta agus leis na limistéir is forimeallaí chomh fada nach mbunófar aon chóras iarnróid ar a gcríoch.

Airteagal 64

Leasuithe ar Rialachán (AE) 2021/1153

Leasaítear an Iarscríbhinn a ghabhann le Rialachán (AE) 2021/1153 i gcomhréir le hIarscríbhinn VI a ghabhann leis an Rialachán seo.

Airteagal 65

Leasuithe ar Rialachán (AE) Uimh. 913/2010

Leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 913/2010 mar seo a leanas:

- (1) in Airteagal 1, cuirtear an méid seo a leanas in ionad mhír 1:

‘1. Leis an Rialachán seo, leagtar síos rialacha maidir le conairí idirnáisiúnta iarnróid i gcomhair lasta iarnróid iomaíoch a eagrú agus a bhainistiú d’fhonn gréasán iarnróid Eorpach do lasta iomaíoch a fhorbairt. Leagtar rialacha amach leis maidir le conairí lasta a eagrú agus a bhainistiú, mar aon leis an bpleanáil infheistíochta táscaí i gcomhair conairí lasta.’

(2) in Airteagal 2, cuirtear an méid seo a leanas in ionad mhír 2:

‘2. De bhreis ar na sainmhínithe dá dtagraítear i mír 1:

- (a) ciallaíonn ‘conair lasta’ línte iarnróid lasta na Conaire Iompair Eorpaí mar a shainmhínítear in Airteagal 11(1) de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T]* agus d’Iarscríbhinn III a ghabhann leis an Rialachán sin, lena n-áirítear an bonneagar iarnróid agus an trealamh agus na seirbhísí ábhartha iarnróid a ghabhann leis i gcomhréir le hAirteagal 5 de Threoir 2001/14/CE;
- (b) ciallaíonn ‘plean cur chun feidhme’ an doiciméad ina gcuirtear i láthair an modh, an straitéis agus na bearta a bheartaíonn na páirtithe lena mbaineann a chur chun feidhme, ar modh, straitéis agus bearta iad is gá agus is leordhóthanach chun an dorchla lasta a eagrú agus a bhainistiú;
- (c) ciallaíonn ‘críochfort’ an tsuiteáil a sholáthraítear feadh an dorchla lasta agus a socraíodh go speisialta chun go mbeifí in ann earraí a luchtú ar thraenacha lasta agus/nó earraí a dhíluchtú uathu agus chun go mbeifí in ann na seirbhísí lasta iarnróid a chomhtháthú leis na seirbhísí bóthair, muirí, abhann agus aeir, agus chun go mbeifí in ann comhdhéanamh traenacha lasta a fhoirmiú nó a mhodhnú; agus, i gcás inar gá, chun go mbeifí in ann nósanna imeachta teorann a fheidhmiú ag teorainneacha le tríú tíortha Eorpacha;
- (d) ciallaíonn ‘Comhordaitheoir Eorpach’ an Comhordaitheoir dá dtagraítear in Airteagal 51 de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T].

* Rialachán [...]

(3) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Theideal Chaibidil II:

‘NA DORCHLAÍ LASTA A BHAINISTIÚ AGUS A EAGRÚ’

(4) Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 3:

‘Airteagal 3

Dorchlaí lasta a eagrú agus a bhainistiú

- 1. Tá eagrú agus bainistiú dorchlaí lasta faoi réir rialacha maidir le rialachas, planáil infheistíochtaí, leithdháileadh acmhainne bonneagair iarnróid agus bainistíocht tráchta, i gcomhréir leis an Rialachán seo.
 - 2. Ó dháta theacht i bhfeidhm Rialachán [... Rialachán nua TEN-T] nó i gcás leasaithe nó ailínithe ar Chonair Iompair Eorpach de bhun Airteagal 11(3) den Rialachán sin, déanfaidh na Ballstáit agus na bainisteoirí bonneagair atá freagrach as an gcuid den Chonair Iompair Eorpach sin a bhaineann leis an gconair lasta coigeartú ar eagrú agus ar bhainistiú na conaire lasta laistigh de bhliain ó dháta an athraithe.’
- (5) Scriostar Airteagal 4 go hAirteagal 7.
- (6) Leasaítear Airteagal 8 mar a leanas:
- (a) i mír 1, cuirtear an mhír seo a leanas léi:

‘Déanfaidh an bord feidhmiúcháin measúnú tráthrialta ar an gcomhsheasmhacht idir na cuspóirí ginearálta agus na cuspóirí a shainíonn an bord bainistíochta i gcomhréir le hAirteagal 9(1), pointe (c).’

(b) cuirtear an méid seo a leanas in ionad mhír 7:

‘7. Bunóidh an bord bainistíochta grúpa comhairleach arb é a bheidh ann bainisteoirí agus úinéirí chríochfoirt an dorchla lasta, lena n-áirítear, i gcás inar gá sin, calafoirt mhara agus calafoirt uiscebhealaí intíre. Féadfaidh an grúpa comhairleach sin tuairim a eisiúint maidir le haon togra ón mbord bainistíochta a mbeidh iarmhairtí díreacha aige ar infheistíocht agus ar bhainistiú na gcríochfort. Féadfaidh sé tuairimí féintionscnaimh a eisiúint freisin. Cuirfidh an bord bainistíochta aon tuairimí den sórt sin san áireamh. I gcás easaontais idir an bord bainistíochta agus an grúpa comhairleach, féadfaidh an grúpa comhairleach an t-ábhar a tharchur chuig an mbord feidhmiúcháin agus chuig an gComhordaitheoir Eorpach lena mbaineann an chonair lasta. Gníomhóidh an bord feidhmiúcháin agus an Comhordaitheoir Eorpach lena mbaineann an chonair lasta mar idirghabhálaí agus tabharfaidh sé a thuairim in am trátha. Is é an bord bainistíochta, áfach, a dhéanfaidh an cinneadh críochnaitheach.’

(c) i mír 8, cuirtear an abairt seo a leanas léi:

I gcás easaontais idir an bord bainistíochta agus an grúpa comhairleach, féadfaidh an grúpa comhairleach an t-ábhar a tharchur chuig an mbord feidhmiúcháin agus chuig an gComhordaitheoir Eorpach lena mbaineann an chonair lasta. Gníomhóidh an bord feidhmiúcháin nó an Comhordaitheoir Eorpach lena mbaineann an chonair lasta mar idirghabhálaí agus tabharfaidh sé a thuairim in am trátha. Is é an bord bainistíochta a dhéanfaidh an cinneadh críochnaitheach.’

(d) cuirtear an mhír 10 seo a leanas isteach:

‘10. Oibreoidh an bord feidhmiúcháin agus an bord bainistíochta i gcomhar leis an gComhordaitheoir Eorpach lena mbaineann an chonair lasta chun tacú le forbairt tráchta iarnróid lasta feadh na conaire.’

(7) Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 9:

‘Airteagal 9

Bearta chun an chonair lasta a fhorbairt

1. Déanfaidh an bord bainistíochta, 6 mhí ar a dhéanaí roimh an chonair lasta a chur i mbun oibriochta, plean cur chun feidhme a tharraingt suas agus a fhoilsiú. Rachaidh an bord bainistíochta i gcomhairle leis na grúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) ar an dréachtphean cur chun feidhme. Cuirfidh an bord bainistíochta an plean cur chun feidhme faoi bhráid an bhoird feidhmiúcháin lena fhormheas.

Áireofar an méid seo a leanas sa phlean sin:

- (a) tuairisc ar shaintréithe na conaire lasta, lena n-áirítear scrogaill tráchta, agus clár na mbeart is gá chun eagrú agus bainistiú na conaire lasta a fheabhsú;
- (b) eilimintí fíor-riachtanacha an staidéir dá dtagraítear i mír 3;
- (c) na cuspóirí do na conairí lasta, go háirithe i dtarmaí fheidhmíocht na conaire lasta agus í á cur in iúl mar cháilíocht na seirbhíse agus acmhainneacht na conaire lasta i gcomhréir le forálacha Airteagal 19 den Rialachán seo, agus, i gcás inarb ábhartha, spriocanna cainníochtúla nó cáilíochtúla a bhaineann leis

na cuspóirí sin. Cuirfidh na cuspóirí agus na spriocanna san áireamh na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 18 de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T];

- (d) na bearta chun forálacha Airteagal 12 go hAirteagal 19 a chur chun feidhme agus na bearta chun feabhas a chur ar fheidhmíocht na conaire lasta, bunaithe ar thorthaí an mheasúnaithe dá dtagraítear in Airteagal 19(3), d'fhonn na cuspóirí agus na spriocanna dá dtagraítear i bpointe (c) a bhaint amach.
- (e) tuairimí agus measúnú na ngrúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) maidir le forbairt conairí.
- (f) achoimre ar an gcomhar agus ar thorthaí an chomhairliúcháin dá dtagraítear in Airteagal 11, lena n-áirítear tuairimí na ngrúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) agus achoimre ar fhreagraí na bpáirtithe leasmhara eile.

Agus an plean cur chun feidhme. á tharraingt suas ag an mbord bainistíochta cuirfidh sé san áireamh na cuspóirí agus na bearta atá i bplean oibre an Chomhordaitheora Eorpaigh, dá dtagraítear in Airteagal 53 de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T]. Áireofar sa phlean cur chun feidhme tagairt do na heilimintí sin den phlean atá ábhartha don trácht lasta iarnróid feadh na conaire.

Déanfaidh an bord bainistíochta na spriocanna dá dtagraítear i bpointe (c) agus na bearta dá dtagraítear i bpointe (d) a athbhreithniú agus a choigeartú, bunaithe ar an measúnú dá dtagraítear in Airteagal 19(3) tar éis dul i gcomhairle leis na grúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) agus leis an gComhordaitheoir Eorpach.

- 2. Déanfaidh an bord bainistíochta athbhreithniú tréimhsiúil ar an bplean cur chun feidhme, gach 4 bliana ar a laghad, agus cuirfear san áireamh san athbhreithniú sin an dul chun cinn maidir le cur chun feidhme an phlean, an margadh lasta iarnróid ar an gconair lasta agus an fheidhmíocht arna tomhas i gcomhréir leis na cuspóirí dá dtagraítear i bpointe (c) de mhír 1.
 - 3. Déanfaidh an bord bainistíochta staidéar ar an margadh iompair, agus tabharfaidh sé cothrom le dáta go tréimhsiúil é, ar staidéar é a bhainfidh leis na hathruithe a fheictear agus leis na hathruithe a bhfuiltear ag súil leo ar an trácht ar an gconair lasta agus cumhdófar na cineálacha éagsúla tráchta, maidir le hiompar lasta agus le hiompar paisinéirí araon. Leis an staidéar sin, déanfar athbhreithniú freisin, i gcás inar gá sin, ar na costais shocheacnamaíocha agus ar na tairbhí socheacnamaíocha a éiríonn as forbairt na conaire lasta.
 - 4. Cuirfear san áireamh sa phlean cur chun feidhme forbairt na gcríochfort, lena n-áirítear an margadh agus an anailís ionchasach ar chríochfoirt lasta ilmhódacha mar aon le pleananna gníomhaíochta na mBallstát ar an gconaire lasta, dá dtagraítear in Airteagail 35(3) agus (4) de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T].
 - 5. De réir mar is iomchuí, déanfaidh an bord bainistíochta bearta chun comhoibriú le luchtanna riaracháin réigiúnaigh agus/nó luchtanna riaracháin áitiúil i ndáil leis an bplean cur chun feidhme.'
- (8) Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 11:

'Airteagal 11

An infheistíocht a phleanáil

1. Oibreoidh bord feidhmiúcháin agus bord bainistíochta conaire lasta i gcomhar leis an gComhordaitheoir Eorpach lena mbaineann an chonair lasta i ndáil leis na riachtanais bhonneagair agus infheistíochta a eascraíonn as an trácht lasta iarnróid chun tacú le tarraingt suas an phlean oibre dá dtagraítear in Airteagal 53 de Rialachán (AE) [...Rialachán nua TEN-T].
2. Rachaidh an bord bainistíochta i gcomhairle leis na grúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) ar riachtanais forbartha bonneagair agus riachtanais infheistíochta. Beidh an comhairliúchán bunaithe ar dhoiciméadacht leordhóthanach cothrom le dáta maidir leis an bpleanáil bonneagair ar leibhéal na conaire agus ar an leibhéal náisiúnta. Áiritheoidh an bord feidhmiúcháin comhar leordhóthanach idir na gníomhaíochtaí comhairliúcháin sin agus na sásraí comhordúcháin ar an leibhéal náisiúnta mar a shainítear in Airteagal 7e de Threoir 2012/34/AE.
3. Tabharfar aghaidh go háirithe sa chomhar agus sa chomhairliúchán ar na nithe seo a leanas:
 - (a) riachtanais acmhainne an iompair lasta iarnróid ábhartha don bhonneagar agus don phleanáil infheistíochta, an gá le hacmhainneacht de bhun Airteagal 14(2) agus aon bhonneagar a dhearbhaítear a bheith plódaithe de bhun Airteagal 47 de Threoir 2012/34/AE á chur san áireamh;
 - (b) ceanglais ó thaobh bhonneagar TEN-T de atá ábhartha don iompar lasta iarnróid mar a shainmhínítear i gCaibidlí II agus III de Rialachán (AE) [...Rialachán nua TEN-T], go háirithe a mhéid a bhaineann le riachtanais acmhainne le haghaidh traenacha lasta atá 740 m nó níos mó ar fhad;
 - (c) an gá atá le hinfeistíochtaí spriocdhírthe chun scrogaill tráchta áitiúla a bhaint, amhail lúba a nascadh, feabhsaithe ar nóid agus ar bhonneagar an mhíle dheireanaigh nó trealamh teicniúil lena gcuirtear feabhas ar an bhfeidhmíocht oibríochtúil.'
- (9) Cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 19:

'Airteagal 19

Cáilíocht na seirbhíse ar an gconair lasta

1. Déanfaidh bord bainistíochta na conaire lasta comhoiriúnacht idir na scéimeanna feidhmíochta, dá dtagraítear in Airteagal 35 de Threoir 2012/34/AE, a chur chun cinn feadh na conaire lasta.
2. Déanfaidh an bord bainistíochta faireachán ar fheidhmíocht na seirbhísí a sholáthraíonn na bainisteoirí bonneagair d'iarratasóirí chun a bhfeidhmeanna riachtanacha a chomhlíonadh, chomh fada le raon feidhme Airteagail 12 go 18, agus ar fheidhmíocht seirbhísí lasta iarnróid ar an gconair lasta. Déanfar faireachán ar fheidhmíocht i dtéarmaí cáilíochtúla agus cainníochtúla, i gcás inarb iomchuí bunaithe ar tháscairí feidhmíochta a bhaineann le cuspóirí agus spriocanna na conaire lasta arna sainiú i gcomhréir le pointe (c) d'Airteagal 9(1). Rachaidh an bord bainistíochta i gcomhairle leis na grúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) agus leis an gComhordaitheoir Eorpach maidir le táscairí feidhmíochta ábhartha.
3. Déanfaidh an bord bainistíochta measúnú ar thorthaí an fhaireacháin feidhmíochta maidir leis na cuspóirí agus na spriocanna a shainítear i gcomhréir le pointe (c)

d’Airteagal 9(1) agus leis na ceanglais oibríochtúla dá dtagraítear in Airteagal 18 de Rialachán [... Rialachán nua TEN-T].

4. Déanfaidh an bord bainistíochta tuarascáil bhliantúil a ullmhú agus a fhoilsiú ina gcuirfear i láthair torthaí na ngníomhaíochtaí a dhéantar de bhun an Airteagail seo. Cuirfear i láthair ann tuairimí agus measúnú feidhmíochta na ngrúpaí comhairleacha dá dtagraítear in Airteagail 8(7) agus 8(8) i gcuid thiomnaithe den tuarascáil. Cuirfidh an bord bainistíochta an tuarascáil bhliantúil faoi bhráid an bhoird feidhmiúcháin lena fhorghnas.’

- (10) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 22 agus Airteagal 23:

‘Airteagal 22

Faireachán ar an gcur chun feidhme

Gach 4 bliana ón tráth a mbunófar conaire lasta, déanfaidh an bord feidhmiúcháin dá dtagraítear in Airteagal 8(1) torthaí an phlean cur chun feidhme don chonair sin a chur faoi bhráid an Choimisiúin. Déanfaidh an Coimisiún anailís ar na torthaí sin agus tabharfaidh sé fógra faoina anailís don Choiste dá dtagraítear in Airteagal 21.’

Airteagal 23

Tuarascáil

Déanfaidh an Coimisiún scrúdú go tréimhsiúil ar chur i bhfeidhm an Rialacháin seo. Cuirfidh sé tuarascáil faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle 2 bhliain tar éis theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo ar a dhéanaí agus gach 4 bliana ina dhiaidh sin.’

- (11) scriostar an Iarscríbhinn a ghabhann leis an Rialachán seo.

Airteagal 66

Aisghairm

Aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013 le héifeacht ó [dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo].

Déanfar tagairtí do Rialachán (AE) Uimh. 1315/2013 a aisghaireadh a fhorléiriú mar thagairtí don Rialachán seo agus léifear iad i gcomhréir leis an tábla comhghaoil atá in Iarscríbhinn VII.

Airteagal 67

Teacht i bhfeidhm

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm an fichiú lá tar éis lá a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh in Strasbourg,

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
An tUachtarán

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán